

T.C.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MATEMATİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİNDE
TERCİH ETTİKLERİ GERİ BİLDİRİM TÜRLERİ VE
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Serap KARACA

Niğde

Ocak, 2024

T.C.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MATEMATİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİNDE
TERCİH ETTİKLERİ GERİ BİLDİRİM TÜRLERİ VE
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serap KARACA

DANIŞMAN

Prof. Dr. Davut KÖĞCE

NİĞDE

Ocak, 2024

ETİK BEYANNAMESİ

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün tez yazım kuralları doğrultusunda yazılan bu tez çalışmasında;

- Çalışmada yer alan tüm bilgi ve belgelerin akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişikliğe gidilmediğini,
- Yararlanılan eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu ve kaynak gösterildiğini;
- Bu çalışmanın tamamının ya da bir bölümünün başka bir çalışma altında sunulmadığını beyan ederim.

24/01/2024

Serap KARACA

ONAY SAYFASI

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca çalışmamın planlanması ve araştırılması sürecinde bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren değerli danışmanım sayın Prof. Dr. Davut KÖĞCE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Değerli vakitlerini ayırarak alan uzmanı olarak çalışmamın niteliğini artıran Doç. Dr. İlknur ÖZPINAR, Doç. Dr. Cemalettin YILDIZ ve Dr. Öğr. Üyesi Şevket AYDIN'a teşekkürü borç bilirim.

Tüm hayatım boyunca beni hep destekleyen, bu süreçte de hep yanımda olan babam Mustafa ŞAHİN'e, annem Aysel ŞAHİN'e ve kıymetli kardeşlerime saygı ve sevgilerimi sunarım. Tez yazım sürecinde desteğini esirgemeyen, beni hep yüreklendiren sevgili eşim Celal KARACA'ya, bu süreçte onlarla geçirmem gereken zamanı tezime ayırmak durumunda kaldığım oğlum Ömer Asaf'a ve kızım Elif Hilal'e sonsuz sevgilerimi sunarım.

Bu tezi oğlum Ömer Asaf'a ve kızım Elif Hilal'e ithaf ediyorum.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİNDE TERCİH ETTİKLERİ GERİ BİLDİRİM TÜRLERİ VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

KARACA, Serap

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Davut KÖĞCE

Ocak 2024, 159 Sayfa

Bu araştırmanın amacı ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türlerini ve geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aksaray ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören 20 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formları kullanılmıştır. Görüşme formları oluşturulurken birinci ve ikinci alt problem için Brookhard'ın (2008), dördüncü alt problem için Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflaması temel alınmıştır. Üçüncü alt problem için King ve arkadaşlarının (2009) geliştirmiş olduğu Geribildirim Özellikleri Ölçeği'nde yer alan maddelerden yararlanılmıştır. Görüşme formlarıyla elde edilen veriler betimsel ve içerik analiz yöntemleri ile analiz edilerek çözümlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre katılımcı öğrenciler zamanında verilen uygulamalı ve bireysel geribildirimleri tercih etmektedirler. Öğrenciler geribildirim miktarı bakımından hedefe yönelik ve geniş kapsamlı geribildirimleri tercih etmektedirler.

Öğrenciler yargılayan geribildirimler yerine betimsel, yanlış düzeltme fırsatı sunan, pozitif geribildirimlerin yanında anlaşılır basit ve olumlu ifadeler içeren geribildirimleri tercih etmektedirler. Öğrenciler öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri dikkate aldıklarını bu geribildirimlerin başarılarına olumlu yönde katkı sağladığını, olumlu geribildirimlerin kendilerini motive ettiğini olumsuz geribildirimlerin motivasyonlarını düşürdüğünü düşünmektedir. Diğer yandan öğrenciler geribildirimlerin zaman kaybına neden olmadığını aksine yol gösterdiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler pozitif değerlendirmeci geribildirim türlerinden onaylama (sözel olmayan sembol) ve ödüllendirme (not, çikolata, başarının geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimlerini tercih etmektedirler. Ayrıca betimleyici geribildirim türlerinden başarıyla ilgili açıklama ve gelişme yolunu oluşturma geribildirimlerini yararlı bulmaktadırlar. Cezalandırma ve onaylamama geribildirimlerini ise tercih etmemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Matematik öğretimi, Geribildirim, Geribildirim türleri, Geribildirim tercihleri

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF THE TYPES OF FEEDBACK PREFERRED BY SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN MATHEMATICS COURSE AND THEIR OPINIONS

KARACA, Serap

DEPARTMENT OF MATHEMATICS AND SCIENCE

Thesis advisor: Prof. Dr. Davut KÖĞCE

January 2024, 159 Page

The purpose of this research is to determine the types of feedback that 5th, 6th, 7th and 8th grade secondary school students prefer in mathematics lessons and their opinions about feedback. For this purpose, the phenomenology technique, one of the qualitative research methods, was used in this study.

The sample of the research consists of 20 secondary school students studying at a public school in Aksaray in the 2022-2023 academic year. The sample was determined using the criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods.

Interview forms developed by the researcher were used to collect data in the study. While creating the interview forms, Brookhard (2008)'s feedback classification was taken as basis for the first and second sub-problems, and Tunstall and Gipps (1996)'s feedback classification was taken as basis for the fourth sub-problem. For the third sub-problem, King et al. The items in the Characteristics of Feedback Scale developed by (2009) were used.

The data obtained through interview forms were analyzed using descriptive and content analysis methods. According to research findings, participating students prefer practical and individual feedback given on time. In terms of the amount of feedback, students prefer targeted and comprehensive feedback. Instead of judgmental feedback, students prefer feedback that is descriptive, provides the opportunity to correct mistakes, and contains understandable, simple and positive expressions as well

as positive feedback. Participants think that they take into account the feedback they receive from their teachers, that this feedback contributes positively to their success, that positive feedback motivates them, and that negative feedback reduces their motivation. On the other hand, they stated that feedback does not cause loss of time, on the contrary, it provides guidance. Among the positive evaluative feedback types, students prefer approval (non-verbal symbol) and reward (grades, chocolates, widespread recognition of success) feedback. They also find descriptive feedback types useful, such as explaining success and creating a path for improvement. They do not prefer feedback of punishment and disapproval.

Keywords: Teaching mathematics, Feedback, Feedback teyps, Feedback prefers

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Değerlendirmeci Geribildirim Alt Sınıflaması	24
Tablo 2. Betimleyici Geribildirim Alt Sınıflaması	25
Tablo 3. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri	39
Tablo 4. Uzman Grubunun Demografik Özellikleri	40
Tablo 5. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisi İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	49
Tablo 6. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisi İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	53
Tablo 7. Öğrencilerin Geribildirim Miktarı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	56
Tablo 8. Öğrencilerin Geribildirim Alıcısı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	59
Tablo 9. Öğrencilerin Geribildirim Odağı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	62
Tablo 10. Öğrencilerin Kişiliğe Odaklı Geribildirim Tercih Etmeme Durumlarının Dağılımı	66
Tablo 11. Öğrencilerin Geribildirim Fonksiyonu İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı ..	68
Tablo 12. Öğrencilerin Geribildirim Değeri İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı	71
Tablo 13. Geribildirim Özgünlüğü İle İlgili Öğrenci Tercihlerinin Dağılımı	75
Tablo 14. Öğrencilerin Geribildirim Açıklık/Anlaşılabilirliği Konusundaki Görüşlerinin Dağılımı	80
Tablo 15. Öğrencilerin Geribildirim Tonu/Sözcük Seçimi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	85
Tablo 16. Geribildirim Başarıya Katkısı İle İlgili Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı ..	88
Tablo 17. Öğrencilerin Geribildirim Motivasyon Üzerine Etkisi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	91
Tablo 18. Öğrencilerin Geribildirimleri Dikkate Alıp Almadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	94
Tablo 19. Geribildirim Hataları Düzeltmede Yol Gösterici Rolü Üzerine Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı	97
Tablo 20. Geribildirim Zaman Üzerinde Etkisi İle İlgili Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı	100
Tablo 21. Öğrencilerin Değerlendirmeci Ve Betimleyici Geribildirim Tercihleri	103
Tablo 22. Öğrencilerin Gelişmeyle İlgili Ve Gelişme Yolunu Oluşturma Geribildirimleri Tercihleri	109
Tablo 23. Cezalandırma ve Onaylamama/Beğenmeme Geribildirimlerini Tercih Etmeme Sebepleri	114

Tablo 24. Pozitif ve Negatif Geribildirimlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	117
---	-----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Geribildirim Stratejileri	13
Şekil 2. Geribildirim İçeriği.....	15
Şekil 3. Schimmel'in (1988) Geribildirim Sınıflaması.....	18
Şekil 4. Hattie ve Timperley'in (2007) Geribildirim Sınıflandırması	21
Şekil 5. Tunstall ve Gipps'in (1996) Geribildirim Sınıflandırması	23

EKLER LİSTESİ

EK-1. Araştırma İzni.....	150
EK-2. Etik Kurul Belgesi.....	151
EK-3. Veri Toplama Araçları	151
EK-4. Veli Onam Formu.....	158

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANNAMESİ	I
ONAY SAYFASI	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
EKLER LİSTESİ	X
İÇİNDEKİLER	XI

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	5
1.4. Problem Cümlesi	6
1.4.1. Alt problemler.....	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Varsayımlar	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Geribildirim Nedir?	8
2.2. Geribildirimın Önemi	9
2.3. Etkili Geribildirimın Özellikleri.....	11
2.4. Geribildirim Stratejileri	12
2.4.1. Geribildirim Zamanlaması.....	13
2.4.2. Geribildirim Miktarı	13
2.4.3. Geribildirim Veriliş Tarzı/Biçimi	14
2.4.4. Geribildirim Alıcısı.....	14

2.5. Geribildirim İçeriği	14
2.5.1. Geribildirim Odağı	15
2.5.2. Geribildirim Karşılaştırması	15
2.5.3. Geribildirim Fonksiyonu	16
2.5.4. Geribildirim Değeri	16
2.5.5. Geribildirim Anlaşılabilirliği/ Açıklığı.....	16
2.5.6. Geribildirim Özgünlüğü	17
2.5.7. Geribildirim Tonu/ Sözcük Seçimi.....	17
2.6. Geribildirim Sınıflandırması	17
2.6.1. Schimmel'in (1988) Geribildirim Sınıflaması.....	18
2.6.1.1. Teyit Edici Geribildirim.....	18
2.6.1.2. Düzeltici Geribildirim.....	19
2.6.1.3. Açıklayıcı Geribildirim.....	19
2.6.1.4. Teşhis Edici Geribildirim.....	20
2.6.1.5. Genişletmeye Dönük Geribildirim.....	20
2.6.2. Hattie ve Timperley'in (2007) Geribildirim Sınıflandırması	20
2.6.2.1. Konu ile İlgili Geribildirim.....	21
2.6.2.2. Süreçle İlgili Geribildirim.....	21
2.6.2.3. Öz Düzenleme ile İlgili Geribildirim.....	21
2.6.2.4. Kişilik Özellikleri ile İlgili Geribildirim.....	22
2.6.3. Tunstall ve Gipps'in (1996) Geribildirim Sınıflandırması	22
2.7. Geribildirim İle İlgili Alan Yazında Yapılan Çalışmalar.....	25
2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	25
2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	36

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Evren ve Örneklem.....	38
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. Görüşme Formlarının Geliştirilme Süreci	41

3.3.1.1. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Stratejilerine İlişkin Görüşme Formu	41
3.3.1.2. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin İçeriğine İlişkin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu	42
3.3.1.3. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Öğrenmelerine Katkısı ile İlgili Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu	42
3.3.1.4. Öğrencilerin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geribildirim Türlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu.....	43
3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulama Süreci	43
3.4.1. Pilot Uygulama	43
3.5. Verilerin Analizi.....	45
3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik.....	45

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geribildirim Stratejilerine İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	48
4.1.1. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	48
4.1.2. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	52
4.1.3. Öğrencilerin Geribildirim Miktarı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	56
4.1.4. Öğrencilerin Geribildirim Alıcısı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	58
4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geribildirim İçeriğine İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	61
4.2.1. Öğrencilerin Geribildirim Odağı ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	61
4.2.2. Öğrencilerin Geribildirim Fonksiyonu ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular.....	68
4.2.3. Öğrencilerin Geribildirim Değeri ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	71

4.2.4. Öğrencilerin Geribildirim Özgünlüğü ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	75
4.2.5. Öğrencilerin Geribildirim Açıklık/Anlaşılabilirliği ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	80
4.2.6. Öğrencilerin Geribildirim Tonu/Sözcük Seçimi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	84
4.3. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Öğrenmelerine Katkısına Yönelik Bulgular.....	87
4.3.1. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Başarılarına Katkısına Yönelik Bulgular	88
4.3.2. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Motivasyon Üzerine Etkisi ile İlgili Bulgular	91
4.3.3. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimleri Dikkate Alıp Almadıkları ile İlgili Bulgular	93
4.3.4. Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Hataları Düzeltmede Yol Gösterici Rolü ile İlgili Bulgular	96
4.3.5. Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Zaman Üzerindeki Etkisi ile İlgili Bulgular	100
4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geribildirim Türlerine İlişkin Bulgular.....	102
4.4.1. Öğrencilerin Ödüllendirme, Onaylama, Başarıyı Belirtme ve Başarıyla İlgili Açıklama Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular	102
4.4.2. Öğrencilerin <i>Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, İlerleme/Gelişmeyi Belirtme ve Gelişme Yolunu Oluşturma</i> Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular	108
4.4.3. Öğrencilerin <i>Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, Ödüllendirme ve Onaylama</i> Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular	116

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	123
5.1.1. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Stratejilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	123
5.1.1.1. Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	123
5.1.1.2. Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma	124

5.1.1.3. Geribildirim miktarı stratejisine ilişkin sonuç ve tartışma	125
5.1.1.4. Geribildirim alıcısı stratejisine ilişkin sonuç ve tartışma.....	126
5.1.2. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin içeriğine ilişkin sonuç ve tartışma.....	127
5.1.2.1. Geribildirim odağı ile ilgili sonuç ve tartışma.....	127
5.1.2.2. Geribildirim fonksiyonu ile ilgili sonuç ve tartışma.....	128
5.1.2.3. Geribildirim değeri ile ilgili sonuç ve tartışma.....	129
5.1.2.4. Geribildirim özgünlüğü ile ilgili sonuç ve tartışma.....	130
5.1.2.5. Geribildirim açıklık anlaşılabilirliği ile ilgili sonuç ve tartışma	130
5.1.2.6. Geribildirim tonu ve sözcük seçimi ile ilgili sonuç ve tartışma.....	131
5.1.3. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili sonuç ve tartışma.....	132
5.1.3.1. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin başarılarına katkısı ile ilgili sonuç ve tartışma.....	132
5.1.3.2. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin motivasyonları üzerine etkisi ile ilgili sonuç ve tartışma	133
5.1.3.3. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri dikkate alıp almadıkları ile ilgili sonuç ve tartışma.....	133
5.1.3.4. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin hataları düzeltmede yol gösterici rolü ile ilgili sonuç ve tartışma	134
5.1.3.5. Öğrencilerinin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin zaman üzerindeki etkisi ile ilgili sonuç ve tartışma	134
5.1.4. Öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri ile ilgili sonuç ve tartışma	135
5.1.4.1. Öğrencilerin <i>Ödüllendirme, Onaylama, Başarıyı Belirtme, Başarıyla İlgili Açıklama</i> geribildirim türlerine ilişkin tercihlerinden elde edilen sonuç ve tartışma.....	135
5.1.4.2. Öğrencilerin <i>Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, İlerleme/Gelişmeyi Belirtme ve Gelişme Yolunu Oluşturma</i> geribildirim türlerine ilişkin tercihlerinden elde edilen sonuç ve tartışma	137
5.1.4.3. Öğrencilerin <i>Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, Ödüllendirme, Onaylama</i> geribildirim türlerine ilişkin tercihlerinden elde edilen sonuç ve tartışma	138
5.2. Öneriler.....	139
5.2.1. Uygulayıcılara yönelik öneriler	139
5.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler	141
KAYNAKÇA.....	142

EKLER.....	150
ÖZGEÇMİŞ	159

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim sistemimizin temel amacı, bilgiyi üreten, bu bilgiyi günlük hayatta kullanan, karşılaştığı problemleri etkili bir şekilde çözen, iletişimi kuvvetli ve topluma her yönden katkı sağlayan bireyler yetiştirmektir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na (2018) göre günlük hayatta karşılaştığı problemleri çözebilen bireyler, matematiksel yetkinlik kazanmış bireylerdir. Öğretim programlarında (MEB,2018) bireylerin sosyal, akademik ve iş hayatlarında gereksinim duyacakları yetkinliklerden (*anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, İnisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade*) bahsedilirken matematiksel yetkinliğin bireylere kazandırılmasının önemi vurgulanmaktadır.

Matematiksel yetkinlik, günlük yaşamda karşılaşılan problemleri sistematik bir şekilde çözebilmek için matematiksel düşünme şeklini geliştirme ve uygulamadır (MEB, 2018). Bu nedenle matematik dersleri öğrencilere matematiksel yetkinlik kazandırmayı amaçlar.

Matematik dersi, üzerinde çok durulan ancak pek çok kişi için anlaşılması ve öğrenilmesi zor bir ders olarak algılanmaktadır. Bu zorluk algısı matematiğin kendi doğal yapısından kaynaklanacağı gibi matematiğe karşı geliştirilmiş ön yargı ve korkudan da kaynaklanmaktadır (Umay, 1996). Bu algının değişmesi için öğrenme sürecini etkileyen her bileşenin çok iyi düzenlenmesi gerekir. Öğrenme sürecini etkileyen en önemli bileşenlerinden birisi ölçme ve değerlendirmedir.

Eğitim sistemimizin benimsediği yapılandırmacı yaklaşıma göre ölçme ve değerlendirme, not verme amacı dışında öğrenciyi gelişimleri hakkında bilgilendirmeli (Çabakçor, Akşan, Öztürk ve Odabaşı Çimer, 2011) ve öğrencinin öğretim programının hedefleri doğrultusunda ilerlemesini sağlamalıdır.

Ölçme ve değerlendirme ile hedef davranışa ulaşılıp ulaşılamadığı, gerçekleşmeyen amaçların neler olduğu, hangi konuların öğrenildiği ya da hangilerinde eksiklikler olduğu belirlenmelidir (Çimen 2017). Ayrıca ölçme ve değerlendirme ile öğrenciye öğretim süreci hakkında bilgi verilmelidir. Böylece öğrenci performansının doğruluğu, yanlışlığı ya da eksikliği konusunda bilgi alarak, öğrenme sürecinde davranışlarını yeniden yapılandırma fırsatı bulabilir.

Eğitim sistemimizin yapılandırmacı felsefeyi benimsemesiyle ölçme ve değerlendirme anlayışında değişime gidilerek farklı yöntem ve teknikler benimsenmiştir. (Akpınar, 2010). Bu anlayışlara göre her birey farklıdır. Bu nedenle uygulanacak olan öğretim programının ve bu programa bağlı ölçme değerlendirmenin standart olması düşünülemez (MEB, 2018).

Öğrencilere uygulanan ölçme etkinlikleri öğrencilerin öğrenmelerini desteklemeli ve aynı zamanda öğrenci davranışlarını ortaya koyacak nitelikte olmalıdır. Bunun olabilmesi için de onların gelişimine katkı sağlayacak, öğrenmelerini olumlu yönde etkileyecek geribildirimler verilmesi gerekmektedir (Köğce, 2014). Bu nedenle öğrenme ortamlarında işe koşulan geribildirimlerin her öğrencinin ihtiyacına ve tercihine göre verilmesi büyük önem taşır. Çünkü ölçme ve değerlendirmenin bir parçası olan geribildirimler, öğrenme ortamlarında öğrenci davranışlarını ortaya çıkarır, onların öğrenmelerine yol gösterir, süreçte karşılaştıkları zorlukları aşmalarını sağlar.

Geribildirim, başarılı bir öğrenme sürecini etkileyen önemli faktörlerden biridir (Hattie, 2012). Walberg' in (1984) yaptığı araştırmaya göre geribildirim, başarıyı etkileyen 26 madde içinde önem sırasına göre üçüncü sırada yer almıştır. Yine, Walberg daha önce yapılmış olan 95 farklı araştırmayı baz alarak öğrenme ortamlarında verilen geribildirimlerin öğrencinin başarısını %50 gibi bir orandan %89'a çıkardığını da belirtmiştir (Adrienne'den aktaran Köğce ve Baki,2014).

Geribildirim, öğrenciye hedeflenen davranışa ulaşılıp ulaşılmadığı ya da eğitimin amaçladığı doğrultuda davranıp davranmadığı konusunda verilen bilgidir (Demirel 2010). Geribildirim görevi; öğrenci merkezli anlayışlara göre süreç hakkında öğrenciyi bilgilendirmek, eksik ya da hatalar varsa anında düzelterek kavram yanlışlığını engellemek ve sonuç hakkında öğrenene bilgi vermektir. Böylece öğrenci

öğrenme süreci içerisinde eksiklerini giderme ve hatalarını düzeltme olanağı bulur (Baki, 2008).

Bir bireyin öğrenme sürecinde göstermiş olduğu performansa karşılık aldığı geribildirim, öğrencide olumlu ya da olumsuz etki yaratabilir. Öğrenmenin anlamlı hale gelmesi ve öğrenme isteğinin devamı için geribildirim öğrencide olumlu etki yaratması istenir. Bu açıdan matematik öğretmenlerinin öğrenciyi olumlu yönde etkileyen geribildirimleri tercih etmeleri matematik başarısını etkileyen önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Öğrenci merkezli öğretim programlarında sık sık geribildirim öneminden bahsedilir. Çünkü geribildirim, etkili bir şekilde verildiğinde akademik başarıyı artırır (Brookhart, 2011), öğrenmeye karşı olan motivasyonu ve öğrenmeyi düzenleme yeterliliğini de olumlu yönde etkiler (Beydoğan ve diğ.,2016).

Geribildirim öğrencide var olan bilginin doğruluğu hakkında bilgi verir, yeni bilgiler oluştururken yanlış anlamaları engelleyip hataları düzeltmeye fırsat verir, ya da öğrencinin hali hazırda var olan bilgilerini yeniden yapılandırmasını sağlayabilir (Peterson ve Irving, 2007). Ancak öğrenciler öğrenme süreçlerinde sunulan geribildirimlerden beklenen düzeyde yararlanamayabilir. Bir öğrencide işe yarayan geribildirim başka bir öğrencide işe yaramayabilir (McMillan, 2015). Bunun sebebi de verilen geribildirim içeriği ve veriliş tarzı olabilir. Verilen geribildirim öğrenmenin kalitesini ve öğrenmeye karşı motivasyonu artırması için etkili bir şekilde çeşitlendirilmesi gerekir (McMillan 2015).

Geribildirim, öğrencinin mevcut durumu hakkında bilgi verdiğinde, öğrenciyi davranışları hakkında düşünmeye teşvik ettiğinde, kendisinden beklenen davranışlar konusunda öğrenciyi bilgilendirdiğinde ve mevcut davranışı ile beklenen davranışı arasındaki farkı kapatmak için öğrenciye yol gösterdiğinde daha etkilidir (Odabaşı Çimer, Bütüner ve Yiğit, 2010). Bunlara ek olarak geribildirim, öğretme-öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak sürekli verilmeli, ölçmeden kısa süre sonra verilmeli, açık, anlaşılır ve sade olmalıdır (Köğçe,2012). Bu özellikleri barındıran

geribildirimlerin öğretmenler tarafından işe koşulması öğrencilerin başarı ve motivasyonları üzerine olumlu etki yaratır.

Bu bağlamda matematik derslerinde öğrencilere etkili geribildirimler verilmesine ihtiyaç vardır. Çünkü çoğu öğrenci tarafından matematik dersleri zor bir ders olarak algılanmaktadır. Bu algının kırılması için öğrencinin süreçte kendini rahat hissetmesi, hata yaptığında motivasyonunu kaybetmeden hatasını düzeltme fırsatı bulması ve cesaretlendirici bir rehber eşliğinde bilgilerini yapılandırması son derece önemlidir.

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkılarak öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırıcı ve matematik dersine karşı olumlu düşünce sağlayıcı geribildirimlerin kullanılması için öğrencilerin tercih ettikleri geribildirim türlerinin incelenmesi gerekli görülmüştür. Yapılandırmacı yaklaşımlara göre öğrencinin süreçte aktif olması ve öğrenme ortamlarının öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi öğretimin kalitesi için önemli bir etkidir.

Bu düşüncelerden yola çıkarak öğrenme sürecinin önemli faktörlerinden olan geribildirimlerin öğrencinin görüşü ve tercihi doğrultusunda olması araştırmanın probleminin odak noktasını oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türlerini ve geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışma kapsamında

1. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin stratejilerine ilişkin görüşleri;
2. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin içeriğine ilişkin görüşleri;
3. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili görüşleri;
4. Öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri; incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Matematiğin sarmal bir yapısı vardır. Birbirine bağlı kavramlardan oluşur. Bir önceki bilgi bir sonraki için basamak niteliğindedir (Küçük ve Demir 2009). Bu nedenle matematiksel bir kavramın tam anlaşılabilmesi veya öğrenilememesi diğer kavramların öğrenilmesinde öğrencilere sıkıntı oluşturmaktadır (Altun, 2008). Öğretim sürecinde matematiğin bu sarmal yapısından kaynaklı oluşabilecek aksaklıklar doğru ve zamanında verilen geribildirimler ile giderilebilir. Çünkü geribildirimler öğrenciye önceki öğrenmelerinin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında bilgi verir (Peker, 1992) ve öğrencinin yeni öğrenmelerini düzenlemesine katkı sağlayarak öğretim sürecini kolaylaştırır (Arı, 2008).

Yapılan çalışmalarda öğretim sürecinde kullanılan geribildirimlerin; eksik öğrenmeleri fark ettirmesi, öğrencinin öğrenmelerini yapılandırarak öz-düzenleme becerilerini geliştirmesi (Carless vd., 2011), öğrenmeye yönelik motivasyon sağlaması (Ertmer vd. 'den aktaran Çimen, 2017) ve akademik başarıyı artırması (Hattie ve Timperley, 2007) gibi çeşitli nedenlerden dolayı oldukça önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır. Diğer taraftan, eğitimciler için de geribildirim; dersin amacına ne kadar yaklaşıldığı, öğrencilerin öğrenme eksiklikleri için önlemler alınması ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik daha etkili öğretim ortamlarının oluşturulması noktasında da önemlidir (Çimen, 2017).

Öğrenci öğrenmelerinde ve başarılarında etkili olan geribildirim bir diğer önemi ise öğretmen ile öğrenci arasındaki bir iletişim kaynağı olmasıdır (Souter, 2009). Bu iletişim kaynağını etkili bir şekilde kullanmak öğrenmeleri daha kalıcı hale getirebilir ve matematiğe karşı olumlu tutum oluşturabilir. Öğrencinin kendisine sunulan geribildirimden yüksek düzeyde yararlanabilmesi için geribildirimlerin veriliş tarzı ve içeriğinin öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda olmalıdır. Bu şekilde öğrenci ihtiyacına göre verilen geribildirimler daha etkili olabilir (Vanlı, 2013). Bu bağlamda öğrenme sürecinde önemi büyük olan geribildirim kavramı araştırmacıların dikkatini çekmiş ve konu hakkında çalışmalar yapmışlardır. Alan yazında sınıf ortamında öğrencilerin yanlışlarına karşılık matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirim türlerini (Çubuk, 2013; Türkoğlu, 2011) ve bu geribildirim türlerinin öğrenci özgüvenine etkisini (Çevikbaş, 2013), ilköğretim matematik öğretmenlerinin geribildirim ile ilgili görüşlerini, sınıf ortamında kullandıkları geribildirim türlerini

(Beydoğan ve diğ.,(2016); Köğce, 2012) ve bu geribildirimlerin sınıf seviyesine göre nasıl değiştiğini (Koç,2021), sınıf öğretmenlerinin ders dışı matematik etkinliklerine verdikleri geribildirim türlerinin başarı ve tutuma etkisini (Eraz , 2014), matematik derslerinde geribildirim zamanlamasının başarıya etkisini (Yaşar, 2018), lisansüstü öğrencilerinin lisans eğitimleri boyunca nitelikli geribildirimlere yönelik beklentilerini (Kayalı ve diğ., 2019) ve ilköğretim matematik öğretmenlerinin ev ödevlerine verdikleri geribildirimlerin öğretmen ve öğrenci tarafından nasıl algılandığını (Manay, 2023) inceleyen çalışmalar yapılmıştır.

Yukarıda bahsedilen geribildirim ile ilgili yapılan çalışmalara ve alan yazın kısmında detaylı şekilde incelenen çalışmalara bakıldığında geribildirim ile ilgili yapılan çalışmalar alana önemli katkılar sağlamıştır. Ancak araştırmalarda çoğunlukla öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandığı, tercih ettiği geribildirimler ve bu geribildirimlerin başarıya ve tutuma etkisi incelenirken ortaokul öğrencilerinin tercih ettiği geribildirimleri inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır. Alan yazın incelemeleri sonucu geribildirim öğretim sürecindeki önemi ve yapılan çalışmalarda ortaokul öğrencilerinin geribildirim ile ilgili tercihlerinin incelenmemiş olması ve bazı çalışmalarda öğrenci tercihlerinin incelenmesinin önerilmesi bu çalışmayı yapmayı gerekli kılmıştır. Bundan dolayı yapılan bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri ve geribildirime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın alan yazına katkı sağlamasının yanında eğitimcilere geribildirim konusunda yol gösterici olacağı da düşünülmektedir.

1.4. Problem Cümlesi

Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri ve geribildirime ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4.1. Alt problemler

Bu araştırmada araştırmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki dört araştırma problemine cevap aranmaktadır.

1. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin stratejilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri nelerdir?

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağı bir devlet okulunda öğrenim gören ortaokul öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırma boyunca uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Bu araştırmada,

- Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin, uygulanan görüşme sorularına içten ve samimi cevaplar verdikleri var sayılmıştır.
- Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin düşüncelerini çekinmeden açık bir şekilde ifade ettikleri var sayılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde geribildirim, geribildirimın önemi, etkili geribildirimın özellikleri, geribildirim stratejileri, geribildirim sınıflandırması ve geribildirim ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Geribildirim Nedir?

Türk Dil Kurumuna göre geribildirim “*Gönderilen bilgi veya talimatın alıcıda yaptığı etkiye ilişkin edinilen bilgi, dönüt*” biçiminde tanımlanmıştır (TDK, 2021). İngilizcede “feedback” olarak adlandırılan geribildirim, dilimizde “geri besleme”, “dönüt”, “aydınlatıcı yankı” “geri veri” veya “geri iletim” gibi farklı isimler ile anılmaktadır.

Alan yazında pek çok tanımı bulunan geribildirimın eğitimde en genel tanımı bir sistemin ulaşmak istediği değerin gerçek düzeyi ile istenen düzeyi arasındaki farkı gidermek için kullanılan bilgi (Ramaprasad, 1983) biçimindedir. Çalışkan (1999), geribildirimi öğrenme ortamında öğrencinin verdiği cevaptan hemen sonra ya da belirli bir süre sonra öğrencinin cevabını pekiştiren, güdüleyen bunun yanında öğrencinin yanlışını düzelten görsel ve işitsel uyaranlar olarak tanımlamıştır. Hattie ve Timperley (2007), geribildirimi bir temsilcinin öğrencinin davranışı ya da öğrenmeleriyle ilgili vermiş olduğu bilgi şeklinde tanımlamıştır. Buradaki temsilciden kasıt öğrenme ortamındaki öğretene, öğretmen, kitap, akran, ebeveyn gibi değişkenler olabilir.

Zamanla eğitimdeki anlayışların da değişmesiyle geribildirimın tanımında değişiklik olmuştur. Yapılandırmacı yaklaşımdan önce öğretmenden öğrenciye,

hedeflenen davranış ile gözlemlenen davranış arasındaki farkı kapatmaya yarayan bilgi olarak algılanan geribildirim, yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesiyle öğretmen ve öğrenci arasındaki her türlü diyalog benzeri tanımlamalar yapılmıştır. Köğce (2012), geribildirimi öğrenme ortamlarında öğrenci davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen her türlü bilgi olarak tanımlamıştır. Gömleksiz (2014) geribildirimi sergilediği bir davranışın sonuçları hakkında kişiyi bilgilendirme, ulaşmak istenen hedefe ne ölçüde yaklaşıldığına bakılarak kullanılan sistemin eksik kısımlarını, bu eksikliklerin nasıl hangi yöntemle giderileceğini belirtmek amacıyla yapılan tüm faaliyetler, şeklinde açıklamıştır. Demirel'e (2015) göre geribildirim öğrencinin hedef davranışı kazanıp kazanmadığı ya da eğitimin amaçlarına uygun davranıp davranmadığı konusunda öğrenciye verilen bilgidir. Senemoğlu (2020) ise geribildirimi, öğrencinin doğru ya da yanlış öğrenmeleri hakkında öğrenciye aktarılan her türlü mesaj olarak açıklamıştır. Genel olarak bakıldığında geribildirim, öğrencide beklenen davranışa ulaşma sürecinde verilen her türlü mesaj diyebiliriz.

Bloom (2016), geribildirim için şu açıklamaları yapmıştır;

- Öğrenciye mevcut davranışının istenilen hedef davranışa ne kadar yaklaştığını söyler.
- Öğrencinin mevcut davranışı hedef davranışa çok yakın ise bu durumun bilgisini öğrenciye verir.
- Öğrencinin davranışı hedeflenen davranışa uzak ise hata ve eksiklerini ortaya koyar.
- Bu eksik ve hataların nasıl giderileceğini açıklar.
- Öğrencinin süreçte ulaştığı son noktayı öğrenciye bildirir.

2.2. Geribildirimın Önemi

Öğrenme sürecini etkileyen pek çok değişken vardır. Öğrenen ile öğretene arasındaki iletişim bu değişkenlerden biridir. Öğrenme ortamlarında öğrenen ile öğretene arasındaki iletişimin en önemli kaynağı ise geribildirimdir. Bir iletişim aracı olan geribildirim olumlu etki yaratacağı gibi olumsuz etki yaratıp öğrencide motivasyon kaybına da sebep olabilir. Öğrenme sürecinde zamanında verilen nitelikli geribildirimler öğrenci performansında olumlu etki oluşturmaktadır (Lee,2017).Bu

yüzden öğretme-öğrenme sürecini etkileyen geribildirim türü, veriliş tarzı, verilme zamanı, verilme sıklığı gibi konular araştırmacıların dikkatini çekmiştir.

Başaran'a (1996) göre geribildirim altı işlevi vardır. Bunlar; yöneltici, düzeltici, pekiştirici, tamamlayıcı, güdüleyici ve özendirici işlevleridir. Bu işlevler öğretme-öğrenme ortamlarının olmazsa olmazları arasındadır.

Yöneltici işlevi; geribildirim, öğrencinin öğrenme hedefi üzerinde çalışıp çalışmadığı, amacın dışına çıkıp çıkmadığı konusunda bilgi vermesidir.

Düzeltilici işlevi; geribildirim, öğrenme sürecinde yanlış anlaşılmış noktaları belirleyip, hataları düzeltmede yardımcı olmasıdır.

Pekiştirici işlevi; geribildirim ile yanlışlar ortaya konulup doğruları bildirilirken öğrenmeler tekrar gözden geçirilmiş olur. Böylece doğru bilgi pekişmiş olur.

Tamamlayıcı işlevi; öğrenme süreci devam ederken öğrenci davranışları hedefi yansıtmadığında, düzeltme sağlayan geribildirimler öğrenmede tamamlama görevi üstlenmiştir.

Güdüleyici işlevi; öğrenci hata yapacağından korkuyor ve bu da isteksizliğe sebep oluyorsa geribildirimlerin yardımı ile hatalarını nasıl düzeltebileceğini fark etmesiyle derse karşı tutumu değişebilir. Yapabiliyorum hissi ile güdülenmişlik düzeyi artar.

Özendirici işlevi: geribildirim ile başarıma yolunu öğrenen öğrenci tekrar başarmak isteyecek böylece öğrenmeye özenecektir.

Geribildirim bu işlevleri, öğrenme öğretme ortamlarındaki önemini gözler önüne sermektedir.

Geribildirim hedefi, o geribildirim alıcısını ilerlemeye teşvik etmektir (Harris, 2011). Geribildirim kişinin ihtiyacına göre, zamanında ve gelişmesine fırsat sunacak şekilde verildiğinde öğrencinin performansında ilerleme görülür. Geribildirim öğrenciye zamanında, bir problemi çözme sürecinde sık sık verilmelidir. Yanlış öğrenmeleri belirlemede ve bu yanlış gecikmeden düzeltmede geribildirim önemi büyüktür (Topal, 2020).

2.3. Etkili Geribildirim Özellikleri

Wiggins (2012), etkili geribildirim özelliklerini şu şekilde açıklamıştır;

- Ulaşılmak istenen hedef davranışa yönelik bilgiler barındırmalıdır.
- Doğru zamanda verilmelidir.
- Açık, anlaşılır ve net olmalıdır.
- Davranışı geliştirici özellikte olmalıdır.
- Somut ve sade olmalıdır.
- Kullanışlı olmalı ve işlem yapabilir özellikte olmalıdır.
- Tutarlı olmalıdır.

Nicol ve Macfarlane-Dick (2006) etkili geribildirimi şu şekilde açıklamıştır;

- İyi performansın nasıl olması gerektiğini açıklamalı.
- Öğrenene öğrenmeleri hakkında bilgi sağlamalı.
- Öğrenme ortamında öğretmen, öğrenci ve akran iletişimini sağlamalı.
- Öz değerlendirmeyi geliştirmeli
- Motivasyonu artırmalı
- Özgüveni desteklemeli.
- Mevcut ve beklenen performans arasındaki farkı kapatmalı
- Öğretmene öğrenme etkinliklerinin düzenlemesine katkı sağlayacak bilgiyi sağlamalı.

Brinko (1993) yaptığı çalışmada etkili geribildirim için önerilerini iki farklı kategoride ele almıştır;

Geribildirim kaynağı açısından

- Bireye özgü geribildirim, gruba verilen geribildiriminden daha etkilidir.
- Geribildirim verdiği bilgi iyi düzenlendiğinde daha etkilidir.
- Bir sonuç bildiren geribildirim daha etkilidir.
- Özgün, saygılı, destekleyici ve yargılamayan geribildirim daha etkilidir.
- Geribildirim çeşidi ne kadar fazla olursa o kadar etkisi artar.
- Geribildirim doğru ve kesin kanıtlar içeren bilgiler içerdiğinde daha etkilidir.
- Geribildirimler, birden fazla kaynaktan toplandığında daha etkilidir.

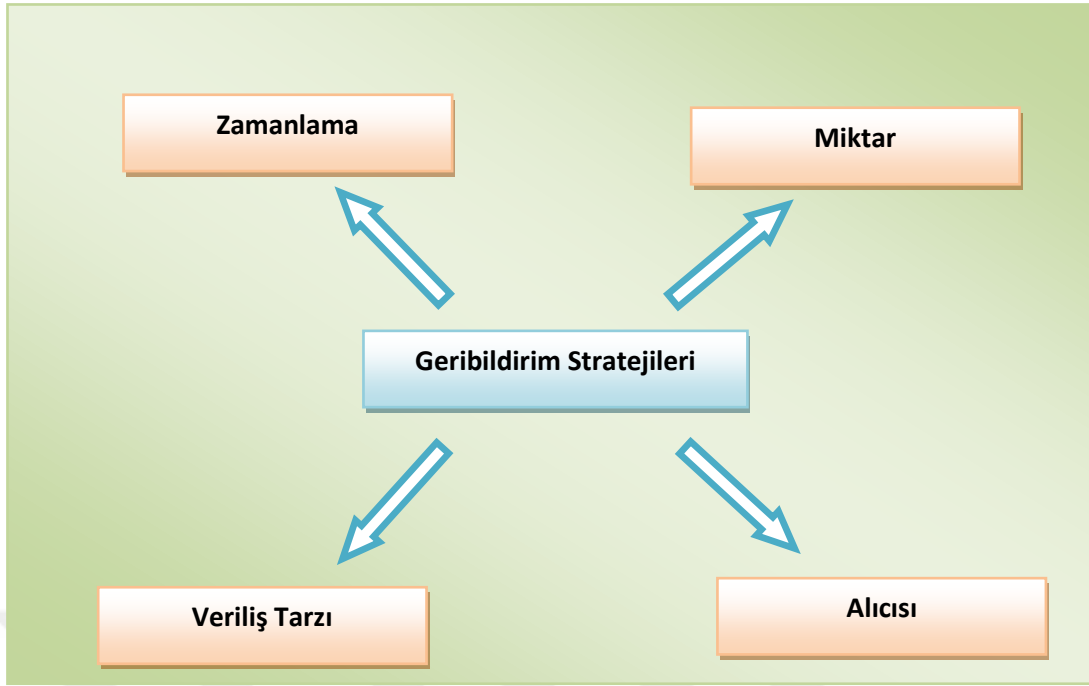
- Somut bilgiler içeren geribildirim daha etkilidir.

Geribildirimi alan açısından

- Öğrenciler geribildirim almaya istekli olduklarında, geribildirim etkisi artar.
- Öğrencinin deneyim ve gelişimini dikkate alan geribildirimler daha etkilidir.
- Öğrenci alacağı geribildirim türünü ve geribildirim veriliş tarzını seçebilirse daha etkili olur.
- Öğrencinin özgüvenine dikkat eden geribildirimler daha etkilidir.
- Olumlu geribildirimler sınırlı miktarda olumsuz geribildirimle verildiğinde daha etkilidir.
- Olumsuz geribildirimler, olumlu geribildirimler arasında sıkıştırıldığında daha etkili olmaktadır.
- Olumsuz geribildirimler kişi referanslı olursa (başkasının performansı ya da bir norm referanslı değil) daha etkili olur.
- Olumlu geribildirimler doğal nedenlere (yetenek, çaba vb.) dayandırılırsa daha etkili olur.
- Geribildirim öğrencideki belirsizlikleri azaltabildiği ölçüde daha etkilidir.
- Geribildirim öğrenci için ne kadar ilgi çekici ve anlamlı olursa o kadar etkilidir.
- Geribildirim öğrenciye cevap ve etkileşim imkânı verirse daha etkili olur.
- Geribildirim öğrenci tarafından belirlenen amaçlarla ne kadar ilgili olursa ya da öğrencinin gösterdiği performans bir ödülle sonuçlanırsa o kadar etkili olur.
- Aşırıya kaçmadan, sık sık verilen geribildirim daha etkilidir.

2.4. Geribildirim Stratejileri

Öğretmenler öğrencilere geribildirim verirken bir takım yol yöntem belirlemişlerdir. Öğretmenlerin geribildirimi verme biçimleri ve geribildirim içeriği ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Brookhard'ın (2008) çalışmasında sunduğu geribildirim etkisini etkileyecek stratejiler; geribildirim zamanlaması, geribildirim miktarı, geribildirim veriliş tarzı ve geribildirim alıcısı olarak kategorilere ayırmıştır.

Şekil 1. Geribildirim Stratejileri

2.4.1. Geribildirim Zamanlaması

Geribildirim öğrenci performansı üzerinde çalışırken verilmelidir. Çok gecikmiş geribildirim etkisini kaybedecektir. Hemen ya da öğrenciye düşünme fırsatı sunacak kadar hafif gecikmiş verilmelidir Brookhard (2008). Öğrenciye ertesi gün için verilmiş bir ödev için bir hafta sonra verilen geribildirim, etkisi fazlaca azalmış bir geribildirimdir Köğce (2012).

2.4.2. Geribildirim Miktarı

Öğrenmenin hedefi doğrultusunda öğrencinin performansını geliştirmeye yönelik verilen geribildirimlerin miktarını ayarlamak oldukça önemlidir Brookhard (2008). Bazı öğrenci için küçük bir ipucu yeterli olurken, bazı öğrenciye daha fazla açıklama gerekebilir. Öğrencisini iyi tanıyan öğretmen için geribildirim miktarını ayarlamak daha kolay olabilir. Öğrencinin yaptığı her hatayı düzeltmek yerine hatasını fark ettirecek küçük ipuçları vermek, yeni öğrenmelere basamak oluşturacak

bilgiler vermek, hedefle ilgili önemli noktalara değinmek geribildirim miktarı kapsamında değerelemlendirebilir.

2.4.3. Geribildirim Veriliş Tarzı/Biçimi

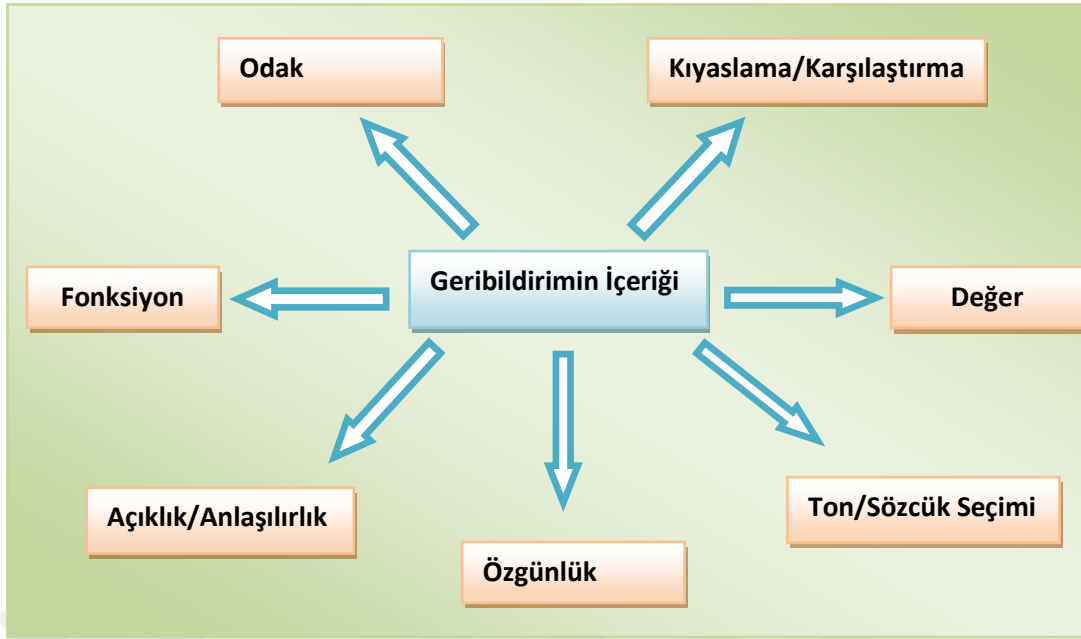
Geribildirim öğrencinin durumu, öğrenme hedefi, öğrenme ortamı gibi değişkenlere göre farklı şekillerde verilebilir. Sözlü, yazılı ya da uygulamaya dönük şekilde tercih edilebilir. Okuma bilmeyen bir öğrenci için sözlü, uygulama gerektirecek bir durumda göstermeli, öğrencinin tekrar bakıp sonuçlar çıkarmak için yararlanacağı yazılı türde geribildirimler verilmesi daha etkili olur (Köğce 2012).

2.4.4. Geribildirim Alıcısı

Geribildirim öğrenme ortamında duruma bağılı olarak bireysel ya da guruba verilebilir. Eğer gurubun çoğunluğunun ihtiyacı olan bir konu varsa guruba yönelik geribildirim vermek fayda sağlarken, bireysel ihtiyacı olan öğrencilere tek tek geribildirim vermek faydalı olacaktır Köğce (2012).

2.5. Geribildirim İçeriğı

‘Geribildirim öğrenciye ne anlatmak istiyor’ kısmı geribildirim içeriğı ile ilgilidir. Brookhard (2008) geribildirim içeriğini; odak, kıyaslama/karşılaştırma, fonksiyon, değeri, açıklık /anlaşılrlık, özgünlük ve ton /sözcük seçimi biçiminde kategorilere ayırmıştır.

Şekil 2. Geribildirim İçeriği

2.5.1. Geribildirim Odağı

Geribildirim çalışmanın kendisine, yapılan çalışma sürecine, öğrencinin kendi kendini düzenlemesine ya da öğrencinin kişiliğine verilebilir. Brookhard (2008) yapılan çalışmalara dayalı olarak şu önerilerde bulunmuştur;

- Hem çalışmayı hem süreci ve ikisi arasındaki ilişkiyle ilgili geribildirim verin
- Eğer verilen geribildirim öğrencinin kendisine yararlı olacaksa, öğrencinin öz düzenlemesi üzerine odaklanın
- Kişisel yorumlardan sakının

2.5.2. Geribildirim Karşılaştırması

Öğretmenler iyi bir çalışmanın nasıl olacağı ile ilgili bir kriter belirleyerek, o kritere göre bir geribildirim verebilir. Öğrenciyi diğer öğrenciler ile karşılaştırarak geribildirim verebilir. Ya da öğrencinin daha önceki performansı ile kıyaslama yaparak bir geribildirim verebilir.

Brookhard (2008) yapılan çalışmalara dayalı olarak şu önerilerde bulunmuştur;

- Çalışmayla ilgili bilgi vermek için belirlenen kriteri referans alan geribildirim kullanın
- Öğrencinin gelişimi ve çabasıyla ilgili bilgi vermek için diğer öğrencileri referans alan bir geribildirim kullanın
- Çalışmayı yaparken çalışma sürecini görmeye ihtiyacı olan başarısız öğrenciler için öğrencinin kendisini referans alan geribildirimi kullanın

2.5.3. Geribildirim Fonksiyonu

Tunstall ve Gipps (1996) öğrencilere verilen geribildirimlerin değerlendirmeci ve betimleyici olmak üzere iki fonksiyonunun olduğunu belirtmiştir. Değerlendirmeci geribildirim öğrencinin çalışması ile ilgili öğretmenin yargılarını içermektedir. Betimleyici geribildirim ise çalışmanın kendisiyle ilgili veya süreçte öğrencinin çabasıyla ilgili açıklamaları içerir.

Brookhard (2008) yapılan çalışmalara dayalı olarak şu önerilerde bulunmuştur;

- Öğrencinin çabasını engelleyecek yargılamalardan kaçının
- Çalışmanın güçlü ve zayıf yanlarını betimleyin
- Genel övgü ve eleştiriden kaçının

2.5.4. Geribildirim Değeri

Geribildirim pozitif ve negatif değeri vardır. Pozitif geribildirim öğrencinin çalışmasının iyi ve kötü taraflarını yapıcı bir şekilde önerilerle birlikte açıklamaktır.

Brookhard (2008) yapılan çalışmalara dayalı olarak şu önerilerde bulunmuştur;

- Çalışmanın iyi taraflarını pozitif bir dille açıklayın
- Çalışmanın kötü taraflarını pozitif önerilerle birlikte açıklayın

2.5.5. Geribildirim Anlaşılabilirliği/ Açıklığı

Verilen geribildirim öğrenci tarafından anlaşılır olması gerekir. Her bireyin geçmiş yaşantılarında farklılıklar olabileceği göz önünde bulundurularak geribildirimi

öğrencinin düzeyine göre vermek önemlidir. Öğrencinin seviyesine uygun basit bir dil kullanılmalı ve verilen geribildirim anlaşıp anlaşılmadığı kontrol edilmelidir.

2.5.6. Geribildirim Özgünlüğü

Geribildirim özgünlüğü, verilen geribildirim çok kapsamlı (ayrıntılı) ya da çok sınırlı olması ile ilgilidir. Her hatayı düzeltmek, çok ayrıntılı açıklama yapmak, hedefin dışına çıkmak özgünlük açısından kötü örneklerdir. Öğrencinin hatasını fark etmesine müsaade etmek gerekir.

2.5.7. Geribildirim Tonu/ Sözcük Seçimi

Geribildirim verirken yapılan imalar, kullanılan kelimeler önemlidir. Saygı içeren kelimeler kullanmak iyi bir iletişim sağlar. Öğrenciyi düşündürecek ve meraklandıracak cümleler kullanmak geribildirim etkili olabilmesi için önemlidir.

2.6. Geribildirim Sınıflandırması

Alan yazına bakıldığında araştırmacıların geribildirimi pek çok farklı şekilde sınıflandırdıkları görülmüştür. Araştırmacılar geribildirimi;

- Verdiği mesajın özelliğine (olumlu, olumsuz, öğretici, düzeltici ve öneri içeren)
- Zamanına (anında, geciktirilmiş)
- Amacına (bilgi vermeye yönelik, güdülemeye yönelik)
- İletişim şekline (sözlü, yazılı, görsel-bedensel, yazılı-sözlü-görsel)
- Kaynağına (içsel, dışsal)
- Eğitim ortamına (sınıf ortamında, bilgisayar destekli öğretim ortamında, programlı öğretim ortamında) göre sınıflandırmışlardır.

Aşağıda bu sınıflandırmalardan bir kaçına değinilmiştir.

2.6.1. Schimmel'in (1988) Geribildirim Sınıflaması

Schimmel (1988) geribildirim işlevlerine göre beş guruba ayırmıştır. Bunlar: teyit edici, düzeltici, açıklayıcı, teşhis edici ve genişletmeye dönük geribildirimlerdir (Senemoğlu, 2020). Schimmel geribildirim basitten karmaşığa doğru yapılandırmıştır (Çalışkan,1999). Konuyu yeni öğrenen öğrenci için açıklayıcı geribildirimler etkili olurken, konu hakkında derinlemesine bilgisi olan öğrenci için kesin ifadeler içeren teyit edici geribildirim daha etkili olmaktadır.

Şekil 3. Schimmel'in (1988) Geribildirim Sınıflaması

2.6.1.1. Teyit Edici Geribildirim

Öğrenciye öğrenmesinin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında bilgi vermektir. Öğretmen başka hiçbir bilgi vermez. Öğrenciye doğru yanıtının ardından verilen “evet”, “cevabın doğru”, “iyi gidiyorsun”, “doğru ilerliyorsun” ,yanlış yanıtının

ardından verilen “hayır” “cevabın yanlış”, “ tekrar dene” gibi geribildirimler teyit edici geribildirimlerdir.

Yapılan araştırmalar teyit edici geribildirimde doğru cevap için etkili olduğu ancak yanlış cevaplarda yanlış düzeltme adına bilgi vermediği için etkili olmadığı görülmüştür.

2.6.1.2. Düzeltici Geribildirim

Teyit edici geribildirimde yanında doğru cevabın verildiği geribildirimdir. Bu geribildirim ile öğrencinin cevabının yanlış olduğu bildirilir ardından doğru bilgi verilir. Öğretmen öğrenciden mutlak değer kavramını açıklamasını istediğinde öğrencinin yanlış cevap vermesi üzerine öğretmenin öğrenciye “cevabın yanlış, doğrusu mutlak değer bir sayının sayı doğrusu üzerinde başlangıç noktasına olan uzaklığıdır.” demesi düzeltici geribildirimde örnek olarak verilebilir.

2.6.1.3. Açıklayıcı Geribildirim

Bu tür geribildirimde öğretmen öğrenciye öğrenmesinin doğruluğu ya da yanlışlığı ile ilgili bilgi verir. Ayrıca doğru cevabın neden doğru olduğu, yanlış cevabın ise neden yanlış olduğu konusunda açıklama yapar. Hatanın nereden kaynaklandığının analizi yapılır. Doğru bilgi sunulurken önceki öğrenmeler ile desteklenir, örnekler verilir, karşılaştırmalar yapılabilir. Yanlışın kaynağı sunulur, yanlışın düzeltilmesi için öğrenmelerin tekrar yapılandırılmasını sağlar.

Öğretmen öğrenciden düzgün çokgen kavramını açıklamasını istediğinde öğrencinin “düzgün çokgen en az üç kenarlı kapalı şekillerdir” cevabı üzerine öğretmenin “birlikte cevabını biraz düşünelim, daha önce çokgenleri öğrenmiştik. Çokgenler en az üç kenarlı kapalı şekillerdir. (öğretmen tahtaya çizerek gösterebilir) ancak düzgün çokgen kenar uzunlukları eşit ve iç açı ölçüleri eşit olan çokgenlerdir.” demesi açıklayıcı geribildirimde örnek olarak verilebilir.

2.6.1.4. Teşhis Edici Geribildirim

Öğrencinin sıkça tekrar ettiği yanlışlarını düzeltmesi için ona yardımcı olacak bilgiler veren geribildirim türüdür. Yanlışının nereden kaynaklandığını önce teşhis eder sonra ona yol gösterecek bilgi verir.

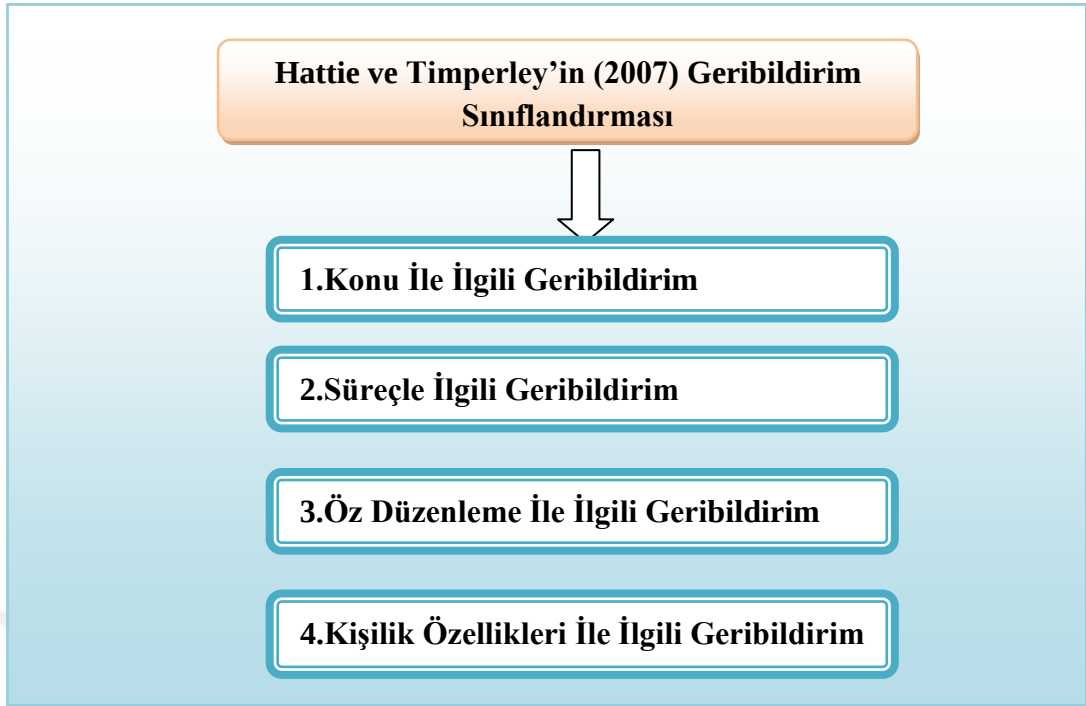
Örneğin $\frac{3}{5} + \frac{4}{10} =$ işlemi için $\frac{3+4}{5+10} = \frac{7}{15}$ cevabını veren bir öğrenciye “Kesirlerde toplama işlemini geçen hafta öğrenmiştik. Öğrenmelerinde eksiklikleri gidermek için defterimize yazdığımız örnekleri ve ders kitabımızdaki örnekleri incelemen iyi olacaktır.” Şeklinde verilen geribildirim teşhis edici geribildirime örnek olarak verilebilir.

2.6.1.5. Genişletmeye Dönük Geribildirim

Öğrencinin bilgisini artırmaya yönelik verilen geribildirimdir. Öğrencide var olan bilgi ile yeni bilgiler arasında köprü kurarak öğrenciye yeni bilgiler aktaran geribildirim türüdür.

2.6.2. Hattie ve Timperley’in (2007) Geribildirim Sınıflandırması

Hattie ve Timperley’den (2007) aktaran (Çimen 2017) geribildirimi dört başlıkta incelemiştir. Bunlar; konu ile ilgili geribildirim, süreçle ilgili geribildirim, öz düzenleme ile ilgili geribildirim ve kişilik özellikleri ile ilgili geribildirimdir.

Şekil 4. Hattie ve Timperley'in (2007) Geribildirim Sınıflandırması

2.6.2.1. Konu ile İlgili Geribildirim

Konunun ne kadar iyi anlaşıldığı ve konu ile ilgili görevlerin ne kadar yapıldığı ile ilgili geribildirimlerdir. Davranışların doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında bilgi vermek ve ek bilgiler vermek bu tür geribildirim kapsamına girer.

2.6.2.2. Süreçle İlgili Geribildirim

Görevleri yerine getirirken süreç hakkında verilen geribildirimlerdir. Geribildirim stratejileri ile ilgilenir.

2.6.2.3. Öz Düzenleme ile İlgili Geribildirim

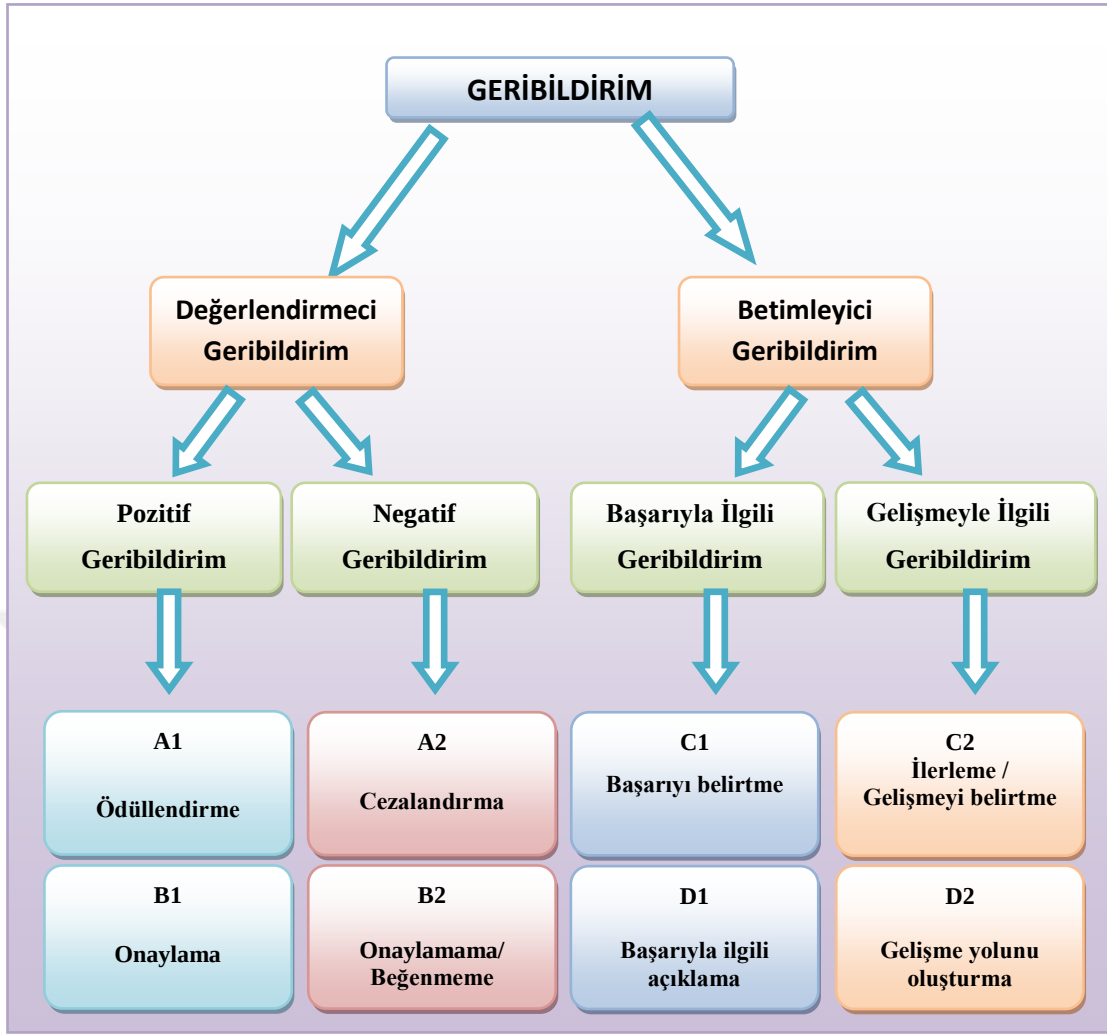
Öğrencinin davranışını kendi kendini düzenleme ve kontrol etme hakkındaki geribildirimlerdir.

2.6.2.4. Kişilik Özellikleri ile İlgili Geribildirim

Öğrencinin kişisel özelliklerini ifade eden geribildirimlerdir. Çok zeki, çalışkan söylemler bu tür geribildirim kapsamına girer.

2.6.3. Tunstall ve Gipps'in (1996) Geribildirim Sınıflandırması

Tunstall ve Gipps (1996), geribildirimi öğrenci performansını iyi ya da kötü yönde etkileyebilecek her türlü bilgi şeklinde açıklayarak kapsamlı bir geribildirim sınıflaması yapmıştır. Geribildirimi içerik yönünden iki kategoride ele almıştır. Bunlar değerlendirmeci ve betimleyici geribildirimlerdir. Değerlendirmeci geribildirimde öğrenci davranışları ve söylemleri hakkında yargı bildirme söz konusudur. Betimleyici geribildirimde ise öğrenci davranışları ve söylediklerinin yanında davranış gelişiminin nasıl olacağı söz konusudur (Köğce 2012). Köğce (2012) değerlendirmeci ve betimleyici geribildirim her ikisini süreçte dengeli bir şekilde kullanmak gerektiğini belirtmiştir.

Şekil 5. Tunstall ve Gipps'in (1996) Geribildirim Sınıflandırması

Değerlendirmeci geribildirim, ‘pozitif değerlendirme geribildirim’ ve ‘negatif değerlendirme geribildirim’ olarak iki alt guruba ayrılmıştır. Pozitif değerlendirme geribildirim ‘ödüllendirme’ ve ‘onaylama’ şeklinde; negatif değerlendirme geribildirim ‘cezalandırma’ ve ‘onaylamama / beğenmeme’ olarak iki farklı geribildirim türüne ayrılmıştır.

Benzer şekilde betimleyici geribildirim ‘gelişmeyle ilgili geribildirim’ ve ‘başarıyla ilgili bildirim’ olarak iki alt guruba ayrılmıştır. Başarıyla ilgili geribildirimleri ‘başarıyı belirtme’ ve ‘başarıyla ilgili açıklama’ şeklinde; gelişmeyle ilgili geribildirimleri, ‘ilerleme/gelişmeyi belirtme’ ve ‘gelişme yolunu oluşturma’ şeklinde iki farklı geribildirim türüne ayrılmıştır.

Tablo 1.*Değerlendirmeci Geribildirim Alt Sınıflaması*

Değerlendirmeci Geribildirim	
Pozitif Geribildirim	Negatif Geribildirim
A1: Ödüllendirme	A2: Cezalandırma
En pozitif değerlendirmeci geribildirim türüdür. Dışsal bir geribildirim türüdür. Öğrencinin davranışlarındaki gelişme ve öğrenmeye karşı gayret gibi durumlar sonucu öğretmenlerin verme eğiliminde oldukları geribildirimdir. Gelişme gösteren davranışı güçlendirmek ve öğrenciyi cesaretlendirmek amacıyla kullanılır.	En negatif değerlendirmeci geribildirim türüdür. Öğretmen tarafından öğrenci davranışlarının tamamen beğenilmediğini ifade eder.
B1: Onaylama	B2: Onaylamama / Beğenmeme
Pozitif değerlendirmeci bir geribildirim olan onaylama, öğrencinin davranışlarını onaylayıcı ifadelerin tümüdür. Sözel ve sözel olmayan şeklinde kullanılabilir (Tunstall ve Gipps, 1996). Genelde öğrencinin davranışlarının doğru olduğu, çalışmasına devam etmesini belirtmek için kullanılır.	Bu genel bir değerlendirmeci geribildirimdir ve negatiftir. Öğrenciye çalışmalarının onaylanmadığını hissettiren şeylerle ilgilidir. Öğretmen bu geribildirimi çalıştığına inandığı bir öğrencinin çalışmasıyla ilgili nadiren kullanır.

Tablo 2.

Betimleyici Geribildirim Alt Sınıflaması

Betimleyici Geribildirim	
Başarıyla İlgili Geribildirim	Gelişmeyle İlgili Geribildirim
C1: Başarıyı belirtme	C2: İlerleme/ gelişmeyi belirtme
Betimleyici geribildirim türü olan başarıyı belirtme geribildirimini bir başarı ardından başarının belirli yönlerini açıklar. İyi bir başarının nasıl olması gerektiği ile ilgili mesajlar içerir.	Betimleyici geribildirimdir. Davranışta düzeltilmesi gereken yerlerin düzenlenmesi ve davranışın daha iyi olması için verilen ifadelerdir.
D1: Başarıyla ilgili açıklama	D2: Gelişme yolunu oluşturma
Bu geribildirimde öğrencinin süreç içindeki çalışmalarını anlatacağı, kendi değerlendirmelerini yapacağı diyaloglar içerir. Öğrenci kendi başarılarının nasıl olduğuyla ilgili açıklamalar yapması için diyalog kurulur. Öğrenci aktif olarak süreçte konuşur	Karşılıklı eleştirel değerlendirmelerin yapıldığı bu geribildirimde öğrencilerin çalışmalarını geliştirebilmeleri için öneriler bulunur. İlerlemenin yolunu tarif eden, çocukların daha fazla sorumluluk alabileceği şeklinde ifadeler içeren geribildirimdir.

2.7. Geribildirim İle İlgili Alan Yazında Yapılan Çalışmalar

2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Dökmen(1982) farklı türdeki geribildirimlerin, yaşları farklı öğrenci gruplarının bir davranışı öğrenmelerindeki etkisi üzerine bir çalışma yapmıştır. Davranış ‘belli bir uzunluktaki çizgiyi bakmadan çizme’ olarak belirlenmiştir. 20’er kişilik 3 grup oluşturularak toplamda 60 kişi çalışmaya katılmıştır. Gruplardaki öğrencilerin 10’u ilkokul, diğer 10’u ise üniversite öğrencisidir. Gruplardaki

öğrencilerin yarısına geribildirim verilirken diğer yarısına geribildirim verilmemiştir. Guruplardaki geribildirim verilen öğrencilere 3 farklı geribildirim (sadece geribildirim, olumlu geribildirim ve olumsuz geribildirim) olarak verilmiştir. Sonuç olarak geribildirim alan öğrencilerin davranışı öğrenmede daha başarılı oldukları görülmüştür. Olumlu geribildirim başarıyı iyi yönde etkilerken üniversite öğrencilerinin ilkökul öğrencilerine göre davranışı daha kısa sürede öğrendikleri görülmüştür.

Bayrak (1985)'ın, 6. sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada geribildirim matematiğin kaygısına etkisi araştırılmıştır. 8 hafta boyunca deney gurubundaki öğrencilere sınav yapılmış, öğrencilerin sınavlarda yanlış yaptıkları ve boş bıraktıkları sorular için geribildirimler verilmiştir. Uygulama sonrası öğrencilere 'Matematik Kaygı Ölçeği' uygulanarak geribildirim matematiğin kaygısına olan etkisine bakılmıştır. Çalışma sonrasında matematiğin kaygı düzeyi yüksek öğrencilerin kaygı seviyelerinde azalma görülürken, kaygı seviyesi düşük olan öğrencilerde geribildirimlerin herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Peker (1992), geribildirim lisans düzeyindeki öğrencilerin ders başarısındaki etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma yürütmüştür. Çalışma 3 farklı sınıfta bulunan toplam 82 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Her sınıf bir gurup olarak ele alınarak birinci guruba ders bitiminde dersin konusuna yönelik bir test yapılmış ve hatalı sorular sözel olarak cevaplandırılmıştır. İkinci guruba da ders bitiminde bir test yapılmış ve her soru sözel olarak cevaplandırılmıştır. Üçüncü guruba ise test uygulanmamıştır. 5 hafta süren çalışmaya göre geribildirim alan lisans öğrencilerin ders başarısının geribildirim almayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Köğce, Çalik, Aydın ve Baki (2008), son sınıf matematiğin öğretmen adaylarının geribildirim ile ilgili görüşlerini ve bir sınav kağıdına nasıl geri bildirimler verdiklerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmışlardır. 56 öğretmen adayının katıldığı çalışmada öğretmen adaylarına geribildirim ne anlama geldiği, geribildirim hangi özelliklere sahip olması gerektiği, geribildirim öğrenci öğrenmelerinde etkisinin olup olmadığı varsa nasıl bir etkisinin olduğu soruları yöneltilerek bunun yanında öğrenci cevaplarının olduğu bir sınav kağıdına öğretmen adaylarının nasıl geribildirimler verdikleri incelenmiştir. Çalışmanın öne çıkan bulguları incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu verilen geri bildirimin

öğrenci hatalarına ve yanlış anlamalarına yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Yine katılımcıların büyük çoğunluğu geribildirim öğrencilerin hem zayıf hem de güçlü yönlerini görme fırsatı vermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının sınav kağıdına verdiği geribildirimler incelendiğinde öğrencilerin yarısı sorular üzerinde tekrar düşünmelerini sağlayan geribildirimler verdikleri görülmüştür. Bu da öğretmen adaylarının biçimlendirici geribildirimi verme eğiliminde olduklarını göstermiştir.

Ayar (2009), 4. ve 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin geribildirime ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 150 öğretmen ve 210 öğrenci katılmıştır. Araştırmacı öğrencilere ve öğretmenlere yönelik iki ayrı anket geliştirmiştir. Öğretmenler için olan anket; öğretmenlerin geribildirim kavramı ile ilgili görüşlerini, geribildirimi kullanmada karşılaşılan zorlukları ve geribildirim öğrenme ortamlarındaki işlevlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Öğrenciler için olan anket geribildirim ile ilgili öğrenci görüşleri ve öğrenci açısından geribildirim işlevlerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen bulgulara göre geribildirim konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin benzer olduğu saptanmıştır. Cinsiyet, mesleki kıdem yılı, öğrenci sosyoekonomik özelliği ve sınıf mevcudu gibi değişkenlerin öğretmenlerin geribildirim hakkındaki görüşlerini etkilemediği görülmüştür.

Çabakçor, Akşan, Öztürk ve Çimer (2011) matematik öğretmeni adaylarının matematik dersinde aldıkları ve tercih ettikleri geribildirim türlerini ortaya çıkarmaya yönelik bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya ilköğretim matematik öğretmenliğinde öğrenim gören 128 öğrenci katılmıştır. Katılımcılara ‘geribildirim özellikleri ölçeği’ uygulanarak, tercih ettikleri geribildirim türleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Uygulamaya katılan öğrenciler arasından 5 öğrenci ile yarı yapılandırılmış mülakat yapılmıştır. Çalışma bulgularına göre öğretmen adaylarının övgü, yanlışları düzeltme, ipucu, not gibi geribildirimler aldıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin en çok tercih ettikleri geribildirim türü düzeltici geribildirim olmuştur. Bunun yanında motive edici, öğretici, yönlendirici, birebir ve not şeklindeki geribildirimleri tercih ettikleri görülmüştür. Geribildirimlerin güdüleyici ve yanlış düzeltici nitelikte olması öğrenci gelişimi açısından olumlu etki oluşturacağı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın öneriler kısmında daha çok sayıda öğrenci ile mülakat yapılarak tercih ettikleri geribildirimlerin derinlemesine incelenmesi önerilmiştir.

Türkdoğan (2011) yaptığı araştırmada sınıf ortamında öğrencilerin yapmış oldukları yanlışlara, öğretmenler tarafından verilen geribildirimlerin nasıl değişkenlik gösterdiğini belirlemek istemiştir. Çalışma iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada 5 öğretmen 260 ders saati boyunca, çalışmanın ikinci aşamasında ise 4öğretmen 120 ders saati gözlemlenmiştir. İlk aşamada yanlış türleri ve geribildirim teknikleri belirlenerek ikinci aşamada birinci aşamada elde edilen bilgiler kullanılmıştır. İkinci aşamada yanlışlara verilen geribildirimlerin öğretmene göre nasıl değişiklik gösterdiği ve yanlış türlerine göre verilen geribildirim teknikleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Aydın (2011) dereceli puanlama anahtarı kullanılarak verilen geribildirimlerin, 5. sınıf öğrencilerinin matematik başarısına etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 73'ü deney ve 73'ü kontrol gurubu olarak belirlenen 146 öğrenci katılmıştır. 4 hafta boyunca deney ve kontrol gurubu öğrencileri ile ders işlenmiş olup açık uçlu sorular sorulmuştur. Açık uçlu sorular dereceli puanlama anahtarı ile puanlanarak deney gurubundaki öğrencilere geribildirim verilmiştir. Uygulama öncesi ve sonrası her iki guruba da matematik başarı testi uygulanmış olup geribildirim alan öğrencilerin matematik başarılarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Köğce, Yıldız ve Aydın (2012), öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinde gözlemledikleri matematik öğretmenlerinin öğrenme ortamlarında kullandıkları geribildirimler hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya ilköğretim matematik öğretmenliği alanında öğrenim gören 82 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan likert tipi bir anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, çok sayıda olumlu geribildirim davranışlarının öğretmenlerin ancak bir kısmı tarafından yerine getirildiği saptanmıştır.

Köğce (2012) yaptığı çalışmayla ilköğretim matematik öğretmenlerinin geribildirim konusundaki görüşlerini, sınıf ortamında kullandıkları geribildirim türlerini ve matematik eğitimindeki inanç ve felsefelerinin kullanmış oldukları geribildirimi nasıl etkilediğini ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışmaya 3 farklı okulda görev yapan 3 matematik öğretmeni katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlemler ve doküman analizi ile elde edilmiştir. Gözlem ve dokümanlardan elde edilen veriler Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflaması baz alınarak analiz edilirken görüşmelerden elde edilen veriler içerik

analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda matematik öğretmenlerinin değerlendirmeci geribildirim olan ‘onaylama’ ve betimleyici geribildirim olan ‘ilerleme/gelişmeyi’ belirtme geribildirimlerini daha sık kullandıkları ortaya çıkmıştır. Matematik eğitimi ile ilgili inanç farklılığı olan öğretmenlerin aynı geribildirimleri kullandıkları belirlenmiştir. Öğretim programı, öğrenci, okulun fiziki koşulları gibi etkenlerin öğretmenlerin geribildirim verme şekillerini etkiledikleri görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencilere vermiş oldukları geribildirimlerin sınıflamasının yapıldığı bu çalışmada öğrencilerin faydalı buldukları ve tercih ettikleri geribildirimlere yönelik bir çalışmanın yapılması önerilmiştir.

Çevikbaş (2013) yanlışa verilen geribildirim türlerinin öğrenci özgüvenine etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. 2011-2012 öğretim yılında Ankara merkezde bulunan 172 lise öğrencisine CSEI (Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri) uygulanmıştır. Uygulama sonrası bu öğrenciler arasından 7 öğrenci ve bu öğrencilerin dersine giren 6 matematik öğretmeni ile çalışma devam etmiştir. Veriler görüşme, gözlem, doküman analizi ve CSEI ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizine göre öğrenci yanlışlarının eğitim öğretimin vazgeçilmez bir unsuru olduğu ve öğrenci yanlışlarına verilen geribildirimlerin özgüven üzerinde olumlu-olumsuz etki bırakabileceği belirlenmiştir. İpucu Verme, Basitleştirme geribildirimlerinin özgüven üzerinde olumlu etki bıraktığı, Yanlışı Görmezden Gelme, Azarlama, Başkasına Söz Hakkı Verme geribildirimlerinin olumsuz etki bıraktığı belirlenmiştir. Ayrıca Soru Sorma, Çelişki Oluşturma, Doğru Cevabı Söyleme ve Yanlış Olduğunu Bildirme geribildirimlerinin hem olumlu hem de olumsuz etki bırakabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin çoğunun geribildirim verirken bilinçli olmadıkları, geribildirim konusunda herhangi bir stratejiye sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Çubuk (2013), lise düzeyinde öğretmenlik yapan matematik öğretmenlerinin öğrenci yanlışlarına vermiş oldukları geribildirimleri incelemek ve bu geribildirimleri hangi sıklıkla kullandıklarını belirlemek ve bu kullanım sıklığının neye göre değiştiğini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 3 matematik öğretmeni katılmıştır. Veriler 74 ders saati gözlem yapılarak ve öğretmenlerle görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Gözlem ve görüşmelerle elde edilen veriler ile öğretmenlerin vermiş oldukları geribildirimler üç guruba ayrılarak sınıflandırılmıştır.

Öğrenciye yanlısını doğrudan bildirme, öğrenciye yanlısını dolaylı olarak bildirme ve tepkisiz kalma olarak belirlenen geribildirimlerin öğretmenlerin ders işleme tarzlarından ve yanlışa olan bakış açılarından kaynaklı olarak şekillendiği belirlenmiştir.

Demir (2013), sınıf öğretmenlerinin kullandıkları geribildirim çeşitlerini, geribildirim kullanımı konusundaki düşüncelerini ve geribildirim kullanma durumunun sınıf mevcudu ve sınıf seviyesine göre değişip değişmediğini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmada nitel ve nicel yöntemlerden yararlanılmıştır. Veriler 110 öğrenciyle anket, 25 öğretmen ile görüşme yapılarak ve 20 öğretmenin bir ders saatleri gözlemlenerek toplanmıştır. Çalışmanın bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin kullandıkları geribildirimler pekiştirici, yönlendirici ve güdüleyici olarak sınıflandırılarak en çok pekiştirici nitelikte geribildirimlerin kullanıldığı daha sonrasında yönlendirici nitelikte geribildirimlerin kullanıldığı görülmüştür. Güdüleyici nitelikte olan geribildirimlerin ise daha az kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Sınıf mevcudu ve sınıf seviyesi değişkenlerinin geribildirim kullanımına yönelik anlamlı bir etki oluşturmadıkları görülmüştür.

Köğce ve Baki (2014), ortaokul matematik öğretmenlerinin geribildirim kavramı, geribildirim verilme biçimi, geribildirim zamanlaması ve etkili geribildirim nitelikleri konularındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı çalışmada 3 farklı okulda görev yapan 3 farklı matematik öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Veriler içerik analizi ile analiz edilerek öğretmenlerin geribildirimle ilgili farklı genel ifadeler kullandıkları, sözel geribildirim vermenin daha kolay olduğuna inandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrenci davranışlarını geliştirici betimsel geribildirimlerin yanında öğrenci kişiliklerine odaklanan değerlendirmeci geribildirimlere vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Geribildirim zamanlaması konusunda ise öğretmenlerin farklı düşüncelere sahip oldukları görülmüştür.

Köğce (2015), sınıf öğretmeni adaylarının geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. 40 sınıf öğretmeni adayının katıldığı çalışmada öğretmen adaylarına Matematik Öğretimi I ve Matematik Öğretimi II dersleri kapsamında eğitimci ve arkadaşları tarafından düzenli olarak geribildirim

verilmiş daha sonrasında adaylara yöneltilen sorular ile geribildirim hakkında görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Adaylara geribildirim ile özellikleri, eğitmen ve akranlarından aldıkları geribildirimlerin gelişimlerine katkısı ve geribildirime yönelik beklentileri hakkında açık uçlu sorular ile veriler toplanmaya çalışılmıştır. Veriler nitel olarak analiz edilerek çözümlenmiştir. Çalışma bulgularına göre sınıf öğretmeni adaylarının eğitmenlerinden aldıkları geribildirimleri betimleyici, akranlarından aldıkları geribildirimleri değerlendirici olarak belirtmişlerdir.

Şahin (2015) öğrenme sürecinde uygulanan geribildirim etkinliği konusunda öğretmen adaylarının düşüncelerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Araştırmaya pedagojik formasyon eğitimi alan 370 öğrenci katılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek ile toplanmıştır. Öğretmen adayları geribildirim konuya dikkat çekmede, hedeften haberdar etmede, ipucu vermede, ve önkoşul davranışlar kazandırmada sıkça kullanıldığını belirterek geribildirim kaynaklarının öğretmen, öğrenci, kitaplar ve bilgisayar olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma sonucunda geribildirim etkinliğinin farklı kademelerdeki öğrencilere uygulanabileceği önerilmiştir.

Cengiz (2015), fen bilimleri dersinde öğrencilerin yaptıkları hatalara karşı öğretmenlerin nasıl geribildirimler verdiklerini incelemiştir. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı araştırmada veriler gözlem ve görüşme teknikleri ile toplanmıştır. 5 farklı okulda görev yapan 6 fen bilimleri öğretmeni farklı üniteler işlenirken toplam 90 ders saati gözlemlenmiştir. Ayrıca dersleri gözlemlenen öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerin yaptığı hatalar 6 başlık altında ve bu hatalara öğretmenleri tarafından verilen geribildirimler ise 10 başlık altında toplanarak bulgular içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Hata türleri; 1. tip hatalar, 2. tip hatalar, 3. tip hatalar, 4. tip hatalar, 5. tip hatalar ve 6. tip hatalar olarak sınıflandırılmıştır. Bu hatalara verilen geribildirimler;

1. Sadece “Yanlış” Şeklinde Belirtme
2. Başka Bir Öğrenciye Söz Hakkı Verme
3. Soruyu Tekrar Sorma
4. Cevabı Doğrudan Söyleme

5. Cevabın Doğrudan Açıklanması
6. Hatanın Sebebinin Sorgulama
7. Cevabın Eksik-Hatalı Olan Kısımını Düzeltme- Tamamlama
8. Öğrenciye İpucu Verme Yönlendirme
9. Öğrencinin Cevabını Aynen Tekrar Etme
10. Öğrencinin Cevabını Görmezden Gelme

biçiminde sınıflandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin 4. Tip hataları daha çok yaptıkları buna karşılık öğretmenlerin ‘soruyu tekrar sorma’ geribildirimini daha sık kullandıkları ‘görmezden gelme’ geribildirimini ise en az kullandıkları sonucuna varılmıştır. Çalışma sonrası hata çeşitleri ve bu hatalara verilen geribildirimler ile ilgili araştırmaların farklı sınıf seviyelerindeki öğrenciler için yapılabileceği önerilmiştir.

Beydoğan, Aytekin, Arıcan ve Beydoğan (2016) yaptıkları çalışmada ortaokul matematik öğretmenlerinin geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaya 12 farklı okulda görev yapan 12 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Öğretmen görüşleri dönütte tarz, dönütte kapsam, dönütte ilke, dönüt verirken yaşanan güçlükler, verilen dönütte yetersizliğin kaynakları, dönütün faydaları ve dönütün öğrenmedeki yeri başlıkları altında incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular, öğretmenlerin dönütün işlevine yönelik hassasiyetlerinin yüksek ve aynı zamanda olumlu yönde olduğunu göstermiştir. Ancak öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, öğrenmeye hazır olma, gelmiş olduğu sosyokültürel çevreyi tanıma, sınıf içi etkileşim kurma, öğrenciyi motive etme noktasında güçlükler yaşadıklarını; bu sürecin, öğrenciye, yeterli düzeyde dönüt verme, kapsamlı dönüt verme, dönüt verirken öğrencinin performansını esas alma, dönütte ilkeli davranma noktasında, onları hem sınırlamakta hem de yetersiz kılmaktadır.

Kırbaç, Balı ve Macit (2017), öğretmen görüşlerinden hareketle geribildirim kavramını incelemeye yönelik bir çalışma yapmışlardır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaya 20 ilkokul ve ortaokul öğretmeni katılmıştır. Veriler

öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitimde geribildirim ihtiyacı olduğunu ve öğrenciye geribildirim bireysel verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Geribildirim verilme zamanı ile ilgili ise katılımcıların çoğu eğitim öğretim yılı içerisinde veya sonunda verilmesinin uygun olacağını ve geribildirim okul müdürü tarafından verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Çimen (2017), öğretmen adayları ile öğretmen yetiştirmede görevli eğitim görevlilerinin eğitim öğretim sürecinde geribildirim kullanımıyla ilgili görüşlerini belirlemeye ve araştırmacının geliştirmiş olduğu geribildirim modelinin öğretmen adaylarının motivasyonuna ve yansıtıcı düşüncelerine etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Karma araştırma yönteminin kullanıldığı çalışma iki aşamalıdır. İlk aşamada öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının geribildirim kavramı ile ilgili düşünceleri tespit edilmiştir. İlk aşamada elde edilen verilerle bir geribildirim modeli tasarlanarak ikinci aşamaya geçilmiştir. İkinci aşamada deneysel bir çalışma yürütülmüştür. Tasarlanan geribildirim modeli öğretmen yetiştirme derslerinden seçilen bir derste uygulanarak, modelin öğrencilerin motivasyonlarına ve yansıtıcı düşüncelerine etkisi incelenmiştir. Araştırmada veriler anket, görüşme formları, motivasyon ve yansıtıcı düşünme eğilimi ölçekleri ile toplanmıştır. Nitel veriler içerik analizi ile nicel veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Çalışmanın birinci aşamasında elde edilen sonuçlara göre öğretmen adayları geribildirim önemiyle ilgili eksik öğrenmeleri fark ettirdiği, öğrenmelerine katkı sağladığı ve bireysel gelişimi desteklediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bireysel geribildirimlerin daha etkili olduğunu ve genellikle sözel geribildirim aldıklarını belirtmişlerdir. Geribildirim önemi ile ilgili öğretim elemanlarının adaylarla benzer düşüncelere sahip oldukları görüldükçe öğretim elemanları derslerde yazılı geribildirim daha çok kullandıklarını, yapıcı geribildirim daha etkili olduğunu ve geribildirimlerin açık ve anlaşılır olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çalışmanın ikinci aşamasının sonuçlarına göre öğretmen adaylarının akranlarından ve öğretim elemanlarından aldıkları geribildirimlerin motivasyonlarını artırdığı belirlenmiştir. Geribildirim modelinin adayların yansıtıcı düşünme eğilimlerinin artırdığını ancak bu artışın anlamlı bir artış olmadığı görülmüştür.

Özkale (2018) fen bilgisi öğretmenlerinin sınıf ortamında kullandıkları geribildirim ifadelerini incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma betimsel bir inceleme olup, verilerin toplanmasında karma yöntem desenlerinden keşfedici sıralı desen kullanılmıştır. Çalışma 51 fen bilgisi öğretmeni ve 1440 ortaokul öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler uzman görüşleri alınarak hazırlanan açık uçlu sorular ile toplanarak betimsel yolla analiz edilmiş ve ardından ‘Fen Bilimleri Dersi Geribildirim Algı Ölçeği’ hazırlanmıştır. Ölçeğin öğretmen ve öğrencilere uygulanması sonucu elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çoktan aza doğru çaba temelli geribildirim, övgü ifadeleri, yetenek temelli geribildirim ve negatif geribildirim türlerini kullandıkları görülmüştür.

Yaşar (2018), ‘geribildirim verilme zamanının matematik başarısına etkisi’ üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırma deneysel tasarım ile yürütülmüştür. Çalışmaya 8. sınıflarda öğrenim gören toplam 233 öğrenci katılmıştır. Beş deney, bir kontrol olmak üzere altı grup ile çalışma yapılmıştır. Deney gruplarına ön test ve son test arasında farklı zamanlarda geribildirim verilirken kontrol grubuna geribildirim verilmemiştir. Çalışma sonucunda grupların ön test başarısında farklılaşma olmazken geribildirim alan grupların başarılarında anlamlı bir artış söz konusudur. Son testten hemen önce verilen geribildirimlerin başarıya daha fazla etki ettiği görülmüştür.

Kayalı, Balat, Kurşun ve Karaman (2019), lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimleri sürecinde aldıkları geribildirimlerin etkili ve nitelikli olması için beklentilerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Araştırmaya 19 farklı üniversitede öğrenim gören 59’u doktora ve 29’u yüksek lisans olmak üzere toplam 88 öğrenci katılmıştır. ‘Lisansüstü Eğitimde Geribildirim Ölçeği’ ile elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda geribildirim, beklentiyi açıkça ortaya koyması, mevcut performansı iyileştirmesi, daha kapsamlı düşünmeyi desteklemesi ve gelecek için yol göstermesi yönünde beklentilerin olduğu görülmüştür. Ayrıca geribildirim zamanında verilmesi, geribildirim verilirken hazır kalıplardan uzak durulması ve eleştirilerin yapıcı olması gerektiği sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Koç (2020), ortaokul matematik öğretmenlerinin sınıf ortamında kullandıkları geribildirimleri ve kullanılan geribildirimlerin sınıf düzeyine göre nasıl değişiklik

gösterdiğini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden özel durum tekniği kullanılan çalışmaya ortaokulda görev yapan 3 matematik öğretmeni katılmıştır. Veriler video kayıtları ve Köğce (2012) tarafından geliştirilen Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflamasına göre oluşturulan gözlem formları kullanılarak toplanmıştır. Her sınıf düzeyinden 8 er ders saati toplamda 32 ders saati gözlemlenerek elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre ortaokul matematik öğretmenlerinin betimleyici ve değerlendirmeci geribildirimleri sınıf ortamında belli oranlarda kullandıkları görülmüştür. En çok kullanılan geribildirim pozitif geribildirim ve gelişmeyle ilgili geribildirim olduğu belirlenirken cezalandırma geribildiriminin hemen hemen hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Yavuz (2022) sınıf öğretmenlerinin geribildirimi kullanım durumlarını incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaya 29 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin çoğunun geribildirim vermede kendilerini yeterli gördükleri, geribildirimi sık sık kullandıkları ve en çok geribildirimi matematik dersinde en az geribildirimi hayat bilgisi dersinde verdikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğu geribildirim kullanımında karşılaştıkları zorlukların öğrenciden kaynaklandığını, verilen geribildirime karşı oluşan tepkinin en çok olumsuz geribildirimden sonra oluştuğunu ifade etmişlerdir. Geribildirime karşı öğrenciden gelen tepkilerin öğretmenlerin beklentisini kısmen karşıladığı, olumsuz sözsüz geribildirimlerin genelde mimiklerle verildiği, olumlu sözsüz geribildirimlerin ise çoğunlukla el işaretleriyle verildiği, olumlu yazılı geribildirimlerde görsel işaretlerin kullanıldığı, olumsuz yazılı geribildirimlerde sembollerin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın öneriler kısmında katılımcılarının öğrenciler olduğu bir çalışma yapılarak öğrencilerin geribildirim beklentilerinin incelenmesi önerilmiştir.

Manay (2023) araştırmasında ev ödevlerine verilen geribildirimleri öğretmen ve öğrenci açısından inceleyerek öğretmen ve öğrencilerin geribildirim hakkındaki düşüncelerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji desenine göre yürütülmüştür. Dört farklı okulda görev yapan 6 matematik öğretmeni ve 6 sekizinci sınıf öğrencisi ile yürütülen çalışmanın verileri

yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenler geribildirim bir kontrol aracı olarak tanımlayarak kesinlikle verilmesi gerektiğini ve geribildirim anında verilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenler ev ödevine verilen dönütlerde zaman kaynaklı ve sınıf seviyesine göre sıkıntıların oluşabildiğini de söylemişlerdir. Öğrencilerin gözünden geribildirim artı- eksi olduğu ve kesinlikle verilmesi gerektiği ortaya çıkarken öğrencilerin ev ödevlerinin öğretmenle birlikte incelenmesini istedikleri de belirlenmiştir. Öğrencilerin görüşlerine göre öğretmenlerin öğrencilere farklı ödevler vermedikleri ve sınıf seviyesine göre farklı geribildirim aldıkları da araştırma sonuçlarındandır.

2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Burnett (2001) ilköğretim öğrencilerinin öğretim sürecinde öğretmenlerinden aldıkları övgü geribildirimleri ile ilgili beklentilerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Övgü tutum anketi ile öğrencilerin hangi geribildirimleri (çaba geribildirim - yeterlilik geribildirim) ne sıklıkla almak istedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. 3, 4, 5, ve 6. sınıf seviyelerinde öğrenim görmekte olan 747 öğrencinin katıldığı çalışma bulgularına göre öğrencilerin %91 'i övgü geribildirimini tercih etmiş olup bu öğrencilerin %52'si bireysel övgü geribildirim almak isterken,%31'i sınıf ortamında arkadaşlarının önünde övgü geribildirim almak istemiştir. Sınıf seviyesi arttıkça çaba geribildirim almak isteyenlerin sayısında artış gözlenmiştir.

Knight (2003) matematik öğretmenlerinin sınıf ortamında verdikleri geribildirimlerin niteliğini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 2 farklı okulda görev yapan 6 öğretmen katılmıştır. Veriler gözlem görüşme ve belge incelemesi ile toplanmıştır. Birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar olan sınıflarda toplam 18 matematik dersi gözlemlenmiştir. Araştırmanın bulguları Tunstall ve Gipps' in (1996) geribildirim sınıflaması kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin değerlendirici geribildirime daha çok başvurdukları, betimleyici geribildirimleri daha az kullandıkları görülmüştür.

Pitts (2005) öğrencilerin yazılı geribildirimleri nasıl kullandıkları araştırmıştır. Seffield Üniversitesi Müzik Bölümünde yapılan araştırmada üçüncü sınıf lisans öğrencilerine anket uygulanmış, uygulamanın ardından gönüllü öğrenciler ile grup

tartışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, bazı öğrencilerin yazılı geribildirimleri okumada güçlük çektikleri ve bazı öğretim elemanlarının çok kısa geribildirimde bulundukları belirtilmiştir. Öğrenciler geribildirimini genel olarak “kısa”, “net” ve “yardımcı” sıfatları ile açıklamışlardır. Öğrenciler, sadece yazılı geribildirim değil; sözel, yüz-yüze ve daha gelişmiş yazılı geribildirim almak istediklerini belirtmiştir.

Burnett ve Mandel (2010) sınıf ortamında öğretmenlerin kullandıkları geribildirimleri ve öğrencilerin geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. 5 öğretmen ve 56 öğrenci ile yürütülen çalışmada veriler gözlem ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Sınıf ortamında kullanılan geribildirimler ‘genel övgü’, ‘olumsuz ifadeler’, ‘çaba’ ve ‘yetenek’ başlıkları altında incelenmiştir. Çalışma bulgularına göre en çok kullanılan geribildirim türlerinin ‘genel övgü’ ve ‘olumsuz ifadeler’ olduğu belirlenmiştir. Küçük yaş gurubundaki öğrencilerin (1-4.sınıflar) ‘yetenek’ geribildirimini tercih ettikleri, büyük yaş gurubundaki öğrencilerin (5-7.sınıflar) ‘çaba’ geribildirimini tercih ettikleri görülmüştür.

Morris ve Chikwa’nın (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin sözlü ya da yazılı geribildirim türleri ile ilgili tercihi ve bu geribildirim türlerinin öğrencilerin sonraki performansları üzerindeki etkisi incelenmiştir. İngiltere’de bir üniversitede 2013-2014 yılında yapılan çalışmaya 68 öğrenci katılmıştır. Aldıkları geribildirim türüne göre iki grup belirlenmiş ve gruplara iki farklı ödev verilmiştir. Araştırmada hem sözlü geribildirim alan hem de yazılı geribildirim alan öğrencilere online anket uygulanarak geribildirim türleri ile ilgili görüşleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, alınan geribildirim türlerinin öğrencilerin sonraki ödevlerinde aldıkları notlara etki etmediği belirlenmiştir.

Yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; çalışmaların çoğunluğunun öğretmenlerin geribildirim ile ilgili görüşleri, sınıf ortamında kullandıkları geribildirimler ve bu geribildirimlerin öğrenci başarısına ve tutuma etkisinin incelendiği söylenebilir. Bunun yanında sınıf ortamında öğrenci yanıtlarına verilen geribildirimleri ve ev ödevlerine verilen geribildirimleri inceleyen çalışmalar da vardır. Geribildirim konusunda öğrenci görüşlerinin incelendiği çalışmaların sınırlı sayıda olduğu, yapılan bu çalışmaların da genellikle yurt içinde lisans düzeyindeki öğrenciler ile yürütüldüğü görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının uygulama süreci ve verilerin analizi sürecine yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın amacı ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türlerini ve geribildirime ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi; olayların ve bu olaylar neticesinde gelişen duygu, düşünce ve algıların gerçek ortamında bütüncül bir yaklaşımla ortaya konulmasını amaçlayan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmalarda ele alınan konu hakkındaki farklı bakış açıları, derinlemesine incelenir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenoloji desenine göre yürütülmüştür. Fenomenoloji günlük hayatta aşına olduğumuz fakat konu hakkında detaylı bilgi sahibi olmadığımız, açıklamada zorlandığımız olgular üzerinde durur (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Aksaray ili merkez ortaokullarında öğrenim görmekte olan 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyesinde 20 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışma yapılacak öğrenci grubunu ve sayısını belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak maksimum çeşitlilik ile daha zengin bulgu ve sonuçlar elde edilebileceği düşünülmüştür. Bu nedenle örneklem seçerken, araştırmanın yapılacağı okulun farklı sınıf seviyelerinde çok sayıda şubesinin bulunması, toplumun farklı kesimlerinden oluşan zengin bir öğrenci çeşitliliğine sahip olması ve araştırmacının hali hazırda bu okulda görev yapıyor olması durumları etkili olmuştur. Ayrıca çalışma gurubu oluşturulurken her sınıf seviyesinden belli sayıda öğrenci seçimi (her sınıf seviyesinden beş öğrenci), seçilen öğrencilerin 2022-2023 eğitim öğretim yılı birinci dönem matematik ortalamalarına göre belirlenmesi ölçüt olarak düşünülmüştür. Bu nedenle her sınıf seviyesinden akademik başarısı düşük, orta ve yüksek olacak biçimde (0-55,55-70,70-80,80-90,90-100 puan aralığında birer öğrenci) beşer öğrenci seçilerek toplamda 20 öğrenci ile çalışma yürütülmüştür.

Tablo 3.

Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrenci kodları	Cinsiyet	Sınıf düzeyi	Matematik başarı ortalaması
Ö1	K	8.Sınıf	98
Ö2	K	8.Sınıf	87
Ö3	K	8.Sınıf	79
Ö4	E	8.Sınıf	63
Ö5	E	8.Sınıf	52
Ö6	E	7.Sınıf	95
Ö7	K	7.Sınıf	82
Ö8	K	7.Sınıf	75
Ö9	E	7.Sınıf	65
Ö10	E	7.Sınıf	50

Ö11	E	5.Sınıf	100
Ö12	E	5.Sınıf	90
Ö13	K	5.Sınıf	75
Ö14	K	6.Sınıf	95
Ö15	K	6.Sınıf	85
Ö16	K	6.Sınıf	70
Ö17	E	6.Sınıf	60
Ö18	E	6.Sınıf	50
Ö19	K	5.Sınıf	65
Ö20	K	5.Sınıf	55

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında ortaokul öğrencileriyle araştırma sorusunun dört alt probleminin aydınlatılması için yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ilgili alan yazın taranarak görüşme formları hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme araçlarındaki sorular alandan üç farklı uzmanın, iki matematik öğretmenin ve bir Türkçe öğretmenin görüşleri alınarak düzenlenmiştir. Görüşleri alınan uzman grubunun özellikleri aşağıda Tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4.

Uzman Grubunun Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Mesleki Unvan	Eğitim Alanları
U1	Erkek	Prof. Dr.	Matematik Eğitimi
U2	Kadın	Doç. Dr.	Matematik Eğitimi
U3	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Matematik Eğitimi
U4	Kadın	Türkçe Öğrt.	Türkçe Öğretmenliği
U5	Erkek	Matematik Öğrt.	İlköğretim Matematik Öğretmenliği
U6	Kadın	Matematik Öğrt.	İlköğretim Matematik Öğretmenliği

Uzman görüşlerine göre veri toplama araçları yeniden düzenlenmiş olup pilot çalışma sonrası son hali verilmiştir. Son hali verilen veri toplama aracı Ek 3 'te gösterilmiştir.

3.3.1. Görüşme Formlarının Geliştirilme Süreci

Araştırmanın alt problemleri için dört farklı görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formları senaryo tipli sorularla zenginleştirilmiş olup, gerçek öğrenme ortamlarından kesitler sunulmuştur. Böylece öğrencinin daha gerçekçi cevaplar vermesi amaçlanmıştır.

3.3.1.1. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Stratejilerine İlişkin Görüşme Formu

Brookhard (2008) geribildirim stratejilerini; geribildirim veriliş tarzı, verilme zamanı, miktarı ve alıcısı olmak üzere dört boyutta ele almaktadır. Bu kapsamda birinci alt problem için dört adet senaryo tipi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek 3) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Senaryo tipli sorular, öğretmenin öğrencilere verebileceği farklı geribildirim durumlarından oluşmaktadır. Senaryolar oluşturulurken öğrenci ve öğretmen arasında geçebilecek diyaloglar için iki farklı matematik öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Böylece sınıf ortamında öğrenci ile öğretmen arasında geçebilecek diyaloglar görüşme formuna yansıtılarak daha sağlıklı veri toplanması amaçlanmıştır.

Görüşme formunun birinci sorusunda geribildirim veriliş tarzı (sözel- yazılı- uygulamalı) ile ilgili senaryolar oluşturulmuştur. İkinci soruda geribildirim verilme zamanı (hemen, hafif gecikmiş geribildirim-gecikmiş geribildirim-düzensiz verilen geribildirim) ile ilgili öğretmen geribildirimleri senaryolaştırılmıştır. Üçüncü soruda geribildirim miktarı (geniş kapsamlı geribildirim-hedefe/kazanıma yönelik geribildirim) ile ilgili iki farklı öğretmenin uygulamasına yer verilmiştir. Dördüncü soruda ise geribildirim alıcısı ele alınmıştır. Bu soruda senaryolar gruba verilen geribildirim, bireysel performansa verilen geribildirim ve ihtiyaca göre bireysel ya da gruba yönelik verilen geribildirim üzerinden oluşturulmuştur.

3.3.1.2. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin İçeriğine İlişkin Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu

Brookhard (2008) geribildirim içeriğini; geribildirim odağı, fonksiyonu, değeri, anlaşılabilirliği, özgünlüğü ve tonu(sözcük seçimi) gibi farklı boyutlarda ele almaktadır. Bu kapsamda ikinci alt problem için dört adet senaryo tipi soru ve iki adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek 3)araştırmacı tarafından tasarlanmıştır. Görüşme formunun birinci sorusu iki farklı matematik öğretmenin sınıfıta soruyu hatalı çözen öğrencisi ile diyaloglarından oluşmaktadır. Bu öğretmenlerden biri öğrencinin kişiliğine odaklanırken diğer öğretmen öğrencinin öz düzenlemesine odaklanmıştır. İkinci soru geribildirim fonksiyonu (yargılayıcı-betimleyici) ile ilgili sınıf ortamında iki farklı matematik öğretmenin vermiş olduğu geribildirim üzerine oluşturulmuştur. Üçüncü soru geribildirim değeri (pozitif-negatif geribildirim) ile ilgili oluşturulan senaryo tipi bir sorudur. Dördüncü soru geribildirimi özgünlüğü ile ilgili üç farklı matematik öğretmenin vermiş olduğu geribildirimleri ortaya koyan senaryo tipi bir sorudur. Formun son iki sorusu açıklık/anlaşılabilirlik ve ton/sözcük seçimi ile ilgili olarak açık uçlu oluşturulmuştur.

3.3.1.3. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Öğrenmelerine Katkısı ile İlgili Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu

Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısını belirlemeye yönelik beş adet açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formundaki soru maddelerini oluştururken King ve arkadaşlarının (2009) geliştirmiş olduğu Geribildirim Özellikleri Ölçeği'nde yer alan maddelerden yararlanılmıştır. Ölçeğin maddeleri yararlılık, duyarlılık, gizlilik ve akılda tutma olarak dört başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili görüşleri alınacağından ölçeğin yararlılık başlığı altında yer alan on madde göz önünde bulundurularak görüşme formundaki beş açık uçlu soru oluşturulmuştur. Ölçeğin yararlılık boyutundaki birinci maddesi geribildirim performans etkisi, ikinci maddesi geribildirim üzerinde düşünme, üçüncü maddesi geribildirimi dikkate alma, dördüncü maddesi olumlu geribildirim cesarete etkisi, beşinci maddesi geribildirim yol gösterici etkisi altıncı maddesi geribildirim övgü niteliğinde

olması, yedinci maddesi öğretici geribildirim, sekizinci maddesi geribildirim motivasyon üzerindeki etkisi, dokuzuncu maddesi geribildirim zamanı etkisi ve onuncu maddesi olumlu geribildirim ile ilgilidir.

3.3.1.4. Öğrencilerin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geribildirim Türlerini Belirlemeye Yönelik Geliştirilen Görüşme Formu

Öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla Köğce (2012) tarafından detaylandırılan Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflandırmasının alt kategorileri temel alınarak üç adet senaryo tipi sorudan oluşan görüşme formu (Ek 3) hazırlanmıştır. Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflaması, öğrencilerin tercih ettikleri geribildirimleri etkili bir şekilde ortaya koyacak nitelikte detaylı bir sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmanın detayları kuramsal çerçeve bölümünde detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulama Süreci

Araştırmanın yapılabilmesi için Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne başvuru yapılarak araştırmanın taslağı ve veri toplama araçları etik kurulun onayına sunulmuştur. Etik kuruldan alınan onay (Ek 2) ile Aksaray valiliğinden gerekli izinler (Ek 1) alınarak araştırmanın uygulama sürecine başlanmıştır.

Bu bölümde asıl uygulama öncesinde yapılan pilot çalışma ve asıl uygulamaya ilişkin süreç anlatılmaktadır.

3.4.1. Pilot Uygulama

Asıl uygulama öncesinde her sınıf düzeyinden ikişer öğrenci olmak üzere toplam sekiz öğrenciyle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama öncesinde araştırmacı tarafından öğrencilere geribildirim konusunda (geribildirim ne olduğu ile ilgili) ön açıklamalar yapılmış ve öğrenciler bilgilendirilmiştir.

Alt problemlerin her biri için hazırlanan görüşme formları arka arkaya yapıldığında öğrencilerin sıkıldığı bundan dolayı sorulara içten cevaplar vermedikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle asıl uygulamada öğrencilerin yaş grupları ve görüşme formu maddelerinin yoğunluğu da dikkate alınarak daha sağlıklı veri toplamak amacıyla her bir görüşme formu farklı zamanlarda uygulanmaya karar verilmiştir.

Pilot çalışma öncesi her bir görüşme formu yaklaşık 15 dakika toplamda 1 saatte tamamlanacağı öngörülmüştür. Pilot çalışmada bir öğrenciyle yapılan bir görüşme ortalama 20, 25 dk sürmüştür. Her bir öğrenciyle dört farklı araştırma sorusuna yönelik görüşmeler yapıldığı için bir öğrenciden veri toplamanın tamamlanma süresi ortalama 90 dk civarında olmaktadır. Yapılan pilot çalışmayla elde edilen uygulama süresi bilgileri dikkate alınarak asıl uygulamada görüşmeler en ortalama 90 dk olacak şekilde planlanmıştır.

Uzman görüşleri alınarak son hali verilen görüşme formlarındaki sorularda öğrenciler tarafından anlaşılamayan bir durum olmamıştır. Gerekli durumlarda araştırmacı yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin vermiş olduğu esneklikle ara sorular sorarak asıl sorulara destek sağlamıştır.

3.4.2. Asıl Uygulama

Pilot uygulama sonrası asıl uygulama sürecine geçilmiştir. Asıl uygulamada 20 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Öğrenciler belirlenirken her sınıf düzeyinden 5 öğrenci seçilmiştir. Bu seçim yapılırken öğrencilerin matematik ortalamaları dikkate alınmıştır. Öğrencilerin 2022-2023 eğitim öğretim yılı 1.dönem matematik ortalamalarına bakılarak akademik ortalaması düşük, orta ve yüksek olacak biçimde her sınıf düzeyinden beş, toplamda 20 öğrenci ile çalışılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce çalışma için öğrenci görüşlerine ihtiyaç olduğu, bu görüşler alınırken ses kayıt cihazı kullanılacağı, alınan ses kaydının sadece araştırmacı tarafından dinleneceği ve öğrenci kimliklerinin gizli tutulacağı konusunda öğrenciler bilgilendirilmiştir. Yaklaşık 1 saat 30 dakika süren görüşmeler okul kütüphanesinde, öğrencilerin uygun olduğu saatlerde yapılmıştır. Pilot çalışmada bazı öğrenciler heyecanlanarak yazı ile kendilerini daha iyi ifade edeceklerini belirtmişlerdir. Bundan dolayı asıl uygulamada görüşme sonrası görüşme formları öğrencilere verilerek yazılı olarak da görüşleri alınmıştır. Ses kayıtlarındaki veriler yazıya aktarıldıktan sonra

öğrencilere gösterilerek doğruluğu teyit edilmiştir. Uygulama süreci tamamlandıktan sonra verilerin analizi sürecine geçilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler nitel araştırma yöntemlerine göre analiz edilmiştir. Araştırma sorusunun birinci, ikinci ve dördüncü alt problemleri için hazırlanmış görüşme formlarından elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Betimsel analiz yönteminde veri toplama araçlarında sunulan sorular temel alınarak, elde edilen veriler açıklanır (Köğce, 2012). Betimsel analiz yönteminde amaç görüşme sonucunda elde edilen verilerin araştırmacı tarafından düzenlenerek yorumlanmasıdır. Betimsel analizde veriler önceden kategorize edilmiş temalar üzerinden sınıflandırılır. Sınıflandırılan veriler araştırmacının öznel yorumuyla özetlenir. Görüşme yapılan ya da gözlemlenen kişilerin ifadeleri yorum katılmadan direk olarak alıntılanır. Böylece kişilerin konuya ilişkin görüşleri apaçık bir şekilde sunulmuş olur.

Üçüncü alt problem için elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışmanın birinci ve ikinci alt probleminin analizi için Brookhard'ın (2008) geribildirim stratejileri ve içeriği sınıflaması, dördüncü alt problem için Tunstall ve Gipps'in (1996) geribildirim sınıflandırması temel alınmıştır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Lincoln ve Guba'dan (1985) aktaran Yıldırım ve Şimşek (2016) nitel araştırmalardaki geçerlilik ve güvenilirliği farklı kavramlar üzerinden açıklar. Bunu, nitel araştırmaların kendi doğal yapısına daha uygun olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. İç geçerlilik için "inandırıcılık", dış geçerlilik için "aktarılabirlik" iç güvenilirlik için "tutarlılık" dış güvenilirlik için "teyit edilebilirlik" kavramlarını

kullanmışlardır (Yıldırım ve Şimşek,2016). Bu araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları bu kavramlar üzerinden açıklanmıştır.

İnandırıcılık (iç geçerlilik): Araştırmanın tüm aşamaları alanında uzman bir kişi tarafından incelenmiş olup uzmanın görüş ve önerileri ile düzenlemeler yapılmıştır. Veri toplama araçlarının geliştirilme sürecinde ilk önce görüşme formlarının soruları hazırlanmış ve danışman görüşüne sunulmuştur. Danışman onayından sonra beş farklı alan uzmanının da görüşleri alınarak veri toplama araçlarının son hali verilmiştir. Pilot çalışma yapılarak herhangi bir aksaklık olup olmayacağı test edilmiştir. Yine inandırıcılık kapsamında görüşmelerde elde edilen verilerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Ayrıca görüşme sonrası öğrenci cevapları yazıya aktarıldıktan sonra öğrencilere gösterilerek doğruluğu teyit edilmiştir.

Aktarılabilirlik (dış geçerlilik): Nicel araştırmalardaki genelleme kavramı yerine nitel araştırmalarda aktarılabilirlik kavramı daha uygun görülmektedir. Çünkü nitel çalışmalarda çıkan sonuçlar benzer ortamlara genellemeden ziyade aktarılabilir. Aktarılabilirliği sağlamak amacıyla örneklem seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Olabildiğince çok öğrencinin görüşü alınmıştır. Ayrıca katılımcı özellikleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Tutarlılık (iç güvenilirlik): Araştırma verilerinin analizi için içerik ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Öğrenciler ile görüşmelerden elde edilen verilerden benzerlik ve farklılıklarına göre tema ve kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kod ve temalar alanında uzman bir kişi tarafından kontrol edilerek oluşturulan kodların farklı uzmanlar tarafından da benzer şekilde kodlanabileceğinin kontrolü sağlanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından iki farklı zamanda analiz edilmiştir. Birinci kodlamada 187 kod oluşmuştur. İkinci kodlamada ise birinci kodlamada oluşan bazı kodların aynı anlama geldiği fark edilerek 180 kod oluşmuştur. Kodlamalardaki uyum oranı için Miles ve Huberman'ın (1994) öne sürdüğü yüzdelik hesaplama [Güvenirlilik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] kullanılmıştır. Bu hesaba göre yüzdelik hesaplamanın %70'in üzerinde olması güvenilirlik için yeterli bir orandır. Bu çalışmada iki farklı zamandaki kodlama uyumu %96 olarak hesaplanmış olup oluşturulan kodlamaların güvenilir olduğu görülmüştür.

Teyit edilebilirlik (dış güvenilirlik):Verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, sonuçlar ve öneriler ham verilere uygunluğu noktasında alanında uzman bir eğitimci tarafından incelenerek onaylanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada toplanan verilerin analizinden bulgulara ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir. Araştırma probleminin dört alt problemi için elde edilen bulgular ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geribildirim Stratejilerine İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde katılımcı öğrencilerin öğretmenlerinden aldıkları geribildirim stratejileri ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1.1. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim veriliş tarzı stratejisi ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen birinci alt probleme ait senaryo tipi birinci soru kullanılmıştır. Bu soruda üç farklı öğretmenin geribildirim veriliş tarzı ile ilgili uygulamalarına yer verilmektedir. Ayşe Öğretmen sözel geribildirim, Ahmet Öğretmen yazılı geribildirim ve Merve Öğretmen ise uygulamalı geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim veriliş tarzı ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 5' te sunulmuştur.

Tablo 5.*Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisi İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı*

Veriliş Tarzı	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Sözel Geribildirim	Daha iyi anlama	Ö19, Ö20				2	10
Yazılı Geribildirim	Daha iyi anlama			Ö8		11	55
	Akılda kalıcılık			Ö8,Ö9			
	Motivasyon		Ö18	Ö8			
	Başarıyı artırma			Ö9			
	Yanlış fark etme	Ö12	Ö15				
	Daha az hata yapma	Ö12					
Uygulamalı Geribildirim	Daha iyi hissetme		Ö15	Ö9		19	95
	Daha iyi anlama	Ö11	Ö16,Ö17	Ö6,Ö7	Ö1,Ö3, Ö4		
	Akılda kalıcılık	Ö13		Ö7	Ö2, Ö5		
	Motivasyon		Ö14				
	Başarıyı artırma		Ö16	Ö10			
	Yanlışını fark etme		Ö14		Ö2		
	Matematiğin yapısı				Ö3, Ö4		
Toplam:						32	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin %95'inin uygulamalı geribildirim, %55'inin yazılı geribildirim, %10'unun ise sözel geribildirim tercih ettikleri görülmektedir. Beşinci sınıf seviyesinde 2 öğrenci, altıncı sınıf seviyesinde 3 öğrenci, yedinci sınıf seviyesinde 3 öğrenci ve sekizinci sınıf seviyesinde 5 öğrenci uygulamalı geribildirim tercih etmektedirler.

Öğrencilere uygulamalı geribildirim niçin tercih ettikleri sorulduğunda öğrenciler birçok gerekçe belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri incelendiğinde 'daha iyi anlama', 'akılda kalıcılık', 'motivasyon', 'başarıyı artırma', 'yanlış fark etme' ve 'matematiğin yapısı' olmak üzere altı farklı kod elde edilmiştir.

Uygulamalı geribildirim tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11'in *daha iyi anlama* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö6: “Merve öğretmenini seçerim çünkü anlamadığım yeri uygulamalı gösterirse daha iyi anlayacağımı düşünüyorum.”

Ö11: “Merve öğretmenini tercih ederdim çünkü öğrencilere uygulamalı gösteriyor. Böylece öğrencilerin daha iyi anlayabileceğini düşünüyorum iyi ve özenli anlatımdan dolayı.”

Uygulamalı geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7’nin *akılda kalıcılık* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö7: “Merve öğretmen çünkü ben ve birçok öğrenci ödevi uygulamalı gösterince anlıyoruz. Sözel olunca uygulamalı gösterim kadar aklımızda kalmıyor. Uygulamalı gösterim çok kalıcı.”

Uygulamalı geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün *motivasyon* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö14: “Merve öğretmen çünkü uygulamalı geribildirim eksiklerimin üstüne gitmemi ve o konularda daha fazla çalışmamı sağlar.”

Uygulamalı geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö10 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın *başarıyı artırma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö10: “Ayşe öğretmenini seçmezdim çünkü tüm sınıfa yanlışlarını söylemektense öğrencileri tek tek yanına çağırıp yanlışlarının nerelerde olduğunu göstermesi daha iyi olur. Merve öğretmenini seçerdim yanlışları, anlaşılmayan kısımları uygulamalı bir şekilde göstermesi matematikte daha iyi olmamı etkiler.”

Ö16: “Merve öğretmenini tercih ederdim çünkü öğretmen bizden üstün bir bilgiye sahip olduğu için sınavlarda başarıyı arttıracak öneri ve uygulamaları anlatır. Uygulamalı anlatınca konuyu daha iyi anlarım.”

Uygulamalı geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2’nin *yanlışını fark etme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö2: “Merve öğretmenini tercih ederdim çünkü yanlış yaptığım kısımları anlarım hem de uygulamalı olduğu için daha çok aklımda kalır.”

Uygulamalı geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve Ö4'ün *matematiğin yapısı* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö3: *“Merve öğretmeni tercih ederdim. Matematik sözel bir ders olmadığından sadece sözel anlatımla anlamayabiliriz. Bence matematik için ideal anlatım biçimi uygulamalı anlatımdır. İşlem yaparak, konuya ya da soruya bağlı kâğıt vb. eşyaları kullanmak hem daha iyi anlatır hem kafamızda soru işareti bırakmaz.”*

Ö4: *“Merve öğretmeni tercih ederim çünkü uygulamalı anlatımlar matematik gibi sayısal derslerde soruları daha iyi anlamamı sağlıyor.”*

Öğrencilere yazılı geribildirimi niçin tercih ettikleri sorulduğunda öğrenciler birçok gerekçe belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri incelendiğinde *‘daha iyi anlama’*, *‘akılda kalıcılık’*, *‘motivasyon’*, *‘başarıyı artırma’*, *‘yanlış fark etme’*, *‘daha az hata yapma’* ve *‘daha iyi hissetme’* olmak üzere yedi farklı kod elde edilmiştir.

Yazılı geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8’in *daha iyi anlama* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir

Ö8: *“Ahmet öğretmeni seçerdim yazılı bildirimler verdiği için daha kalıcı oluyor. Doğru, eksik ya da hatalarımızı yazılı olarak belirttiği için daha iyi anlamamızı sağlar. Küçük notlar verdiği için ödev ve konuya daha motive olmamızı sağlar.”*

Yazılı geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9’un *akılda kalıcılık* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö9: *“Ahmet öğretmeni seçerdim. Çünkü aklımda kalır, kendimi çok iyi hissederim ve matematikte daha başarılı olurum. Ayşe öğretmeni seçmem tüm sınıfa değil de tek tek anlatsa seçebilirdim. Merve öğretmeni seçmem çünkü uygulamalı anlatırsa canımız sıkılabilir.”*

Yazılı geribildirimi tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18’in *motivasyon* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö18: *“Ahmet öğretmen çünkü doğru eksik ya da hataları yazılı ve küçük notlar halinde bilgilendiriyor. Ben küçük notları tercih ederim ve bu durum öğrencilere daha çok motivasyon kazandırır, derse ilgisini artırır.”*

Yazılı geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9'un *başarıyı artırma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö9: “Ahmet öğretmeni seçerdim. Çünkü aklımda kalır, kendimi çok iyi hissedirim ve matematikte daha başarılı olurum. Ayşe öğretmeni seçmem tüm sınıfa değil de tek tek anlatsa seçebilirdim. Merve öğretmeni seçmem çünkü uygulamalı anlatırsa canımız sıkılabilir.”

Yazılı geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12'nin *yanlışını fark etme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö12: “Ahmet öğretmeni seçerdim çünkü hatalarımı daha iyi anlayıp yanlışımı düzeltmemi sağladı. Kısa notlarla bilgilendirmesi ödevi daha iyi anlayıp daha az hata yapmamı sağladı.”

Yazılı geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15'in *daha iyi hissetme* kodu ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö15: “Ahmet öğretmen çünkü öğrencilerin hatalarını öğrenmesini sağlıyor hem de öğrencilerine yazılı notlar vererek öğrencinin sınıfın içinde kendisini kötü hissetmesini engelliyor.”

Sözel geribildirimini tercih eden öğrenciler sözel geribildirimlerle daha iyi anladıkları yönünde açıklamalar yapmışlardır. Öğrencilerin ifadelerine göre *daha iyi anlama* olarak tek kod belirlenmiştir.

Sözel geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20'nin *daha iyi anlama* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö20: “Ayşe öğretmen çünkü ben nerede eksikim olduğunu sözel daha iyi anlıyorum.”

4.1.2. Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim zamanı stratejisi ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen birinci alt probleme ait senaryo tipi ikinci soru kullanılmıştır. Bu soruda üç farklı öğretmenin geribildirim zamanı ile ilgili uygulamalarına yer verilmiştir. Soruda Ayşe Öğretmen hemen/hafif gecikmiş geribildirim, Ahmet

Öğretmen gecikmiş geribildirim, Merve Öğretmen ise düzensiz geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim veriliş zamanı ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 6’ da sunulmuştur.

Tablo 6.

Öğrencilerin Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisi İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı

Veriliş Zamanı	Gerekçe	Sınıf Düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Hemen/hafif gecikmiş	Eksik ve hatalarını görme isteği	Ö12,Ö13	Ö15,Ö1,Ö18	Ö6	Ö2	24	120
	Sonraki çalışmalarda kullanma isteği				Ö3		
	Kalıcı öğrenmeyi sağlaması	Ö13,Ö20			Ö4		
	Disiplinli olmayı sağlaması	Ö12, Ö19			Ö5		
	Ödev kontrol isteği			Ö7			
	Verimliliği artırması			Ö8			
	Başarıyı artırması			Ö9			
	Konu tekrarı sağlaması	Ö19	Ö14,Ö16	Ö10			
	Derse olan ilgiyi ve motivasyonu artırması	Ö11	Ö17,Ö18				
Gecikmiş	-	-	-	-		0	0
Düzensiz	-	-	-	-		0	0
Toplam:						24	

Not: Bazı öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin tamamının hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih ettikleri görülmektedir. Öğrenciler hatalarını hemen fark edip düzeltmek istediklerini, böylece çözecekleri yeni sorularda daha az hata yapacaklarını dile getirmişlerdir. Hemen verilen geribildirimlerin konuyu daha iyi anlamada etkili olacağı ve bunun da başarıyı artıracağını söylemişlerdir. Ödev kontrolünün hemen yapılmasının disiplini, verimliliği ve kalıcılığı sağlayacağını da vurgulamışlardır.

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘*eksik ve hatalarını görme isteği*’, ‘*sonraki çalışmalarda kullanma isteği*’, ‘*kalıcı öğrenmeyi sağlaması*’, ‘*disiplinli olmayı sağlaması*’, ‘*ödev kontrol*

isteği' , 'verimliliği artırması', 'başarıyı artırması', 'konu tekrarı sağlaması' ve 'derse olan ilgiyi ve motivasyonu artırması' olmak üzere dokuz farklı kod oluşturulmuştur.

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12'nineksik ve hatalarını görme isteği kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö2: *"Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü hem ödevi zamanında teslim etmiş olurdum hem de ödevdeki eksik ve yanlışları zaman çok geçmeden öğrenmiş olurdum."*

Ö12: *"Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü yanlışlarıma ertesi gün baktığı için yanlışımı unutmadan doğruya çevirebilirim. Ertesi gün kontrol ettiği için istikrar sağlanır."*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3'ünsonraki çalışmalarda kullanma isteği kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö3: *"Ayşe öğretmeni tercih ederim çünkü yaptığım hataları en kısa sürede öğrenmek benim için önemli böylece başka soruları çözerken daha dikkatli oluyorum."*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerindenÖ4, beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13 ve Ö20'ninkalıcı öğrenmeyi sağlaması kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö4: *"Ayşe öğretmeni tercih ederdim. Ödevin amacı o gün işlenen konuyu daha kalıcılaştırmak olduğu için ertesi güne kontrol etmek ve yanlışları öğrencinin anlama yöntemine uygun şekilde tamamlamak öğrenciyi tatmin eder."*

Ö13: *"Ayşe öğretmen çünkü ödevleri verildiği günden sonraki gün kontrol ettiği için anlamadığımız veya çözemediğimiz soruları unutmadan anlatıyor."*

Ö20: *"Ayşe öğretmen çünkü ödevler hemen kontrol edilmezse unutulabilir."*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5'in disiplinli olmayı sağlaması kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö5: *"Ayşe öğretmenin vermesini isterdim. Disiplin benim için de matematik için de önemlidir. Ne Merve Öğretmenin yaptığı gibi rastgele ne de Ahmet öğretmenin yaptığı gibi ertelenmesini istemezdim."*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin *ödev kontrol isteği* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö7: *“Ayşe öğretmen. Çünkü Ahmet öğretmen ödevi zamanında kontrol etmiyor. Merve öğretmen ödevleri bazen kontrol etmiyor. Ben her zaman ödevlerimin kontrol edilmesini ve eksiğim varsa görmek isterim.”*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in *inverimliliği artırması* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö8: *“Ayşe öğretmen ödevleri ertesi gün kontrol ediyor ve bu ödevde önem verdiğini gösteriyor. Ödevleri kontrol ederek hataları ve eksiklerin nerede olduğunu yazılı, sözel olarak belirtiyor bu durum verimi arttırıyor.”*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9'un *başarıyı artırması* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö9: *“Ayşe öğretmeni seçerim. Çünkü nerede hatalarımın olduğunu söylüyor, matematikte daha başarılı olurdum ve iyi hissederdim. Ahmet öğretmeni seçmem çünkü ödevlerde öğrencilerin nerelerde hata yaptığını hemen açıklarsa ders ona göre anlatılabilir.”*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14 ve Ö16'nın *konu tekrarı sağlaması* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö14: *“Ayşe öğretmen çünkü bu hataları hemen açıklayarak konuyu daha iyi öğrenirim.”*

Ö16: *“Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü hatalarıma ve eksiklerime hemen bakması hatamı çabuk düzeltmem anlamına gelir. Böylece konuyu zamanında öğrenirim.”*

Hemen/hafif gecikmiş geribildirimi tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö11 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö18'in *derse olan ilgiyi ve motivasyonu artırması* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö11: *“Ayşe öğretmeni tercih ederdim çünkü hemen kontrol edip öğrencilere anlatması ve yanlışlarını söyleyip açıklaması derse olan ilgiyi arttırır.”*

Ö18: “Ayşe öğretmenin ertesi gün hemen kontrol etmesi iyi bir şey, yine de eksikleri ve hataları belirtmesi iyi bir şey böyle şeyler bana motivasyon kazandırıyor.”

4.1.3. Öğrencilerin Geribildirim Miktarı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim miktarı ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3’te verilen birinci alt probleme ait senaryo tipi üçüncü soru kullanılmıştır. Bu soruda iki farklı öğretmenin geribildirim miktarı ile ilgili uygulamalarına yer verilmiştir. Ayşe öğretmenin geniş kapsamlı geribildirim verirken Ahmet Öğretmen ise hedefe yönelik geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim miktarı ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 7’ de sunulmuştur.

Tablo 7.

Öğrencilerin Geribildirim Miktarı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı

Miktar	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geniş kapsamlı	Ön hazırlık	Ö11,Ö12, Ö19,Ö20	Ö15	Ö7,Ö8	Ö4	18	90
	Derse karşı tutum/ Motivasyon	Ö12	Ö18				
	Daha iyi anlama/ verim	Ö19,Ö20	Ö15	Ö8			
	Yeni bilgi öğrenmeye açık olma			Ö7	Ö5		
	Fazla bilginin sağlayacağı yarar	Ö11			Ö4		
Hedefe yönelik	Kafa karışıklığı oluşturmama		Ö14,Ö16, Ö17	Ö9	Ö2,Ö3	16	80
	Konuyu daha iyi anlama		Ö16,Ö17	Ö9,Ö10	Ö1,Ö2		
	Derse yönelik tutum			Ö9,Ö10			
	Öğrenci seviyesi	Ö13					
	Zaman kaybını önleme		Ö14				
Toplam:						34	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin %90'ının geniş kapsamlı geribildirim ile ilgili elde edilen kod ve temalar ile ilgili açıklamalar yaparken , %80'inin hedefe yönelik geribildirim ile ilgili elde edilen kod ve temalar ile ilgili açıklamalar yapmış oldukları görülmektedir.

Öğrencilere geniş kapsamlı geribildirimi niçin tercih ettikleri sorulduğunda öğrenciler birçok gerekçe belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri incelendiğinde '*ön hazırlık*', '*derse karşı tutum/motivasyon*', '*daha iyi anlama/ verim*', '*fazla bilginin sağlayacağı yarar*' ve '*yeni bilgiye açık olma*' olmak üzere beş farklı kod oluşturulmuştur.

Geniş kapsamlı geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un *ön hazırlık* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö8: "*Ayşe öğretmen ödevleri inceleyip tüm hataları düzelttiği için daha verimli aynı zamanda üst sınıfla alakalı bilgiler verdiği için üst sınıfa daha bilgili ve hazır geçeriz. Ahmet öğretmen sadece ödevin konusu ile ilgili hataları düzelttiği ve kısa açıklamalarda bulunduğu için kalıcılık az oluyor. Ben Ayşe öğretmeni tercih ediyorum.*"

Ö19: "*Ayşe öğretmen çünkü hataları düzeltiyor ve gelecek senenin konularını anlatıyor. Bu şekilde hem konuyu anlarım hem de gelecek sene için hazırlık yapmış olurum.*"

Geniş kapsamlı geribildirim tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18'in *derse karşı tutum/motivasyon* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö12: "*Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü hem hatalarımı düzeltiyor hem seneye bilgi vererek önümüzdeki seneye hazırlıyor. Önümüzdeki senenin zorluğunun bilincine varıp daha fazla ders çalışır ve başarıım artar.*"

Ö18: "*Ayşe öğretmen çünkü bana üst sınıf hakkında bilgiler veriyor ve bu bana üst sınıf için daha çok motivasyon kazandırıyor.*"

Geniş kapsamlı geribildirim tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20'nin daha iyi anlama/ verim kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö20: *“Ayşe öğretmen çünkü hem hatalarımı düzeltiyor hem de üst sınıftaki bilgileri paylaşıyor böylece üst sınıfa gidince konuyu daha iyi anlarım.”*

Geniş kapsamlı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5'in ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin yeni bilgi öğrenmeye açık olmakodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö5: *“Ayşe öğretmeni isterdim. Çünkü bana göre bilginin düzeyi yoktur. Ben her türlü bilgiye açığımdır. Çoğu kişi Ayşe öğretmenin kafa karıştırıcı olduğunu düşünüp Ahmet öğretmeni seçecektir ama bence aksine bilgi hızlı olmalıdır.”*

Ö7: *“Ayşe öğretmende bir üst sınıf hakkında bilgi verme var. Aslında söyle haftadan bir üst sınıfa giriş güzel olur, ama çok fazla detay olmadan. Ahmet öğretmen ödevin temelinde eksik olan konudan başlamalı. Ben Ayşe öğretmeni seçiyorum.”*

Geniş kapsamlı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11'in fazla bilginin sağlayacağı yarar kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir;

Ö4: *“Ayşe öğretmeni tercih ederdim. Çünkü matematik dersinin sınıf seviyesine göre zorluğu değişse de temelinde basit ve işe yarar şeyler vardır, hayatımızın çoğu yerindedir. Bugün görmezsek yarın görürüz ve işimize yarar.”*

Ö11: *“Ayşe öğretmeni tercih ederdim çünkü hem konuyu anlatıp hem de üst sınıfa hazırlaması daha iyi olabilir. Mesela 6. sınıfta bir soru 7. sınıftaki bir yöntemle daha kolay çözülebilir.”*

4.1.4. Öğrencilerin Geribildirim Alıcısı Stratejisi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim alıcısı ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen birinci alt probleme ait senaryo tipi dördüncü soru kullanılmıştır. Bu soruda üç farklı öğretmenin geribildirim alıcısı ile ilgili uygulamalarına yer verilmiştir. Soruda

geribildirimi, Ayşe Öğretmen guruba, Ahmet Öğretmen bireye ve Merve Öğretmen ise kimi zaman guruba verirken kimi zaman bireye vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim alıcısı ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 8’ de sunulmuştur.

Tablo 8.

Öğrencilerin Geribildirim Alıcısı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı

Alıcısı	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Grup	Zaman tasarrufu sağlama	Ö19		Ö9,Ö10		3	15
Birey	Daha iyi anlamayı sağlama	Ö20,Ö13	Ö14	Ö6	Ö1	15	75
	Başarıyı artırma		Ö18	Ö6			
	Verim /kalıcılık sağlama	Ö12	Ö14	Ö8	Ö1		
	Derse karşı olan tutum ve ilgiyi artırma	Ö12	Ö18		Ö4		
	Hızlı öğrenmeyi sağlama		Ö16				
Grup ya da birey	Zaman tasarrufu sağlama	Ö11	Ö15	Ö7	Ö5	8	40
	Sınıf içi etkileşimi artırma		Ö17		Ö3		
	Daha iyi anlamayı sağlama		Ö15		Ö2		
Toplam:						26	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin %75’inin bireye verilen geribildirim, %40’ının ihtiyaca göre gruba ya da bireye verilen geribildirim , %15’inin ise gruba verilen geribildirim tercih etikleri görülmektedir.

Bireysel performansa verilen geribildirim tercih eden öğrencilerin açıklamalarına bakıldığında, öğretmenin birebir anlatımlarından konuyu daha iyi anladıklarına bunun da başarıyı artırdığını söyledikleri görülmüştür.

Bireysel performansa verilen geribildirim tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘daha iyi anlamayı sağlama’, ‘başarıyı artırma’, ‘verim /kalıcılık

sağlama, *'derse karşı olan tutum ve ilgiyi artırma'*, *'hızlı öğrenmeyi sağlama'* olmak üzere beş farklı kod oluşturulmuştur.

Bireysel performansa verilen geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1, beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ündaha iyi anlamayı sağlama kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö1: *"Ahmet öğretmeni seçerim çünkü bana kişisel anlattığında daha iyi verim alabilirim ve yapamadığım soruları daha iyi anlarım."*

Ö13: *"Ahmet öğretmen çünkü her öğrenciye ayrı ayrı konuyu anlatıyor ödevleri ona özel anlatıyor bu yüzden anlamamız daha etkili oluyor."*

Ö14: *"Ahmet öğretmen çünkü tek tek anlatması daha kalıcı olur ve öğrenci bu yöntemle daha iyi öğrenir."*

Bireysel performansa verilen geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6'nın başarıyı artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö6: *"Ahmet öğretmeni seçerim. Çünkü anlamadığım konuları iyice kavrayıp diğer sınavlarda daha iyi yapabilirim ve derslerde de başarılı olabilirim. Ayrıca ek bilgilerin de başarıma başarı katacağını düşünüyorum."*

Bireysel performansa verilen geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ün verim/kalıcılık sağlama kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö8: *"Ayşe öğretmen verdiği ödevin yanlışlarını toplu bir şekilde anlattığı için daha az anlaşılacağını düşünüyorum. Tek tek detaylı bir şekilde anlatırsa daha verimli olabilir. Ahmet öğretmen verdiği ödevleri tek tek inceleyip her öğrencinin kendi hata ve eksiklerini anlattığı için daha verimli ve kalıcı olacağını düşünüyorum. Aynı şekilde Merve öğretmende de kalıcılık daha düşük. Benim tercihim Ahmet öğretmen."*

Ö14: *"Ahmet öğretmen çünkü tek tek anlatması daha kalıcı olur ve öğrenci bu yöntemle daha iyi öğrenir."*

Bireysel performansa verilen geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12'nin derse karşı olan tutum ve ilgiyi artırma kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö4: “Ahmet öğretmenin yaptığı daha ilgili bir hareket olduğu için öğrencilerin Ahmet öğretmene ve Ahmet öğretmen sayesinde matematiğe ısınacağını düşünüyorum. Aktarılan bilgi kadar verilen ilgi de önemlidir. Merve öğretmenin geribildirimini can sıkıcı buldum. O sınıfın öğrencilerinden öğretmeni ayrımcılık yaptığı için suçlayanlar, bu yüzden kendi içinde hem öğretmene hem de matematiğe küsenler olacaktır.”

Ö12: “Ahmet öğretmeni seçerdim çünkü ayırım yapmadan hataları anlatması öğrenciye değer verdiğini gösterir, öğrenci de dersi daha çok sever. Tek tek anlattığı için daha kalıcı olur.”

Bireysel performansa verilen geribildirim tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın hızlı öğrenmeyi sağlama kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö16: “Ahmet öğretmeni tercih ederdim çünkü bana kişisel hatamı bildirmesi, yanlışlarımı bireysel anlatması; eksiklerimi ve hatalarımı çabuk anlamamı sağlar.”

4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geribildirim İçeriğine İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde katılımcı öğrencilerin öğretmenlerinden aldıkları geribildirim içeriği ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Öğrencilerin Geribildirim Odağı ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim odağı ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3’te verilen ikinci alt probleme ait senaryo tipi birinci soru kullanılmıştır. Bu soruda Ayşe Öğretmen öğrencilerin öz düzenlemesine odaklı bir geribildirim verirken Ahmet Öğretmen ise öğrencinin kişiliğine odaklı bir geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim odağı ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 9’ da sunulmuştur.

Tablo 9.*Öğrencilerin Geribildirim Odağı İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı*

Odağı	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Öz düzenlemeye odaklı	Daha iyi anlama/verimli olma	Ö19,Ö20	Ö14,Ö15 Ö16, Ö18	Ö6,Ö7, Ö8,Ö9, Ö10	Ö1,Ö3	32	160
	Derse karşı ilgiyi/isteği artırma	Ö11,Ö13		Ö7,Ö8	Ö3		
	Motivasyonu artırma		Ö18		Ö5		
	Özgüveni artırma	Ö13	Ö14,Ö15	Ö7 Ö10			
	Çalışmaya teşvik etme	Ö12					
	Rencide etmeme	Ö13	Ö18	Ö8,Ö10	Ö2,Ö4		
Kişiliği odaklı	Özgüveni artırma		Ö17			2	10
	Çabayı artırma		Ö17				
Toplam:						34	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin %160'ının öz düzenlemeye odaklı geribildirim, %10'unun ise öğrencinin kişiliğe odaklı geribildirim tercih ettikleri görülmektedir.

Öğrencilere öz düzenlemeye odaklı geribildirim niçin tercih ettikleri sorulduğunda öğrenciler birçok gerekçe belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri incelendiğinde '*daha iyi anlama/verimli olma*', '*derse karşı ilgiyi/isteği artırma*', '*motivasyonu artırma*', '*özgüveni artırma*', '*çalışmaya teşvik etme*' ve '*rencide etmeme*' olmak üzere altı farklı kod elde edilmiştir.

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9, altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16 ve 5.sınıf öğrencilerinden Ö19'un *daha iyi anlama/verimli olma* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö1: "*Ayşe öğretmenini seçerim çünkü hata yaptığım sorularda nerede yanlış yaptığımı öğretmenimden daha iyi anlarım. Ahmet öğretmen zaten soruyu çözmemişim. Otur*

yerine bul diyor, hiç mantıklı değil. Arkadaşlarımda içinde beni küçük düşürüyor. Hem öğretmeni hem dersi sevmem.”

Ö9: *“Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü hata yaptığını fark ettirip açıklıyor ve en başta kontrol ediyor. Bu durum öğrencinin soruyu daha iyi anlamasını sağlar. Ahmet Öğretmen otur yerine çöz demiş. Öğrenci yanlış anlamış ki çözememiş. Ahmet öğretmenin anlatması lazımdı.”*

Ö16: *“Ayşe öğretmeni tercih ederdim çünkü benimle beraber hatalarımı veya eksiklerimi düzeltmesi konuyu daha iyi anlamamı sağlar. Belki Ahmet öğretmen hatamı veya eksiklerimi göremememe sebep olabilir.”*

Ö19: *“Ayşe öğretmen çünkü öğrencisiyle vakit geçiriyor, öğrencisinin nerede hata yaptığını anlatıyor. Anlattıktan sonra hangi yoldan gideceğini söylüyor bu da benim için verimli olur. Konuyu daha iyi anlamış olurum. Aynı tür soruları hemen çözebilirim. Ahmet öğretmende zaten soruyu yapamamışım düşünsem de tekrar yanlış yaparım. Tahtaya da bir daha çıkmam. Öğretmene de kızgınlık hissedirim.”*

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11’in derse karşı ilgiyi/isteği artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö3: *“Ayşe öğretmeni tercih ederim çünkü pozitif bir ortamda derse olan ilgim artar. Yanlışlarımı öğrenirken utanmam. Benim için daha verimli olur. Ahmet Öğretmen öğrenciye hata yaptığı için kötü davranıyor. Otur yerine, hatanı bul diyor. Sınıfın ortasında kendimi öyle hayal edince hiç hoş değil.”*

Ö11: *“Kesinlikle Ayşe öğretmen hem öğrencisine güzel güzel anlatıyor hem de bu sayede derse ve öğretmene olan sevgi artıyor. Diğer türlü derse öğretmene olan sevgi biter.”*

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinde Ö5 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18’in motivasyonu artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö5: *“Ayşe öğretmeni isterdim. Çünkü öğrenci doğru yaptığını düşündüğü bir sorudaki hatasını sınıfın ortasında kendi bulmaya çalışırsa motivasyonu düşecektir ve büyük*

ihtimalle bulamayacaktır. Balsa bile söylemeye çekinecektir. Öğretmen hatayı buldurmalıdır.”

Ö18: *“Genelde tahtada hata yaptığımda öğretmenlerim bana güzel bir şekilde anlattılar. O yüzden ben Ayşe öğretmeni seçerdim. Çünkü öğrencilerin yanlış yaptığı soruları anlayışla karşılayıp hatalarını beraber çözüyor. Ayşe Hoca yol gösteriyor. Öğrenciye hatalarını gösterdiği için konuyu daha iyi anlarım. Diğer soruları daha hızlı çözerim bu da motivasyon kazandırır bana. Ahmet öğretmen hatayı göstermiyor. Konuyu anlamam böyle olursa.”*

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7 ve Ö10, altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15’in özgüveni artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö7: *“Ayşe öğretmen. Çünkü öğrenci hata yapmış ama öğretmen bunu belli etmiyor ve böylece öğrenci kendine olan özgüveni kaybetmiyor. Tam tersi konuyu daha iyi anlayıp istekli olur. Ahmet öğretmende öğrenci özgüvenini kaybedebilir, motivasyonu düşebilir çünkü tekrar hata yapar ve çözemeyebilir.”*

Ö10: *“Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü bir öğrenciyi yanına çağırıp yanlışını ve doğrusunu söyleyip ona doğru yolu göstermesi iyi olur. Böylece hatasını fark eder ve doğrusunu öğrenir. Rencide olmamış olur. Güveni kırılmaz. Ahmet öğretmeni seçebilirdim çünkü öğrenci hatasını fark edip derse ve öğretmene açıklayabilirse bu da olabilir. Ama güveni kırılabilir. Tahtaya çıkmak istemez bu seferde.”*

Ö15: *“Matematik dersinde değil ama başka bir derste bunu yaşadım. Tahtada soruyu yanlış çözdüm. Öğretmen bana hep yanlış yapıyorsun diyerek beni aşağıladı. Tahtaya çıkmaya korktum bundan sonra. Ama yine de hırslandım daha çok çalıştım. Bu yüzden Ayşe öğretmen gibi bir öğretmenim olsun isterim. Çünkü Ayşe öğretmen gibi bir öğretmende tahtaya çıkmaya çekinmem. Hata yapsam da tahtada düzeltme fırsatı bulurum. Ayrıca Ayşe Öğretmen öğrencinin kendi hatasını fark etmesini ve birlikte kontrol ederek hatalarını daha iyi anlamasını sağlıyor.”*

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12’nin çalışmaya teşvik etme kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö12: “Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü tatlı dil kullanıp öğrenciyi çalışmaya teşvik ediyor. Hata yapan öğrenci rencide edilmemeli. Bazı öğretmenler bunu yapıyor, kızıyor, azarlıyor. Böyle olunca öğrenci çekinir. Tahtaya çıkmak istemez hatta okula gelmek istemez. Ahmet öğretmen çok kızmamış ama yine de iyi değil tercih etmem.”

Öz düzenlemeye odaklı geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8’in rencide etmeme kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö4: “Ayşe öğretmen benim öğretmenim olsun isterdim. Öğrenci bilmediği ya da yapamadığı bir şey için rencide edilmemelidir. Ona anlatılmalı ya da gösterilmelidir. Neticede bilmemek değil öğrenmemek ayıp.”

Ö8: “Ayşe öğretmen öğrenciyi rencide etmeden, derse karşı ilgisini azaltmadan daha verimli ve kalıcı bir şekilde anlatıyor. Ahmet öğretmen daha negatif bir şekilde geribildirim veriyor. Bu derse karşı ilgiyi azaltıyor ve arkadaşlarına rencide olduğu için daha mutsuz bir hale dönüşüyor. Benim tercihim Ayşe öğretmen.”

Öğrencinin kişiliğine odaklı geribildirim tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17’nin ifadeleri incelendiğinde ‘özgüveni artırma’ ve ‘çabayı artırma’ olmak üzere iki farklı kod elde edilmiştir. Ö17’nin açıklamaları şu şekildedir;

Ö17: “Ahmet öğretmen çünkü cevabını bulamadığımız soruları kendimiz çaba göstererek yapmamızı sağlar. Bu bana özgüven verir ve öğretmenimin gözünde yüksek gözükmem için bir fırsat olduğunu anlarım yani daha çok çaba gösteririm.”

Öğrencilerin kişiliğe odaklı geribildirimleri tercih etmeme sebepleri ile ilgili oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 10’ da sunulmuştur.

Tablo 10.*Öğrencilerin Kişiliğe Odaklı Geribildirimi Tercih Etmeme Durumlarının Dağılımı*

Odağı	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Kişiliğe odaklı	Küçük düşme/rencide olma	Ö12	Ö15	Ö8, Ö10	Ö1,Ö2, Ö3,Ö4	8	40
	Öğretmeni / dersi sevmeme	Ö11, Ö19, Ö20			Ö1, Ö2	5	25
	Üzülme	Ö13		Ö8	Ö2	3	15
	Derse ilginin azalması/ motivasyon kaybı	Ö12		Ö6, Ö7, Ö8	Ö2,Ö5	6	30
	Konuyu anlayamama	Ö19 Ö20	Ö14,Ö16, Ö18	Ö9		6	30
	Özgüveni düşürme			Ö10		1	5
Toplam:						29	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Öğrencilere öğrencinin kişiliğine odaklı geribildirimi neden tercih etmedikleri sorulduğunda birçok gerekçe sunmuşlardır. Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘küçük düşme/rencide olma’, ‘öğretmeni / dersi sevmeme’, ‘üzülme’, ‘derse ilginin azalması/ motivasyon kaybı’, ‘konuyu anlayamama’ ve ‘özgüveni düşürme’ olmak üzere altı farklı kod elde edilmiştir.

Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2’nin *küçük düşme/rencide olma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö2: “Ayşe öğretmeni tercih ederim çünkü yanlış yaptığım hatayı daha yapıcı bir dille söylüyor. Derse karşı ilgimi artırır. Hatamı fark ettiriyor. Beni azarlamadan güzelce anlatıyor. Ahmet Öğretmen öğrenciyi küçümsüyor. Hatasını belki bulabilir belki de bulamaz. Böyle demesine gerek yok. Beni üzer böyle bir şey. Üzülürsem de ders çalışma hevesim kırılır. Zaten matematik zor, iyice soğurum.”

Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20’nin *öğretmeni/dersi sevmeme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö20: “Ayşe öğretmen çünkü bana hatalarımı kibarca söylüyor. Ahmet öğretmen ise söylemiyor. Kaba davranıyor. Böyle öğretmenleri hiç sevmem.”

Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13'in *üzülme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö13: *“İlkokuldayken tahtada hata yaptım. Öğretmen beni dinlemiyor musun? Aklın nerde falan dedi. Ben dinlemişim oysaki. Çok üzüldüm. Başka bir arkadaşım soruyu çözünce onu örnek gösterdi böyle olacaksın dedi. Sınıftakiler de güldü. Çok utandım. Tahtaya çıkmak istemedim bir süre. Ben Ayşe öğretmeni seçerdim. Çünkü öğrencinin hatasını fark edip ona doğruyu açıklıyor ve rencide etmiyor böylece öğrenci daha özgüvenli oluyor. Bu sayede derse ilgimiz artar.”*

Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6'in *derse ilginin azalması/ motivasyon kaybı* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö6: *“Ayşe öğretmen çünkü konuyu kavrayıp kavramadığımı öğrenmiş olurum hem de nereden nasıl yanlış yaptığımı görürüm. Diğer öğretmen olumsuz şeyler söylüyor. Ben böyle olunca moralim bozulur ders çalışmak istemem.”*

Altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ün *konuyu anlayamama* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö14: *“İlkokulda tahtada hata yapınca öğretmenim bağırıyordu. Matematikten soğumuştum. Öğretmenimiz değişti. O kızmıyordu hata yapsak bile. Bu yüzden Ayşe öğretmeni seçerim. Çünkü kaba davranmak bir öğrencinin daha iyi anlamasını sağlamaz. Üstelik baskı altında kalmadan soru çözmek ileride tahtada daha rahat soru çözmeme sağlar.”*

Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö10'un *özgüveni düşürme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö10: *“Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü bir öğrenciyi yanına çağırıp yanlışını ve doğrusunu söyleyip ona doğru yolu göstermesi iyi olur. Böylece hatasını fark eder ve doğrusunu öğrenir. Rencide olmamış olur. Güveni kırılmaz. Ahmet öğretmeni seçebilirdim çünkü öğrenci hatasını fark edip derse ve öğretmene açıklayabilirse bu da olabilir. Ama güveni kırılabilir. Tahtaya çıkmak istemez bu seferde.”*

4.2.2. Öğrencilerin Geribildirim Fonksiyonu ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim fonksiyonu ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen ikinci alt probleme ait senaryo tipi ikinci soru kullanılmıştır. Bu soruda Ayşe Öğretmen öğrencisine yargılayıcı bir geribildirim verirken Fatma Öğretmen ise betimleyici bir geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim fonksiyonu ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 11' de sunulmuştur.

Tablo 11.

Öğrencilerin Geribildirim Fonksiyonu İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı

Fonk-siyonu	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Betimleyici	Daha iyi anlama	Ö11,Ö12, Ö13,Ö19	Ö14,Ö16, Ö17, Ö18	Ö6,Ö7, Ö10	Ö2,Ö3, Ö5	31	155
	Öğrenmeye teşvik etme	Ö12			Ö4,Ö5		
	Derse karşı ilgi/sevgiyi artırma	Ö20	Ö14, Ö18	Ö8, Ö9			
	Kullanılan üslubun hissettirdiği duygu	Ö12, Ö20	Ö14, Ö15, Ö17	Ö6, Ö8	Ö4,Ö5		
Yargılayıcı	Konuyu iyi anlama			Ö10	Ö1	3	15
	Çalışmaya teşvik			Ö9			
Toplam:						34	

Not: Bazı öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 11 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin %155'i betimleyici geribildirim ile ilgili elde edilen kod ve temalar ile ilgili açıklamalar yaparken, %15'i yargılayıcı geribildirim ile ilgili elde edilen kod ve temalar ile ilgili açıklama yaptıkları görülmüştür.

Öğrencilere, betimleyici geribildirimini tercih etme sebepleri sorulduğunda yaptıkları açıklamalardan ‘daha iyi anlama’, ‘öğrenmeye teşvik etme’, ‘derse karşı ilgi/sevgiyi artırma’ ve ‘kullanılan üslubun hissettirdiği duygu’ olmak üzere dört farklı kod elde edilmiştir.

Betimleyici geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7, altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11’in *daha iyi anlama* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö2: “Fatma öğretmeni tercih ederdim çünkü hatamın bir öğretmen tarafından anlatılması anlamamı sağlar ve o anda tekrar hata yaparsam beraber çözeriz. Ayşe öğretmen öğrenciye kızıyor. Hiçbir öğrenci kendisine kızılmasını istemez. Belki dinledi ama anlayamadı. O an kendimi çok kötü hissedebilirim.”

Ö7: “Fatma öğretmen. Çünkü Fatma öğretmen hatanın üzerine gidiyor. Ama Ayşe öğretmen hatasını anlatmıyor bence bu yanlış. Yani Fatma öğretmende hatamızı anlatırsınız bu da konuyu iyi öğrenmemizi sağlar. Ayşe öğretmen kızarak cevap veriyor. Öğrenciyi rencide ediyor.”

Ö16: “Fatma öğretmeni tercih ederim çünkü hatamı beraber yani benimle çözmek konuyu daha iyi anlamama ve aklımda kalmasına sebep olur.”

Ö11: “Fatma öğretmen çünkü öğrenciye düzenli bir şekilde kendisi anlatıyor bazı öğrenciler öğretmen anlatmadan anlamayabilir. Ayşe öğretmeni hiçbir öğrenci tercih etmez. Çünkü dinlememişsin diyerek kızıyor. Bu nasıl bir fayda sağlayabilir ki?”

Betimleyici geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencisi Ö4 ve beşinci sınıf öğrencisi Ö12’nin *öğrenmeye teşvik etme* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö4: “Fatma öğretmeni tercih ederdim. Anlayışlı ve yapıcı olması hataları düzeltmeye, öğrenmeye ve uygulamaya teşvik ederdi. Öğrenci daha çok tahtaya kalkmak ister. Git gide daha az hata yapar. Ayşe öğretmen yapamadığı anlamadığı bir konuda öğrenciden 20 soru çözmesini istiyor. Öğrenciye hiçbir fayda sağlamaz.”

Ö12: “Fatma öğretmeni seçerdim çünkü tatlı dil kullanıp öğrenciyi çalışmaya teşvik ediyor. Daha iyi anlamasını sağlıyor.”

Betimleyici geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencisi Ö8 ve altıncı sınıf öğrencisi Ö18'in *derse karşı ilgi/sevgiyi artırma* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö8: *"Ayşe öğretmenin geribildirimini öğrencinin derse ilgi alakasını düşürüyor. Bütün suç öğrencideymiş gibi davranıyor. Fatma Öğretmen daha pozitif yaklaşarak güzel bir dille geribildirim veriyor ve bu öğrencinin derse karşı ilgisini arttırır, dersi sevmesini sağlar."*

Ö18: *"Fatma öğretmen çünkü öğrencinin hatayı yaptığı yeri anlatıp oraya çalışmasını sağlıyor. Ben de bundan dolayı Fatma öğretmenin dersine daha çok ilgi duyarım. Ayşe öğretmen hatamı gösterseydi o 20 soruyu evde daha rahat çözerdim. Ceza vermiş gibi Ayşe öğretmen. Tahtaya kalkmak istemem."*

Betimleyici geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencisi Ö5, yedinci sınıf öğrencisi Ö6, altıncı sınıf öğrencisi Ö14 ve beşinci sınıf öğrencisi Ö20'nin *kullanılan üslubun hissettirdiği duygu* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö5: *"Tabii ki de Fatma öğretmen. Hatayı o an aynı soruda fark etmek o hata ile alakalı 20 soru çözüp moral bozmaktan beş yüz kat daha iyidir. Yani şöyle tahtada hatasını öğretmenden öğrenip düzeltirse daha istekli olur öğrenci. Öğretmenin söyleme şekli de önemli. Ayşe öğretmen gibi azarlarsa öğrenmek istemem."*

Ö6: *"Fatma öğretmeni seçerim nedeni ise nereden neyi yanlış yaptığımı ve yanlış yaptığım soruyu anlamış olurum. Ayşe Öğretmen biraz ağır konuşuyor. Üzülürüm. Hiç hevesim kalmaz derse karşı. Zor derslerde öğretmenler biraz daha anlayışlı olmalı bence. Nazikçe davranmalılar öğrencilere."*

Ö14: *"Fatma öğretmen çünkü baskı altında kalan bir öğrenci o dersi sevmez, konuları anlamaz. Naziklik her şeyin çözümüdür."*

Ö20: *"Fatma öğretmen çünkü hem hatamı söylüyor hem de yardımcı oluyor. Ayşe öğretmen gibi suçlamıyor. Hatam varsa bile güzelce söylüyor. Tahtaya kalkmaya istekli olurum. Yaptıkça mutlu olurum. Başarım da artar."*

Yargılayıcı geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde 'konuyu daha iyi anlama', 'çalışmaya teşvik' olmak üzere iki kod belirlenmiştir.

Konuyu daha iyi anlama kodu ile ilgili sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9'un ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö1: “Ayşe öğretmeni seçerim çünkü konuyu tekrar edip üstüne çözmek daha yararlı olur. Konuyu daha iyi anlarım. Kendim çalışıp öğrenmek iyi bir şey benim açımdan.”

Ö9: “Fatma ve Ayşe öğretmen ikisinin de yaptığı doğru öğrenciyi sıkmadan nasıl anlayabileceğini ikisi de güzelce anlatmış. Fatma öğretmen güzel bir dille hatasını gösteriyor. Ayşe öğretmende konuyla ilgili çalış diyerek öğrencinin çalışmasını sağlıyor. İkisi de güzel bence.”

4.2.3. Öğrencilerin Geribildirim Değeri ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim değeri ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen ikinci alt probleme ait senaryo tipi üçüncü soru kullanılmıştır. Bu soruda Ayşe Öğretmen ödev değerlendirmesi yaparken öğrencisine pozitif bir geribildirim verirken Fatma Öğretmen negatif bir geribildirim vermektedir.

Öğrencilerin geribildirim değeri ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 12' de sunulmuştur.

Tablo 12.

Öğrencilerin Geribildirim Değeri İle İlgili Tercihlerinin Dağılımı

Değeri	Gerekçe	Sınıf Seviyesi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Pozitif	Özgüveni artırma			Ö6	Ö1		
	Yol gösterme	Ö13	Ö18	Ö10	Ö1		
	Motive etme			Ö6	Ö2,Ö3		
	Mutlu etme	Ö19	Ö17		Ö4		
	Teşvik etme	Ö12	Ö16,Ö18		Ö4		
	Derse ilgiyi/sevgiyi artırma	Ö11	Ö16	Ö7,Ö8		36	180
	Nazik davranma	Ö11,Ö12, Ö13	Ö14,Ö15, Ö16	Ö7,Ö8, Ö9, Ö10	Ö5		
	Daha iyi anlama/ verimli olma	Ö19,Ö20			Ö1		
	Başarılı olma	Ö20	Ö17				

Negatif	-	-	-
Toplam: 36			
Not: Bazı öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir			

Tablo 12 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin tamamının pozitif geribildirim tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilere pozitif geribildirim tercihlerinin nedeni sorulduğunda pek çok gerekçe belirtmişlerdir. Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘özgüveni artırma’, ‘yol gösterme’, ‘motive etme’, ‘mutlu etme’, ‘teşvik etme’, ‘derse ilgiyi/sevgiyi artırma’, ‘nazik davranma’, ‘daha iyi anlama/ verimli olma’ ve ‘başarılı olma’ olmak üzere dokuz farklı kod belirlenmiştir.

Pozitif geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6’nın *özgüveni artırma* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö1: “Ayşe öğretmeni seçerim çünkü hem özgüvenimi arttırıp hem de benim sevebileceğim şekilde anlatıyor. Hatalarımı nasıl düzeltebileceğimi söylemiş. Bu nasıl çalışmam konusunda bana yol gösterici olur. Bu sayede daha verimli olur. Fatma öğretmen hiç güzel bir şey söylemiyor git düzelt diyor. Ödev yapma isteğimi kırar.”

Ö6: “Ayşe öğretmen çünkü benim başarıyı tebrik etmesi bana karşı motivasyon olur. Ayrıca yaptığım hatalara karşı kızmaması özgüvenimi düşürmez. Fatma Öğretmen yaptığım ödevi beğenmemiş. Özgüvenimi düşürür.”

Pozitif geribildirim tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö10 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö18’in *yol gösterme* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö10: “Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü hatasını güzel bir şekilde gösterip yardım alarak yapabileceğini söylemiş. Fatma öğretmeni seçmezdim çünkü kaba bir şekilde ‘Yarın yap gel.’ demesi bence yanlış.”

Ö18: “Ayşe öğretmen çünkü anlayışla ve güzel sözlerle karşılayıp neralere bakarak düzeltebileceğini açıklıyor. Yol gösteriyor yani bana. Tekrar ödev yapmada istekli olurum. Fatma öğretmen kabaca söylemiş.”

Pozitif geribildirim tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2 ve Ö3’ün *motive etme* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö2: “Ayşe öğretmeni tercih ederdim çünkü rencide olmamış olurdum hem de hatalarımı daha istekli bir şekilde düzeltirim. Fatma öğretmen rencide ediyor hem de hatayı düzelt gel diyor. Hatamın nerede olduğunu gösterse ben düzeltebilirim belki.”

Ö3: “Ayşe öğretmeni tercih ederim çünkü daha motive edici bir yaklaşım gösteriyor. Öğrencinin derse küsmesine engel oluyor. Hem de sıra arkadaşlarımızla olan etkileşimimizde yararlı bir rol oynuyor. Fatma öğretmen yanlış yapmış bence. Hem öğrencinin hatalarını göstermiyor hem de düzelt gel diyor. Nasıl düzeltsin? İnsanın ödev yapası gelmez. Hep böyle davranırsa öğretmen dersten soğur başarısız olur.”

Pozitif geribildirimi tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19’un mutlu etme kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö17: “Ayşe öğretmen çünkü ödevimi değerlendirirken güzel bir dille yanıtlar. Destek olarak defterimden pekiştirmemi ister. Öğretmenimin bu davranışı beni mutlu eder. Derse daha çok katılmak isterim. Ödevleri daha özenerek yaparım. Bu da benim başarıyı artırır.”

Ö19: “Ayşe öğretmen çünkü öğrencisinin harcadığı emek için ona teşekkür ediyor. Hatalarını defterine yazdığı örneklerden tekrar yapmasını istiyor bu benim için iyi olur çünkü konuyu daha iyi anlarım. Hatalarımı kendi çabamla düzelttiğim için hem konuyu anlardım hem de mutlu olurdum. Fatma öğretmen yol göstermiyor. Evde hatalarımı kendi başıma düzeltebileceğimi düşünmüyorum.”

Pozitif geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12’nin teşvik etme kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö4: “Ayşe öğretmeni tercih ederdim. Verilen emeğe duyduğu saygı ve yapıcı eleştirisi hem mutlu eder hem de teşvik ederdi. Fatma öğretmen öğrencinin moralini bozmuş. Benim moralimi bozursa böyle ödev yapmak istemem.”

Ö12: “Ayşe öğretmeni seçerdim çünkü tebrik etme ifadeleriyle öğrenciyi çalışmaya yönlendiriyor. Hataları da tatlı dil ile söylüyor.”

Pozitif geribildirimi tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11’nin derse ilgiyi/sevgiyi artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö8: “Ayşe öğretmen verdiği ödevde güzel bir şekilde yaklaşıyor ve hatalarını güzel bir şekilde uyarıyor. Bu öğrencinin dersi sevmesini ve ilgi duymasını sağlar. Fatma öğretmenin geribildirimi öğrencinin derse ilgisini azaltır.”

Ö11: “Ayşe öğretmen çünkü çok cana yakın bence bir derse olan sevgi öğretmenin iyiliğinden ya da kötülüğünden kaynaklanır. Fatma Öğretmenin söyleyiş tarzı çok kötü bence, beğenmedim. Dersi sevmem.”

Pozitif geribildirimi tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın nazik davranma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö5: “Ayşe öğretmeni isterdim. Ayşe öğretmen detaylı ve kibar bir şekilde açıklama yaparken Fatma öğretmen üstünkörü ve kaba bir açıklama yapmış. Fatma öğretmen yüzünden öğrenci isyan edip ödevi tamamlamayabilir.”

Ö9: “Ayşe öğretmeni tercih ederdim çünkü hatasını güzel bir şekilde açıklamış ve yardım almasını istemiş. Fatma öğretmeni seçmem çünkü kaba bir şekilde ifade etmiş.”

Ö16: “Ayşe öğretmeni tercih ederim çünkü beni teşvik etmesi ve nazik davranması benim matematik dersine ilgimi artırır. Böylece daha başarılı olup konuları daha iyi anlarım.”

Pozitif geribildirimi tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19’un daha iyi anlama/verimli olma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö19: “Ayşe öğretmen çünkü öğrencisinin harcadığı emek için ona teşekkür ediyor. Hatalarını defterine yazdığı örneklerden tekrar yapmasını istiyor bu benim için iyi olur çünkü konuyu daha iyi anlarım. Hatalarımı kendi çabamla düzelttiğim için hem konuyu anlardım hem de mutlu olurdum. Fatma öğretmen yol göstermiyor. Evde hatalarımı kendi başıma düzeltebileceğimi düşünmüyorum.”

Pozitif geribildirimi tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20’nin başarıyı artırma kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö20: “Ayşe öğretmen çünkü bana hatam olduğunu ve düzeltmemi istiyor. Hatamı rencide etmeden açıklıyor. Nasıl düzeltmem gerektiği ile ilgili açıklamalar yapıyor.

Bu benin konuyu anlamamı ve başarıımı etkiler. Fatma Öğretmen ise rencide edici bir şekilde sadece düzeltmemi istiyor.”

4.2.4. Öğrencilerin Geribildirim Özgünlüğü ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim özgünlüğü ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3’te verilen ikinci alt probleme ait senaryo tipi dördüncü soru kullanılmıştır. Bu soruda Arzu Öğretmen ödev değerlendirmesi yaparken öğrencinin her hatasını düzeltiyor, Tuğba Öğretmen ödevde yanlış görünce değerlendirmeyi bitiriyor, Mehmet Öğretmen ise ödevdeki birkaç hatayı düzelterip benzer türdeki diğer hataları öğrencinin düzeltilmesini istiyor.

Öğrencilerin geribildirim özgünlüğü ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 13’ de sunulmuştur.

Tablo 13.

Geribildirim Özgünlüğü İle İlgili Öğrenci Tercihlerinin Dağılımı

Özgünlüğü	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Aşırı titiz	Konuyu iyi anlama			Ö10	Ö1,Ö4		
	Mutlu olma	Ö20		Ö6		7	35
	Çekinmeyi engelleme			Ö6	Ö4		
Çok genel						0	0
Normal	Konuyu iyi anlama/pekiştirme	Ö13,Ö19	Ö15,Ö16, Ö17,Ö18	Ö7,Ö8, Ö9	Ö2,Ö3		
	Güveni artırma	Ö11			Ö3		
	Kalıcılık sağlama		Ö16		Ö5		
	Zaman kaybını engelleme	Ö19		Ö8,Ö10		24	120
	Mutlu olma	Ö11	Ö17				
	Başarıyı artırma	Ö12	Ö14				
	Çalışmaya teşvik etme		Ö14,Ö17				
Toplam:						31	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 13 incelendiğinde geribildirim özgünlüğü kapsamında öğrencilerin %120'si normal geribildirim veren Mehmet Öğretmeni, % 35'i aşırı titiz geribildirim veren Arzu Öğretmeni tercih ettikleri görülmektedir. Çok genel geribildirim veren Tuğba Öğretmeni ise hiçbir öğrencinin tercih etmediği görülmektedir.

Katılımcı öğrencilere geribildirim özgünlüğü kapsamında normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni neden tercih ettikleri sorulduğunda pek çok gerekçe söylemişlerdir. Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde '*konuyu iyi anlama/pekiştirme*', '*güveni artırma*', '*kalıcılık sağlama*', '*zaman kaybını engelleme*', '*mutlu olma*', '*başarıyı artırma*' ve '*çalışmaya teşvik etme*' olmak üzere yedi farklı kod elde edilmiştir.

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7, altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18, beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13'ün *konuyu iyi anlama/pekiştirme* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö2: “*Mehmet öğretmeni tercih ederdim çünkü hatamın doğrusunu çabuk öğrenirim hem de benzer soruları tekrar yanlış yapmam. Kendim uğraşarak bulduğum için de daha iyi öğrenmiş olurum konuyu.*”

Ö7: “*Arzu öğretmen kısmen yanlış. Çünkü her hatayı öğretmen gösterirse öğrenci o konuyu pekiştiremez. Mehmet öğretmeni seçerim. Çünkü o hatanın üzerine gidip aynı zamanda öğrenciye soru çözdürerek eksik varsa tekrardan anlatarak konuyu pekiştirir.*”

Ö18: “*Mehmet öğretmen çünkü öğrencilere zaman veriyor ve hatalarını gösteriyor, anlayışla karşılıyor. Konuyu daha iyi kavrarım. Arzu öğretmen her hatayı düzelttiği için bana bişey bırakmıyor. Ben hatamı düzeltmezsem konuyu anlamam.*”

Ö13: “*Mehmet öğretmen çünkü ilk başta hataları anlatıyor sonra hataları anladı mı diye benzer soruları yapmasına müsaade ediyor. Böylece öğrenci hatalarını daha iyi anlıyor.*”

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö11'in *güveni artırma* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö3: “*Mehmet öğretmeni tercih ederim çünkü yanlış yaptığım sorunun doğrusunu öğrenip üzerinde pekiştirme yapmak yararına olur. Kendime olan güveni artırır. Arzu öğretmen sıkar. Tuğba öğretmen öğrenciyle hiç ilgilenmiyor.*”

Ö11: “*Mehmet öğretmeni tercih ederdim hem hatayı gösteriyor hem de öğrencilerin anlamadığı benzer soruları düzeltmeye fırsat veriyor. Bu hem konuyu daha iyi anlamamı sağlar hem de soruları kendim çözebildiğim için mutlu olurum. Kendime olan güvenim gelir.*”

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16'nın *kalıcılık sağlama* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö5: “*Mehmet öğretmeni tercih ederdim. Arzu öğretmen öğrenciyi boğuyor, Tuğba öğretmen ise öğrenciye suç atıyor. Mehmet öğretmenin benzer hatları öğrenciye bırakarak üstünde durması çok daha akılda kalıcıdır.*”

Ö16: “*Mehmet öğretmeni tercih ederdim çünkü öncelikle hatamı bana gösterip sonra da diğerlerini benim düzeltmemi sağlaması konuyu daha iyi anlamamı sağlar. Aradan zaman geçse bile unutmam. Denemelerde aklıma gelir hemen.*”

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un *zaman kaybını engelleme* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö8: “*Arzu öğretmen her hataya ve detaya dikkat ederek çok titiz bir şekilde baktığı için zaman kaybı olur bu da dersi olumsuz bir şekilde etkiler. Tuğba öğretmen ödevleri kontrol ederken daha negatif bir geribildirim ile öğrencinin rencide olmasını sağlıyor bu öğrencinin derse olan ilgi alakasını bitiriyor. Mehmet öğretmen öğrenciye hatalarını gösteriyor ve daha anlaşılır olmasını sağlıyor.*”

Ö19: “*Mehmet öğretmen çünkü öğrencisine hatasını anlatıyor. O hataya benzer hataları da gösteriyor. Öğrenci nasıl düzelteceğini öğrenmiş olur. Kendi çabamla*

hatalarımı düzeltirsem daha iyi anlarım. Arzu öğretmende çok vakit kaybı olur. Herkesin her hatasını düzeltirse ders biter.”

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17’nin *mutlu olma* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö11: *“Mehmet öğretmeni tercih ederdim hem hatayı gösteriyor hem de öğrencilerin anlamadığı benzer soruları düzeltmeye fırsat veriyor. Bu hem konuyu daha iyi anlamamı sağlar hem de soruları kendim çözebildiğim için mutlu olurum. Kendime olan güvenim gelir.”*

Ö17: *“Arzu öğretmenin yaptığı iyi değil. Ben soruları kendim çözmek isterim hatalarımı kendim düzeltmek isterim. Çabalayarak başardığımı görmek isterim. Bu yüzden Mehmet Öğretmen daha iyi, onu seçerim. Çünkü güzel bir şekilde ödevimdeki hataların bir kaçını bulmamda yardımcı olur. Sonra ben çabalarım. Bu beni mutlu eder. Kendim bulduğum için de konuyu daha iyi anlarım.”*

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün *başarıyı artırma* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö12: *“Mehmet öğretmeni tercih ederdim çünkü hataları kızmadan, bağırmadan anlatıyor ve yanlışları düzeltmek için zaman veriyor. Bu durum başarıyı artırır.”*

Ö14: *“Mehmet öğretmen çünkü her konuyu anlatırsa ben hiç soru çözmem ama böyle yaparak beni heyecanlandırır ‘Bu soru da doğru mu acaba?’ diyerek çözmemi sağlar. Daha başarılı olacağımı düşünüyorum.”*

Normal düzeyde geribildirim veren Mehmet Öğretmeni tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17’nin *çalışmaya teşvik etme* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö17: *“Arzu öğretmenin yaptığı iyi değil. Ben soruları kendim çözmek isterim hatalarımı kendim düzeltmek isterim. Çabalayarak başardığımı görmek isterim. Bu yüzden Mehmet Öğretmen daha iyi, onu seçerim. Çünkü güzel bir şekilde ödevimdeki hataların bir kaçını bulmamda yardımcı olur. Sonra ben çabalarım. Bu beni mutlu eder. Kendim bulduğum için de konuyu daha iyi anlarım.”*

Geribildirimün özgünlüğü altında aşırı titiz düzeyde geribildirim veren Arzu Öğretmeni tercih eden öğrencilerin açıklamaları incelendiğinde ‘konuyu iyi anlama’, ‘mutlu olma’ ve ‘çekinmeyi engelleme’ olmak üzere üç farklı kod belirlenmiştir.

Aşırı titiz düzeyde geribildirim veren Arzu Öğretmeni tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö10’un konuyu iyi anlama kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö1: “Arzu öğretmeni seçerim çünkü soru tipi benzer olsa bile anlatıyor ve tek tek kontrol ediyor. her öğrencinin yanışını böyle düzeltirse daha verimli olur. Ben şahsen daha iyi anlarım konuyu. Tuğba öğretmen hiç düzeltme yapmıyor. Öğrenci nasıl bulsun hatasını? Mehmet öğretmen de iyi gibi ama Arzu öğretmen gibi her hatamın bana gösterilmesini isterim.”

Ö10: “Arzu ve Mehmet öğretmeni seçerdim çünkü öğrencinin yaptığı yanışları öğrenciyi kırmadan düzeltmesine fırsat verip öğrenciyi doğru yola teşvik etmesi bence çok güzel. Bazı konuları zor anlıyorum böyle konularda Arzu öğretmen gibi her hatamı öğretmenimin anlatmasını isterim. Ama çok zaman gider. O açıdan Mehmet Öğretmen iyi. Tuğba Öğretmeni seçmezdim çünkü öğrenciye her hatasında ‘çok çalışmalısın’ demesi yanış.”

Aşırı titiz düzeyde geribildirim veren Arzu Öğretmeni tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20’nin mutlu olma kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö20: “Arzu öğretmen çünkü aynı hata bile olsa bıkmadan usanmadan anlatıyor. Öğrenciye önem veriyor. Önemsenmek beni çok mutlu eder.”

Aşırı titiz düzeyde geribildirim veren Arzu Öğretmeni tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6’nın çekinmeyi engelleme kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir;

Ö4: “Arzu öğretmeni tercih ederdim. Hatalarımızın üstüne ne kadar çok gidersek daha iyi öğreneceğimizi düşünüyorum. Bide Tuğba öğretmen gibi yapsa ben öğretmenlerden çekinirim. Ayşe öğretmen hiç oflayıp puflamadan sorularımı çözüyor.”

Ö6: “Arzu öğretmen çünkü yaptığım yanış soruları sabırla düzeltmesi beni çok mutlu eder ve hatalarımı göstermemde öğretmenlerden çekinmem.”

Çok genel düzeyde geribildirim veren Tuğba Öğretmeni öğrenciler tercih etmemişlerdir. Katılımcı öğrenciler Tuğba Öğretmenin geribildiriminin negatif olduğunu söyleyerek bu tutumun öğrencinin öğretmenden çekinmesine sebep olacağını söylemişlerdir. Ayrıca öğrenciler hataların öğretmen tarafından gösterilmemesinin dersin konusunun anlaşılmasına ve derse olan ilginin azalmasına sebep olacağını belirtmişlerdir.

4.2.5. Öğrencilerin Geribildirim Açıklık/Anlaşılabilirliği ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirim açıklık/anlaşılabilirlik ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen ikinci alt probleme ait beşinci soru kullanılmıştır.

Ek 3'te verilen ikinci alt probleme ait beşinci soru “*Size göre matematik öğretmenin vereceği geribildirim açık ve anlaşılır olması için nasıl olmalı? Kısaca düşüncelerinizi açıklayınız?*” şeklindedir.

Öğrencilerin geribildirim açıklık/ anlaşılabilirliği ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 14’ te sunulmuştur.

Tablo 14.

Öğrencilerin Geribildirim Açıklık/Anlaşılabilirliği Konusundaki Görüşlerinin Dağılımı

	Gerekeçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirim açıklık/anlaşılabilirliği	Bireysel anlatım	Ö12			Ö1, Ö3	3	15
	Ezberden uzak				Ö2, Ö3	2	10
	Yanlışma odaklı	Ö11,Ö20	Ö15,Ö17, Ö18	Ö7, Ö9	Ö2, Ö5	9	45
	Uygulamalı	Ö13	Ö16, Ö17	Ö6,Ö7	Ö1	6	30
	Yazılı			Ö7		1	5
	Sözlü	Ö19, Ö20				2	10
	Terimsel ifadelerden uzak/ seviyeye uygun	Ö12, Ö19			Ö3	3	15
	Farklı zeka türlerine uygun yöntem kullanımı	Ö11			Ö3	2	10
	Konu özeti ile hatırlatma			Ö6		1	5
	Anlaşılmayan yerlerin tekrar anlatılması		Ö14	Ö7,Ö10		3	15

Rencide etmekten uzak		Ö15	Ö8,Ö9	Ö4	4	20
Anlayışlı, olumlu ifade kullanımı	Ö11,Ö13	Ö14,Ö17, Ö18	Ö8,Ö9		7	35
Fırsat veren		Ö15		Ö5	2	10
Kısa, sade ve öz	Ö12, Ö19				2	10
Toplam:						47

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 14 incelendiğinde geribildirim açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarında *bireysel anlatım* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12'nin açıklamaları şu şekildedir:

Ö1: “Uygulamalı, bireysel şekilde hatalarımı anlatabilir. Beni geçiştirmeyerek tam konuyu anladığımdan emin olmalı ve her gün beni kontrol etmeli.”

Ö12: “Soru üzerinde tek tek her öğrenciye anlaşılır bir dilde anlatarak öğrencinin daha iyi anlamasını sağlar. Anlatırken kısa cümleler ile lafı uzatmadan net bir şekilde anlatmalı.”

Geribildirim açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin % 10'unun açıklamalarından *ezberden uzak* kodu belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2'nin açıklamaları şu şekildedir;

Ö2: “Açık ve anlaşılır olmalı. Ezbere değil yanlış yaptığım noktalarda durarak anlatmalı.”

Geribildirim açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin %45'inin açıklamalarından *yanlış odaklı* kodu belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15'in açıklamaları sırası ile şu şekildedir;

Ö2: “Açık ve anlaşılır olmalı. Ezbere değil yanlış yaptığım noktalarda durarak anlatmalı.”

Ö15: “Bence hatalarımızı söylemeli ve düzgün bir şekilde anlatmalı ya da yaptığımız bir hata yüzünden kırıcı olmak yerine hatamızı düzeltmemize fırsat tanınmalı.”

Geribildirimın açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %30'unun açıklamalarından *uygulamalı* kodu belirlenmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17'nin açıklamaları sırası ile şu şekildedir;

Ö13: “*Bence ilk başta uygulama yaparak anlatmalı ve anlatırken nazik olması gerek böylece öğrencinin derse olan ilgisi artar.*”

Ö17: “*Güler yüzle anlatmalı, çabalamam için beni bilinçlendirmeli, yapamadığım soruları uygulamalı anlatmalı. Çünkü uygulamalı daha iyi anlar öğrenciler. Yani benim için öyle. Bide anlatırken tane tane konuşsa, güzel bir dil kullansa iyi olur.*”

Geribildirimın açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin % 5'inin açıklamalarından *yazılı* kodu belirlenmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin açıklamaları şu şekildedir:

Ö7: “*Öğrenciye yaptığı hataları göstermeli, konuyu anlamamışsa tekrardan anlatmalı. Ama şu unutulmamalı ki öğrenci de bu konuya ilgi göstermeli. Sadece öğretmenin çabasıyla bir yere gidilmez. Konuyu yazarak ve uygulamalı göstermeli.*”

Geribildirimın açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarından *sözlü* kodu belirlenmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un açıklamaları şu şekildedir:

Ö20: “*Bana hatalarımı ve kendimi nasıl geliştirebileceğimi söylemeli. Bunları sözel olarak ifade etmeli.*”

Geribildirimın açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarından *terimsel ifadelerden uzak/ seviyeye uygun* kodu belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö3: “*Öğretmen daha kişiye dayalı olmalı. Bize soru anlatırken terimsel ifadeler yerine daha anlaşılır düzeyde kelimeler kullanmalı. Konuları ezbere değil daha iyi anlamamız için farklı yöntemler kullanmalı.*”

Ö19: “*Bence sözel olmalı. Ayrıca seviyemize uygun olmalı. Bana lise seviyesinde anlatmamalı. Bir de çok uzun uzun anlatmamalı kısa ve sade olmalı.*”

Geribildirimnin açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarından *farklı zekâ türlerine uygun yöntem kullanımı* kodu belirlenmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö11'in açıklamaları şu şekildedir:

Ö11: “*Mesela öğrenciler hata yaptığında iyi bir şekilde ve nezaketle yanlışını anlayacağı şekilde anlatmalı. Örneğin öğrencinin görsel zekâsı yüksekse görsel bir şekilde, yazıyla anlıyorsa yazılı bir şekilde ama öğrenciyi sıkboğaz etmeden dersten soğutmadan anlatmalı.*”

Geribildirimnin açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %5'inin açıklamalarından *konu özeti ile hatırlatma* kodu belirlenmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6'nın açıklamaları şu şekildedir:

Ö6: “*Bence uygulamalı olarak göstermesi, konular hakkında kısa özetler geçmesi ya da birkaç soru çözüp hatırlamamızı sağlaması gerekir.*”

Geribildirimnin açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarından *anlaşılmayan yerlerin tekrar anlatılması* kodu belirlenmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö10 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ün açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö10: “*Anlamadığım konuyu güzel bir dille bana tekrar anlatırsa kendimi iyi hissederdim ve daha anlaşılır olurdu.*”

Ö14: “*Öğretmen nazikçe açıklama yapmalı. Ayrımcılık yapmamalı. Aynı kendi çocuğu gibi koruyup gözetmeli. Anlamak için fırsat verip çocuk 5 defa anlamadıysa 6 defa nazikçe anlatmalı.*”

Geribildirimnin açıklık/anlaşılrlığı ile ilgili katılımcı öğrencilerin %20'sinin açıklamalarından *rencide etmekten uzak* kodu belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö4: “*Öğretmen öğrenciyi kırmadan, rencide etmeden ve kızmadan geribildirim vermelidir. Kızması öğrenci için öğretmene olan bakış açısını değiştirir, matematikten soğutur.*”

Ö8: “*İyi ve yumuşak bir ses tonuyla, negatif olmadan, rencide etmeden uyarmalı.*”

Geribildirimde açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin %35'inin açıklamalarından *anlayışlı/olumlu ifade kullanımı* kodu belirlenmiştir. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18'in açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö9: “Yaptığım hataları düzeltirse yani ben hata yaptığımda bağırmadan, kaba olmadan anlatırsa açıklayıcı olur.”

Ö18: “Anlayışla karşılamalı hatalarımızı bize anlatıp çalışmamızı sağlamalı. Orta düzeyde basitçe anlatmalı.”

Geribildirimde açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarından *fırsat veren* kodu belirlenmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5'in açıklamaları şu şekildedir:

Ö5: “Ne aşırı titiz davranıp öğrenciyi boğmalı ne de çok umursamaz olmalıdır. İkinin arasında denge kurmalı, hataları anlatmalıdır. Benzer hataları öğrencinin düzeltmesine fırsat vermelidir.”

Geribildirimde açıklık/anlaşılabilirliği ile ilgili katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarından *kısa sade ve öz* kodu belirlenmiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un açıklamaları şu şekildedir:

Ö19: “Bence sözel olmalı. Ayrıca seviyemize uygun olmalı. Bana lise seviyesinde anlatmamalı. Bir de çok uzun uzun anlatmamalı kısa ve sade olmalı.”

4.2.6. Öğrencilerin Geribildirimde Tonu/Sözcük Seçimi ile İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin geribildirimde tonu/sözcük seçimi ile ilgili tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen ikinci alt probleme ait altıncı soru kullanılmıştır. Ek 3'te verilen altıncı soru “Size göre matematik öğretmeni bir geribildirimde bulunurken nasıl sözcükler (nezaket bildiren kelimeler / sizde merak uyandıracak kelimeler vb. kullanmalı? Düşüncelerinizi kısaca açıklayınız?” biçimindedir.

Öğrencilerin geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 15’ te sunulmuştur.

Tablo 15.

Öğrencilerin Geribildirim Tonu/Sözcük Seçimi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	Gerekçe	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirim Tonu/Sözcük Seçimi	Özgüveni artıran				Ö1	1	5
	Tatlı nazik bir dil kullanan	Ö13	Ö14,Ö16, Ö18	Ö6,Ö9, Ö10	Ö2,Ö4	9	45
	Rencide etmeyen	Ö19	Ö15, Ö18	Ö7	Ö2,Ö4	6	30
	Motive eden	Ö13,Ö20			Ö3	3	15
	Dikkat çeken ve merak uyandıran	Ö11,Ö12, Ö19	Ö17	Ö8	Ö3,Ö5	7	35
	İpucu veren				Ö5	1	5
	Anlaşılır sade bir dil kullanan		Ö14, Ö17			2	10
	Soru sorarak derse katılımı sağlayan		Ö18	Ö8		2	10

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 15 incelendiğinde geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %5’inin açıklamalarında *özgüveni artıran* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencisi Ö1’in konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö1: “*Nezaket bildiren kelimeler kullanabilir, özgüvenimi artıracak kelimeler kullanabilir, benim kafamı karıştırmayacak sorular sorabilir.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %45’inin açıklamalarında *tatlı nazik bir dil kullanan* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö13: “*Bence nazik davranmalı çünkü nazik olursa öğrenci derse ilgi duyar. Bizi araştırmaya ve çalışmaya yöneltecek bir anlatım yapması gerek.*”

Ö16: “*Bence nazik ve nezaketli kelimeler olmalı çünkü biz öğrenciler matematiğe zaten mesafeli olduğumuzdan kaba davranışlar matematiğe ilgimizi düşürebilir.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %30’unun açıklamalarında *rencide etmeyen* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7’nin konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö4: “*Kaba ve aşağılayıcı olan sözcükler kullanmamalı, tehdit etmemeli ve kırıcı olmamalı. Öğrencinin hoşuna gidecek lakaplar kullanıp onu mutlu edebilir. Aralarındaki espriyi sürekli yapabilir.*”

Ö7: “*Nezaket ifadeleri kullanılmalı, kaba konuşmamalı, öğrenciyi küçük düşürmemeli.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %15’inin açıklamalarında *motive eden* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13’ün konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö3: “*Bize hakaret içeren ifadeler değil daha motive edici ifadelerde bulunmalı. Öğrenciyi derse katmak için onun dikkatini çekecek ifadelerle konuşmalı.*”

Ö13: “*Bence nazik davranmalı çünkü nazik olursa öğrenci derse ilgi duyar. Bizi araştırmaya ve çalışmaya yöneltecek bir anlatım yapması gerek.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %35’inin açıklamalarında *dikkat çeken ve merak uyandıran* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11’in konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö8: “*Cevabını biliyor musunuz? Sizce cevabı ne? gibi merak uyandıran cümleler kullanılmalı.*”

Ö11: “*Merak uyandıracak kelimeler kullanılmalı. Öğrencilerin konuyu ilginç bulması çalışmaya teşvik edeceğini düşünüyorum.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %5'inin açıklamalarında *ipucu veren kodu* ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5'in konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö5: “*Bence bir matematik öğretmeni hataları anında yüzümüze vurmak yerine alttan alttan ipucu vererek hatamızı kendimizin anlamasını sağlamalıdır. Yani bizde merak uyandıracak kelimeler kullanmalı.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarında *anlaşılır sade bir dil kullanan kodu* ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14 ve Ö17'nin konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö14: “*Nezaket bildiren kelimeler kullanmalı. Kaba davranmamalı, bilmediğimiz kelimeler kullanmamalı, ödüllendirmeli.*”

Ö17: “*Hatalarımızı anlayışla karşılaması ve anlaşılır konuşmalı. Bide meraklandırıracak şekilde konuşursa merak eder araştırım. Buda benim yeni bilgiler öğrenmemi sağlar.*”

Geribildirim tonu/sözcük seçimi ile ilgili katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarında *soru sorarak derse katılımı sağlayan kodu* ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18'in konuyla ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö18: “*Hatalarımızı anlayışla karşılayıp örnekler ve küçük notlar halinde geribildirimde bulunmasını isterdim. Olumlu pozitif cümleler kurmalı, bağırmadan konuşmalı. Soruyu anlatırken bazı sorular sormalı. Şurada ne olur? gibi.*”

4.3. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Öğrenmelerine Katkısına Yönelik Bulgular

Bu bölümde katılımcı öğrencilerin öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü alt problemi için öğrencilere yöneltilen beş farklı sorudan elde edilen bulgular ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

4.3.1. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Başarılarına Katkısına Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin birinci sorusu “*Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimlerin başarılarınızı artırmada etkisi var mı? Varsa nasıl bir etkisi olduğunu açıklayınız. Bu geribildirimlerin öğrenmenizi kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz? Örneklendirerek açıklayınız?*” şeklindedir. Katılımcı öğrencilerin 18’i matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin başarılarını olumlu yönde katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16.

Geribildirim Başarıya Katkısı İle İlgili Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

	Kodlar	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirim Başarıya Olumlu Etkisi	Yol göstermesi	Ö20			Ö1,Ö5	3	15
	Motive etmesi	Ö12,Ö13	Ö17	Ö6,Ö7,Ö8	Ö2,Ö5	8	40
	İlgiyi artırması	Ö11,Ö13	Ö16,Ö17,Ö18	Ö7	Ö3	7	35
	Değerli hissettirmesi			Ö7	Ö3	2	10
	Mutlu etmesi				Ö3,Ö5	2	10
	Verimi artırması	Ö19	Ö14,Ö15	Ö6	Ö3	5	25
	Eksiği tamamlaması	Ö20	Ö15		Ö4	3	15
	Başarıya etkisinin olmaması			Ö9,Ö10		2	10
Toplam:						32	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 16 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin %15’inin açıklamalarında *yol göstermesi* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencisi Ö1’in *yol göstermesi* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö1: “Öğretmenimden aldığım geribildirimlerin başarıyı arttırmada etkisi var. Bize yol gösteriyorlar ve kısa yoldan yapmamızı sağlıyorlar.”

Katılımcı öğrencilerin %40’ının açıklamalarında motive etmesi koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12’nin motive etmesi kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö2: “Aldığım geribildirimlerin başarıyı arttırmada etkisi var. Çünkü geribildirim beni motive edebilir ben de bu hırs ve motivasyon ile derslerime daha çok çalışırım.”

Ö8: “Eğer pozitif bir dille söylerse başarıyı iyi yönde etkileyeceğini düşünüyorum. Daha negatif bir dille söylerse dersten soğuruz bu da derslerimizi olumsuz yönde etkiler. Pozitif geribildirimler yaptığımız yanlışın doğrusunu öğrenme isteğimizi artırır.”

Ö12: “Tabii ki etkisi oluyor verdiği cevaplar beni çalışmaya yönlendirip başarıyı artırıyor.”

Katılımcı öğrencilerin %35’inin açıklamalarında ilgiyi artırması koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3, beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16 ve Ö17’nin ilgiyi artırması kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö11: “Evet aldığımız geribildirimlerin başarıyı arttırmada etkisi var. Örneğin bir öğretmen öğrencinin yaptığı yanlış bir soruya kızdı ‘Nasıl bu kadar kolay bir soruyu yanlış yaparsın’ gibi geribildirimlerin öğrenciyi etkilemediğini düşünüyorlar ama etkiliyor. Öğretmenin öğrenciye olan sevgisi öğrencinin derse olan ilgisini etkiler.”

Ö16: “Matematik öğretmenimizin elbette katkısı var. Örneğin öğretmenimiz bize nazik, kibar ve özgüven arttırıcı şekilde konuşursa biz öğrencilerin matematiğe ilgisi artar. Fakat kaba, kızgın ve özgüven düşürücü şekilde konuşursa biz öğrencilerin matematik dersine olan ilgisi düşer. Yani kısacası matematiğe ilgimiz öğretmenlerin davranış ve tutumlarıyla şekilleniyor.”

Ö17: “Evet var çünkü bana olan güler yüzü ve tatlı dili öğrenmemi, derse olan katılımımı artırır.”

Katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarında *değerli hissettirmesi* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin *değerli hissettirmesi* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö3: “Geribildirimler başarıyı etkiler. Çünkü geribildirimler benim derse olan ilgimi artırıyor. Öğretmenin beni ve başarıyı önemseyip önemseymediğini düşünüyorum. Bu da benim öğretmene ve dersine daha sıcak bakmamı sağlıyor. Mesela öğretmene bir soru götürdüğümde onu önemseyip çözmesi beni mutlu ediyor. Öğretmenin yanıtlarımı yargılamaması beni rahatlatıyor ve dersten daha çok verim alıyorum.”

Ö7: “Kesinlikle çok etkisi var. Ben öğretmenimden motive edici bir söz duyduğumda derse olan bağlılığım artıyor. Daha çok çalışıyorum öğretmenlerimin bana güvendiğini bildiğim için onların güvenini sarsmamaya çalışıyorum, daha da fazla çalışıyorum.”

Katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarında *mutlu etmesi* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5'in *mutlu etmesi* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö5: “Bana etkisi nadiren ve geçici olur. Geribildirim olumlu olursa mutlu olabilirim, motivasyonum artabilir. Geribildirim olumsuz olursa öğretmene sevgim azalabilir ama saygım azalmaz. Başarıma bir etkisi olmaz, başarı konusunda kimin ne düşündüğü umurumda olmaz.”

Katılımcı öğrencilerin %25'inin açıklamalarında *verimi artırması* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un *verimi artırması* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö14: “Başarı gururdan oluşur. Tahtada soruyu doğru yaptıktan sonra küçük notlar, hediyeler verilerek öğrencinin başarısı artırılabilir.”

Ö19: “Evet var öğretmenim geribildirimler yapınca bana anlatması gerekenleri daha hızlı anlıyorum.”

Katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarında *eksiği tamamlaması* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15'in *eksiği tamamlaması* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö4: “Etkisi olduğunu düşünüyorum. Öğretmen öğrencisine doğru, yanlış ve eksik yaptığı yerleri gösterir. Yanlış yerleri düzeltir, eksik yerleri doldurur. Bu da başarılı olmamıza dolaylı yoldan etki eder.”

Ö15: “Evet çünkü bazı geribildirimler bizim yanlışlarımız öğretmek başarımızı artırır. Ya da doğru yaptığımız bir ödevi açıklayarak daha kalıcı olmasını sağlar.”

4.3.2. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Motivasyon Üzerine Etkisi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin ikinci sorusu “Matematik dersinde aldığınız olumlu ya da olumsuz geribildirimler motivasyonunuzu nasıl etkiliyor? Aldığınız geribildirimlerin öğrenme isteğinizi artırdığını düşünüyor musunuz? Örneklendirerek açıklayabilir misiniz?” şeklindedir. Öğrencilerin geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17.

Öğrencilerin Geribildirim Motivasyon Üzerine Etkisi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	Kodlar	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirim motivasyon	Mutlu olum	Ö20	Ö14			2	10
	Başarımlar artar			Ö8		1	5
	Çalışma isteği artar	Ö11,Ö12,Ö20	Ö16,Ö17	Ö7,	Ö1,Ö3,Ö4	9	45
	Dersle ilgim artar		Ö17	Ö6,Ö8		3	15
	Üzülürüm	Ö20			Ö4,	2	10
	Başarımlar düşer			Ö8,Ö9		2	10

	Dersten ve öğretmenden soğurum	Ö11	Ö18	Ö10	Ö2,Ö3, Ö4	6	30
	Çalışma isteğim azalır	Ö13	Ö16			2	10
	Daha çok çalışmam gerektiğini düşünürüm		Ö15			1	5
Etkilemez					Ö5		
Toplam:						28	

Not: Bazı öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 17 incelendiğinde öğrenciler olumlu geribildirim aldıklarında motivasyonlarının arttığını, olumsuz geribildirim aldıklarında motivasyon kaybı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Olumlu geribildirim motivasyonlarını artırdığını düşünen öğrencilerin açıklamalarında en çok (%45) *çalışma isteğim artar* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Olumsuz geribildirim motivasyonlarını düşürdüğünü belirten öğrencilerin açıklamalarında ise en çok (%30) *dersten ve öğretmenden soğurum* kodu ile ilgili ifadelere rastlanmıştır.

Geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve Ö4'ün açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Olumlu geribildirimler yapıcı olduğu için bir hatam olsa da kendimi ezilmiş hissetmiyorum. Tam tersine beni hırslandırıyor ve öğrenme isteğimi arttırıyor. Olumsuz geribildirimler ise hem öğretmenden hem de dersinden soğumama neden oluyor. Mesela öğretmenin yanlış yaptığım soruyu bana sakince doğrusu ve başka yöntemleri anlatması benim derse olan ilgi alakamı arttırıyor.”

Ö4: “Bir geribildirim olumsuzsa ve yapıcı değilse beni üzer isteğimi kırar, matematiğe olan duygularımı değiştirir. Tam tersi ise aldığım güzel geribildirimler ya da olumsuz ama yapıcı olan geribildirimler olduğum yeri koruma ya da daha iyisini yapma hevesimi arttırır.”

Geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7 ve Ö8'in açıklamaları şu şekildedir:

Ö7: “Kesinlikle arttırır. Motivasyonum artıyor, daha çok derse katılmak, çok iyi netler yapmak istiyorum.”

Ö8: “Aldığım geribildirimler pozitif ise derse olan ilgimi ve motivasyonumu arttırıyor. Negatif ise derse olan ilgi ve motivasyonumu düşürüyor. Bu durum dersi dinleme oranımızı düşürüyor ve notlarımız kötü etkileniyor. Pozitif geribildirimler başarıyı olumlu yönde etkiliyor.”

Geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14 ve Ö16’nın açıklamaları şu şekildedir:

Ö14: “Olumlu olanlar beni mutlu eder, kalbimde kelekler uçar. Olumsuz olanlar benim motivasyonumu düşürüyor.”

Ö16: “Aldığım geribildirim eğer olumlu ise çalışma ve öğrenme motivasyonumu arttırıyor. Eğer olumsuz bir geribildirim alırsam motivasyonum, öğrenme ve çalışma isteğim düşüyor. Bu yüzden öğretmenimden veya arkadaşlarımdan olumlu motivasyon almak isterim.”

Geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve Ö12’nin açıklamaları şu şekildedir:

Ö11: “Evet düşünüyorum, aldığımız geribildirimlerin öğrenme isteğimizi arttırdığını düşünüyorum. Olumsuz veya olumlu yanıtlar motivasyonumuzu etkiler. Olumlu bir bildirim aldığımızda motivasyonumuz artar. Ama olumsuz bir yanıt bizi hem öğretmenden hem de dersten soğutur.”

Ö12: “Öğretmenimin bana ‘Aferin’ tarzında kelimeler söylemesi beni motive edip daha fazla ders çalışmamı sağlıyor.”

4.3.3. Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimleri Dikkate Alıp Almadıkları ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin üçüncü sorusu “Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimler üzerinde düşünür müsünüz (dikkate alırmısınız)? Eğer düşünüyorsanız size nasıl bir katkı sağladığını örneklendirerek açıklayabilir misiniz?” şeklindedir.

Katılımcı 20 öğrencinin 18'i matematik öğretmenlerinden geribildirim aldıklarını, 2 öğrenci ise geribildirim almadıklarını belirtmişlerdir. Matematik öğretmenlerinden geribildirim alan ve bu geribildirimler üzerine düşündüklerini belirten öğrencilerin ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18.

Öğrencilerin Geribildirimleri Dikkate Alıp Almadıkları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	Kodlar	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirimi dikkate alma	Yol gösterir	Ö12,Ö13,	Ö14,Ö15		Ö1,Ö5	6	30
	Motive eder	Ö11	Ö16, Ö17,Ö18	Ö7	Ö2,Ö3, Ö4	8	40
	Eksiği fark ettirir, tamamlar			Ö8	Ö4,	2	10
	İpucu verir			Ö6		1	5
	Mutlu eder		Ö14,Ö16, Ö18			3	15
	Başarımı artırır	Ö19,Ö20	Ö16,Ö17		Ö2	5	25
	Geribildirim almam			Ö9,Ö10		2	10
Toplam:						27	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 18'e göre matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %30'unun açıklamalarında *yol gösterir* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1, Ö5 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13'ün *yol gösterir* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö1: “*Dikkate alırım zaten bize yol gösterdikleri için geribildirim veriyorlar.*”

Ö5: “*Çok dikkate alırım. Neden bu geribildirimi verdiğini düşünür, bazen olasılık bile hesaplarım. İyi veya kötü olma yönünden değerlendiririm. Ama bana bir katkısı var mı gerçekten bilmiyorum. Söylediği şeyler bana ne yapmam konusunda yardımcı olursa iyi olur.*”

Ö13: “Evet dikkate alıyorum hem ders çalışma konusunda olsun hem sosyal yaşam için olsun hem de matematik konusunda geribildirimler bana yol gösteriyor. Beni olumlu etkiliyor.”

Matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %40'ının açıklamalarında *motive eder* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin *motive eder* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Dikkate alırım çünkü işinde iyi olan öğretmen eğitim açısından benim için iyi olanı bilir. Onların dediklerini uygulayınca işe yarayacağını biliyorum. Umudum artıyor. Dersten ümidimi kesmeyip daha gayretli çalışıyorum.”

Ö7: “Evet, dikkate alırım. Öğretmenim bana ‘Böyle devam et, çalışmayı bırakma.’ diyorsa çalışma dozumu arttırırım. Ya da ‘Sen daha iyilerini yaparsın, sana güveniyoruz’ derse çok çalışmam gerektiği anlarım.”

Matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %10'unun açıklamalarında *eksiği fark ettirir, tamamlar* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in *eksiği fark ettirir, tamamlar* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö4: “ Pek düşünmüyorum fakat dikkate alıyorum. Öğretmenlerin öğrencilerindeki eksiklikleri görüp onları düzeltmeye çalışması öğrenciyi olumlu yönde etkiler. Örneğin, bir konuya çalışmamak istemesi üzerine öğrenciyi teşvik edici bir konuşma yapması.”

Ö8: “Yaptığımız yanlış güzel bir geribildirim ile uyarırsa anlamama ve tekrardan yanlış yapmamamı sağlar. Derslerde yanlış yapma oranım azalır.”

Matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %5'inin açıklamalarında *ipucu verir* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6'nın *ipucu verir* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö6: “Evet dikkate alıyorum. Mesela verdiği ipuçları soruları daha kısa sürede çözmemi sağlıyor.”

Matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %15'inin açıklamalarında *mutlu eder* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14, Ö16 ve Ö18'in *mutlu eder* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö14: “Olumsuz olursa çok düşünüyorum sürekli kendimi sorguluyor ve çok üzülüyorum. Sonra ‘Niye üzüleceğim ki’ deyip başka aktivite buluyorum. Olumlu olanlar nasıl çalışmam konusunda bana yardımcı olan geribildirimler tabii ki beni mutlu ediyor.”

Ö16: “Evet dikkate alıyorum. Öğretmenim bana olumlu bir dönüş yaparsa mutlu oluyorum ve derslerime çalışmaya aynen devam ediyorum. Hatalarımı gösterdiğinde doğru yoldan gitmeme katkı sağlar. Bu da ders başarıımı artırır.”

Ö18: “Dikkate alırım. Eğer geribildirim olumluysa öğretmen ilk söylediğinde mutlu olurum, derse karşı motivasyonum artar ama olumsuzsa motivasyonum düşer, dersten uzaklaşıyorum.”

Matematik öğretmenlerinden geribildirim aldığını belirten katılımcı öğrencilerin %25'inin açıklamalarında *başarıyı artırır* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20'nin *başarıyı artırır* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö2: “Yani çok üzerinde düşünmem ama düşünürsem kafama çok takılır ve bu geribildirim olumsuzsa beni kötü etkiler. Olumluysa motive olurum. Yanlışlarımı güzel bir dille söylerse daha çok çalışma isteğim olur. Böylece başarıım artar.”

Ö20: “Dikkate alırım çünkü bana hatalarımı düzelt derse ve ben düzeltmezsem sınavlarımda düşük not alırım. Başarılı olmak için dikkate alırım”

4.3.4. Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Hataları Düzeltmede Yol Gösterici Rolü ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin dördüncü sorusu *Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimler, hatalarınızı düzeltmede sana yol gösterici oluyor mu? Örneklendirerek açıklayabilir misiniz?* şeklindedir.

Katılımcı 20 öğrencinin 18'i matematik öğretmenlerinden geribildirim aldıklarını, 2 öğrenci ise geribildirim almadıklarını belirtmişlerdir. Matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin hatalarını düzeltmede yol gösterici olduğunu düşünen öğrencilerin ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19.

Geribildirim Hataları Düzeltmede Yol Gösterici Rolü Üzerine Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

	Kodlar	Sınıf düzeyi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Geribildirim hataları düzeltmede yol gösterici rolü	Başarım artar	Ö12,Ö20	Ö15		Ö1,Ö2,Ö3,Ö4	7	35
	Başka soruları kolayca çözerim	Ö19			Ö3,Ö5	3	15
	Daha iyi anlarım		Ö15,Ö17,Ö18	Ö7	Ö2,Ö5	6	30
	Dersten verim alırım		Ö14	Ö6	Ö3	3	15
	Aynı hatayı tekrar yapmam	Ö13,Ö19		Ö8		3	15
	Çalışmaya istekli olurum	Ö11	Ö16			2	10
	Geribildirim almam			Ö9,Ö10		2	10
	Toplam:					26	

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 19'a göre katılımcı öğrencilerin %35'inin açıklamalarında *başarım artar* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12 ve Ö20'nin *başarımı artar* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö1: “İllaki yol gösteriyor öğretmenlerimiz başarımız için geribildirim veriyorlar zaten. Tahtaya kalktığımda hata yaptıysam çözüm için bana yardımcı oluyor mesela. Ya da ödev verdiyse ödevimizdeki yanlışları anlatıyor bize.”

Ö12: “Yol gösterici oluyor çünkü hatalarımı düzeltmem bana yardımcı olup beni daha başarılı kılıyor.”

Ö20: “Evet mesela bana nerede hata yaptığımı anlattı, hatalarımı düzeltmem gerektiğini söyledi. Ben düzelttim ve sınav notlarım yüksek geldi.”

Katılımcı öğrencilerin %15’inin açıklamalarında *başka soruları kolayca çözerim* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19’un *başka soruları kolayca çözerim* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Oluyor mesela bir soruda bana neyi yanlış yaptığımı söylemesi doğrusundan bahsetmesi başka soruları çözerken yaptığım yanlış ve doğru çözümü aklıma getiriyor. Dersten daha çok verim alıyorum ve başarıım artıyor.”

Ö19: “Evet oluyor. Mesela öğretmenim bana soru çözerken geribildirim yapıyor ve ben de sorunun yanlış olduğunu anlayıp düzeltiyorum. Hatamı anladığım için aynı hatayı yapmıyorum. Soruları kolayca çözmeye başlıyorum.”

Katılımcı öğrencilerin %30’unun açıklamalarında *daha iyi anlarım* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2, yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15’in *daha iyi anlarım* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö2: “Evet oluyor. Mesela bir soruyu yanlış yaptığımda öğretmenim de bana bu soru üzerinde durmamı veya konuyu tekrar çalışmamı söylüyorsa onun dediklerini yaparım. Ve o konuyu daha iyi anlarım.”

Ö7: “Evet. Mesela ‘Şu konuya biraz daha çalışsan başarırısın’ böyle bir durumda o konuya çalışırım. Ya da öğretmenim ‘Sen zaten dersi dinliyorsun ben sana o konuyu tekrar anlatırım’ derse böylece konuyu pekiştirmiş olurum.”

Ö15: “Evet oluyor çünkü yanlışlarımı anlatıyor. Yanlışımı öğrenince konuyu daha iyi anlayıp başarılı oluyorum.”

Katılımcı öğrencilerin %15’inin *dersten verim alırım* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün *dersten verim alırım* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö6: “*Oluyor. İpuçlarıyla, kısa notlarla veya sözlü olarak açıklıyorsa hatamı düzeltmemde yol gösterici olabilir. Benim öğretmenim de hatalarımı düzeltir. Bana yol gösterir. Daha verimli geçer ders.*”

Ö14: “*Başka öğrencilerle kıyaslanmak öğrencinin başarısını arttırmaz. Onun yerine başarı sözcükleri kullanması daha iyi olur. Böyle yaparak yol gösterirse daha verimli olur.*”

Katılımcı öğrencilerin %15’inin *aynı hatayı tekrar yapmam* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö13’ün *aynı hatayı tekrar yapmam* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö8: “*Aldığım geribildirimler pozitif ise bu dersten soğumadan yanlışı öğrenmeme yardımcı olur, negatif ise yanlışı öğrenmek istemem ve dersten soğurum. Bizim öğretmenimiz de hatalarımızı pozitif bir şekilde anlatır. Ben soruyu nasıl çözüldüğünü anlayınca başka hata yapmam.*”

Ö13: “*Evet oluyor öğretmenimizden aldığımız geribildirimler hatalarımızın nerede olduğunu ve nasıl düzeltebileceğimizi gösterir böylece o hatayı bir daha yapmamaya çalışırız.*”

Katılımcı öğrencilerin %10’unun *çalışmaya istekli olurum* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. Beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın *çalışmaya istekli olurum* kodu ile ilgili açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Ö11: “*Evet hatalarımı düzeltmede bana yardımcı oluyor. Öğretmenim bana hatamı söylediğinde o yere daha fazla çalışıyorum ama sadece söylemesi yetmiyor bazı öğrenciler öğretmen anlatmadan anlamıyor.*”

Ö16: “*Evet yol gösterici oluyor. Örneğin bir soruyu yanlış çözdüm, öğretmenim o soruyu nasıl doğru ve kısa yoldan çözeceğimi gösterir. Eğer doğru çözdüysem de beni tebrik eder. Bu da beni soru çözmeye ve matematiğe teşvik eder.*”

4.3.5. Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Zaman Üzerindeki Etkisi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin beşinci sorusu “*Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimlerin zaman kaybına neden olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Örneklendirerek açıklayabilir misiniz?*” şeklindedir. Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin zaman kaybına neden olup olmama konusundaki ifadeleri incelenerek oluşturulan tema ve kodlar yüzde ve frekans değerleri ile birlikte aşağıda Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20.

Geribildirim Zaman Üzerindeki Etkisi İle İlgili Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Geribildirim zaman üzerindeki etkisi	Kodlar	Sınıf düzeyi				f	%	
		5.	6.	7.	8.			
	Zaman kaybına neden olmaz	Gelişmeyi sağladığı için	Ö11,Ö12	Ö15,Ö16	Ö7	Ö1,Ö2,Ö3	8	40
		Derse ve öğretmene sevgiyi artırdığı için	Ö13			Ö3	2	10
		Kısa ve öz olduğu için			Ö8	Ö4	2	10
		Öğrenmeyi kolaylaştırdığı için	Ö19,Ö20	Ö15,Ö18	Ö7		5	25
		Yeni bilgi öğrettiği için				Ö5	1	5
	Zaman kaybına neden olur	Geribildirim fazla uzun ve gereksiz ise			Ö8,Ö10	Ö4	3	15
		Öğrenci çaba göstermiyorsa			Ö6		1	5
		Geribildirim kötü ve olumsuz ise		Ö14,Ö17	Ö9		3	15
Toplam:						25		

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir.

Tablo 20 incelendiğinde matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin zaman kaybına neden olmadığını düşünen öğrencilerin %40’nın açıklamalarında *gelişmeyi sağladığı için* koduna yönelik ifadeler yer almaktadır. %25’inin açıklamalarında *öğrenmeyi kolaylaştırdığı için* kodu ile ilgili, %10’unun açıklamalarında *kısa ve öz olduğu için* kodu ile ilgili, %10’unun açıklamalarında ise *derse ve öğretmene sevgiyi artırdığı için* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Gelişmeyi sağladığı için kodu ile ilgili olarak sekizinci sınıf öğrencisi Ö3'ün açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Benim açımdan zaman kaybı değiller çünkü onların hepsi benim derste daha çok başarılı olmamı sağlıyor. Konuları daha iyi anlamamı ve soruları çözerken sorun yaşamamamı sağlıyor. Bunlar başarıyı artırıyor. Başarımda arttığı için derse olan sevgim ve öğretmene olan saygım artıyor.”

Öğrenmeyi kolaylaştırdığı için kodu ile ilgili olarak yedinci sınıf öğrencisi Ö7'nin açıklamaları şu şekildedir:

Ö7: “Zaman kaybına neden olmaz. Tam tersine derste başarıyı artırır, öğrenme kolaylığı sağlar.”

Derse ve öğretmene karşı sevgiyi artırdığı için kodu ile ilgili olarak beşinci sınıf öğrencisi Ö13'ün açıklamaları şu şekildedir:

Ö13: “Bence zaman kaybına neden olmaz eğer bize hiçbir şekilde geribildirim vermezse dersten çabuk sıkılır ve soğuruz yani geribildirim çok önemli ve asla zaman kaybı değildir. Geribildirimler sayesinde dersi seviyoruz.”

Kısa ve öz olduğu için kod ile ilgili sekizinci sınıf öğrencisi Ö4'ün açıklamaları şu şekildedir:

Ö4: “Kısa ve öz olması daha iyidir. Çok uzun ve dönüp dolaşıp aynı yere gelen konuşmalar insanı ister istemez sıkar, bunaltır ve kasar. Bunun olmaması için öğretmenin öğrencinin eksik ya da yanlışını önceden belirleyip öğrenciye sunması gerekir. Karekök konusunda eksik olan X öğrencisine Y öğretmenin kısa bir konuşmayla durumu anlatması.”

Matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin zaman kaybına neden olduğunu düşünen öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde öğrencilerin %15'inin açıklamalarında *geribildirim uzun ve gereksiz ise* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. %15'inin açıklamalarında *geribildirim kötü ve olumsuz ise* kodu ile ilgili, % 5'inin açıklamalarında ise *öğrenci çaba göstermiyorsa* kodu ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Geribildirim uzun ve gereksiz ise kodu ile ilgili yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in açıklamaları şu şekildedir:

Ö8: “Açıklamalar uzun ve fazla gereksiz ise bu zaman kaybına neden olur. Anlatacağı şeyleri kısa ve net söylerse zaman kaybına neden olmaz.”

Geribildirim kötü ve olumsuz ise kodu ile ilgili altıncı sınıf öğrencisi Ö17'nin açıklamaları şu şekildedir:

Ö17: “Eğer olumluysa zaman kaybına neden olmaz ama olumsuzsa zaman kaybına neden olabilir.”

Öğrenci çaba göstermiyorsa kodu ile ilgili yedinci sınıf öğrencisi Ö6'nın açıklamaları şu şekildedir:

Ö6: “Bir konuyu hocaya sorup tekrar tekrar aynı konuya dönüyorsam ve çaba göstermiyorsam zaman kaybına neden olur.”

4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geribildirim Türlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde Tablo1 ve Tablo 2’de sunulan Tuntsall ve Gipps’in (1996) geribildirim sınıflaması göz önüne alınarak hazırlanan senaryo tipi sorular aracılığı ile katılımcı öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türlerine ait görüşlerinin alınıp analiz edilerek elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi için öğrencilere yöneltilen üç farklı sorudan elde edilen bulgular ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

4.4.1. Öğrencilerin Ödüllendirme, Onaylama, Başarıyı Belirtme ve Başarıyla İlgili Açıklama Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin değerlendirmeci ve betimleyici geribildirim türlerine yönelik tercihlerini belirlemek için Ek 3’te verilen dördüncü alt probleme ait senaryo tipi birinci soru kullanılmıştır. Bu soruda Fatma Öğretmen değerlendirmeci geribildirim türünde pozitif bir geribildirim olan ödüllendirme (ödül verme) geribildirimini, Ayşe

Öğretmen ise değerlendirmeci geribildirim türünde pozitif bir geribildirim olan onaylama(sözel olumlu ifade/ genel övgü) geribildirimini vermektedir. Aynı soruda Mehmet Öğretmen betimleyici geribildirim türünde başarıyla ilgili bir geribildirim olan başarıyı belirtme (başarının durumunu belirtmek)geribildirimini, Mustafa Öğretmen ise betimleyici geribildirim türünde başarıyla ilgili bir geribildirim olan başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini vermektedir.

Öğrencilerin ödüllendirme, onaylama, başarıyı belirtme ve başarıyla ilgili açıklama geribildirimleri ile ilgili ifadelerinden oluşturulan kodlar aşağıdaki Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21.

Öğrencilerin Değerlendirmeci Ve Betimleyici Geribildirim Tercihleri

Geribildirim Türü	Gerekçe	Sınıf Seviyesi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Değerlendirmeci Geribildirim	Pozitif A1:Ödüllendirme A1-a.Ödülleri verme	Başarım isteğini artırması	Ö11		Ö4	16	80
		Öğrenciyi mutlu etmesi	Ö13	Ö14	Ö6, Ö10		
		Derse aktif katılımı sağlaması	Ö11		Ö6		
		Motive etmesi	Ö12, Ö13	Ö15	Ö8		
		Çalışma isteğini artırması	Ö12, Ö13	Ö14, Ö15			
	Pozitif B1:Onaylama B1-a:Sözel olumlu ifade B1-a1.Genel övgü	Verilen geribildirim yeterli bulması	Ö19, Ö20	Ö7, Ö8	Ö5	5	25
		Motive etmesi		Ö8	Ö1, Ö2	5	25
		Başarıyı artırması		Ö8, Ö10			
	Başarıyla ilgili C1:Başarıyı belirtme C1-a1.Başarının durumunu belirtmek	İyi hissettirmesi	Ö18	Ö9		9	45
		Gelişimine katkı sağlaması			Ö3		
		Soru çözmeye teşvik etmesi			Ö3		

Özgüveni artırması	Ö16, Ö17
Başarıyı artırması	Ö16
Derse katılımı artırması	Ö16
Çabayı artırması	Ö17

Toplam: 35

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 21 incelendiğinde pozitif geribildirim türünde *ödüllendirme* geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 2, altıncı sınıf seviyesinde 2, yedinci sınıf seviyesinde 3 ve sekizinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Ödüllendirme geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘*başarma isteğini artırması*’, ‘*öğrenciyi mutlu etmesi*’, ‘*derse aktif katılımı sağlaması*’, ‘ *motive etmesi*’ ve ‘ *çalışma isteğini artırması*’ olmak üzere beş farklı kod belirlenmiştir.

Ödüllendirme (ödüller verme) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö4’ün *başarıyı artırması* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:
Ö4: “*Fatma öğretmenini tercih ederdim. Bence başarma isteğini arttıran şeylerden bir tanesi sonuna koyduğumuz ödüllerdur.*”

Ödüllendirme (ödüller verme) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö6’nın, beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13’ün ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün *öğrenciyi mutlu etmesi* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö6: “*Fatma öğretmen olabilir. Çünkü ödül vererek öğrencileri hem mutlu eder hem de derslere aktif katılım sağlar. Böylece hem soruları daha iyi yaparım sürekli katıldığım için de daha başarılı olurum.*”

Ö13: “*Fatma öğretmen çünkü verdiği küçük hediyeler bizi sevindirir. Onlara bakınca çözümün doğru olup daha fazla çalışıp kendimi geliştirme isteği doğur.*”

Ö14: “*Fatma öğretmen beni böyle şeyler mutlu ediyor, gururlandırıyor ve ders çalışma hevesimi arttırıyor.*”

Ödüllendirme (ödüller verme) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11'in *derse aktif katılımı sağlaması* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

Ö11: *"Fatma öğretmen ödül veriyor. Ben ödül almayı severim, mutlu olurum. Ödülü kazanmak için derse daha çok katılırım, parmak kaldırıyorum yani başarmak isterim ödül için."*

Ödüllendirme (ödüller verme) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12'in *motive etmesi* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö8: *"Ayşe öğretmen yaptığı sorunun doğru olduğunu tebrik ederek söylediği için öğrenciyi pozitif yönde etkiler. Fatma öğretmen yaptığı soruya ödül verdiği için öğrencinin derse motive olmasını sağlar. Mehmet öğretmen öğrenci soruyu çözerken güzel ve motive edici sözler söylediği için öğrencinin başarısını olumlu yönde etkiler."*

Ö12: *"Fatma öğretmenini seçerdim çünkü ödüller öğrenciyi motive edeceği için öğrenci daha fazla çalışır."*

Ödüllendirme (ödüller verme) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ün *çalışma isteğini artırması* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö13: *"Fatma öğretmen çünkü verdiği küçük hediyeler bizi sevindirir. Onlara bakınca çözümün doğru olup daha fazla çalışıp kendimi geliştirme isteği doğar."*

Ö14: *"Fatma öğretmen beni böyle şeyler mutlu ediyor, gururlandırıyor ve ders çalışma hevesimi arttırıyor."*

Pozitif geribildirim türünde *onaylama* geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 2, yedinci sınıf seviyesinde 2 ve sekizinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Onaylama geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde 'verilen geribildirimi yeterli bulması' şeklinde bir kod belirlenmiştir.

Onaylama(sözel olumlu ifade/genel övgü) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19 ve Ö20'nin verilen geribildirim *yeterli bulması* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö19: “Ayşe öğretmen çünkü başka öğretmenler gibi konuşmaları uzatırsa zaman kaybına neden olur hem bu şekilde başka öğrencilere haksızlık da olmaz.”

Ö20: “Ayşe öğretmen çünkü Fatma öğretmen doğru yaparsam bana hediye veriyor bir soru için bu gerekmez. Mehmet öğretmen ise soruyu çözerken ‘Doğru gidiyorsun’ diyor bu durumda soruya odaklanamam. Mustafa öğretmen nasıl çözdüğümü soruyor bu gerekmez.”

Başarıyla ilgili geribildirim türünde *başarayı belirtme (başarının durumunu belirtmek)* geribildirimini yedinci sınıf seviyesinden 2, sekizinci sınıf seviyesinden 2 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Başarayı belirtme geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘*motive etmesi*’ ve ‘*başarayı artırması*’ olmak üzere iki farklı kod belirlenmiştir.

Başarayı belirtme (başarının durumunu belirtmek) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1 ve Ö2'nin *motive etmesi* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö1: “Mehmet öğretmeni seçerim nedeni soruyu yapabileceğim konusunda bana motive veriyor.”

Ö2: “Mehmet öğretmeni seçerdim çünkü geribildirim nazik ve motive edici onun için Mehmet öğretmeni seçerdim.”

Başarayı belirtme (başarının durumunu belirtmek) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8 ve Ö10'un *başarayı artırması* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö8: “Ayşe öğretmen yaptığı sorunun doğru olduğunu tebrik ederek söylediği için öğrenciyi pozitif yönde etkiler. Fatma öğretmen yaptığı soruya ödül verdiği için öğrencinin derse motive olmasını sağlar. Mehmet öğretmen öğrenci soruyu çözerken güzel ve motive edici sözler söylediği için öğrencinin başarısını olumlu yönde etkiler.”

Ö10: “Fatma öğretmenini seçerdim çünkü çocukça düşünürsek yaptığım soruya minik bir hediye vermesi hoşuma gider. Ama olgunca düşünürsek Mehmet Öğretmeni seçerdim çünkü soruyu çözerken söyledikleri bana güven verir ve başarıma etki eder.”

Başarıyla ilgili geribildirim türünde başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini altıncı sınıf seviyesinden 2, yedinci sınıf seviyesinden 2 ve sekizinci sınıf seviyesinden 1 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadelerinden ‘iyi hissettirmesi’, ‘gelişimine katkı sağlaması’, ‘soru çözmeye teşvik etmesi’, ‘artırması’, ‘derse katılımı artırması’ ve ‘çabayı artırması’ ‘özgüveni artırması’, ‘başarıyı olmak üzere yedi farklı kod belirlenmiştir.

Başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö18’in iyi hissettirmesi kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir; Ö9: “Olgunca bir cevap verirsek Mustafa öğretmenini seçerdim çünkü güzel hissettiriyor.”

Ö18: “Mustafa öğretmen çünkü daha iyi bir şekilde tebrik ediyor. Tahtada kendimi iyi hissedirim. Bence Fatma öğretmen gibi çikolata vb. şeyler vermeye gerek yok.”

Başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3’ün ‘gelişimine katkı sağlaması’ ve ‘soru çözmeye teşvik etmesi’ kodları ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö3: “Mustafa öğretmenini tercih ederim çünkü yaptığım soruyu anlatmak hem bana katkı sağlıyor hem de arkadaşlarıma katkı sağlıyor. Söylediği şeyler beni soru çözmeye teşvik ediyor. Beni övmesi dersi dinlemen ve evde tekrar yapman seni çok geliştirdi demesi beni mutlu eder. Daha çok soru çözmeye çalışırım.”

Başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17’nin ‘özgüveni artırması’ ve ‘çabayı artırması’ kodları ile ilgili ifadeleri şu şekildedir.

Ö17: “Mustafa öğretmeni tercih ederim çünkü öğretmenimin geribildirimini çabalamam ve özgüvenimin artmasına katkıda bulunur. Burayı nasıl yaptın demesi sınıfta anlatmam kendimi güvenli hissetmemi sağlar. Öğretmenimden bu cümleleri duymak için hep doğru yapmak için çabalarım.”

Başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerine düşünme fırsatı sunma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16’nın derse katılımı artırması ve başarıyı artırması’ kodları ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö16: “Mustafa öğretmeni tercih ederdim çünkü benim soruyu nasıl çözdüğümü merak etmesi ve benim anlatmam kendime güvenimi arttırır. Böylece derse katılım da sağlamaya devam ederim ve başarım artar.”

4.4.2. Öğrencilerin Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, İlerleme/Gelişmeyi Belirtme ve Gelişme Yolunu Oluşturma Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin değerlendirmeci ve betimleyici geribildirim türlerine yönelik tercihlerini belirlemek için Ek 3’te verilen dördüncü alt probleme ait senaryo tipi ikinci soru kullanılmıştır. Bu soruda Hülya Öğretmen değerlendirmeci geribildirim türünde negatif bir geribildirim olan cezalandırma (ceza/sevdiği bir şeyden mahrum bırakma) geribildirimini, Emine Öğretmen ise değerlendirmeci geribildirim türünde negatif bir geribildirim olan onaylamama/beğenmeme (sözel olumsuz ifade/öğrencinin şahsına dönük onaylamama ifadesi/suçlamak) geribildirimini vermektedir. Hümeysra Öğretmen betimleyici geribildirim türünde gelişmeyle ilgili bir geribildirim olan başarıyı belirtme (başarının durumunu belirtmek) geribildirimini, Tuğba Öğretmen ise betimleyici geribildirim türünde gelişmeyle ilgili bir geribildirim olan gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini vermektedir.

Öğrencilerin cezalandırma, onaylamama, ilerleme/gelişmeyi belirtme, gelişme yolunu oluşturma geribildirimleri ile ilgili ifadelerinden oluşturulan kodlar aşağıdaki Tablo 22 ve Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 22.

Öğrencilerin Gelişmeyle İlgili Ve Gelişme Yolunu Oluşturma Geribildirimleri Tercihleri

	Gerekçe	Sınıf Seviyesi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Betimleyici Geribildirim Gelişmeyle İlgili C2:İlerleme Gelişmeyi Belirtme C2-a2. Yanlışı veya eksiği belirtmek ve gelişme için yol gösterme	Başarıyı artırması			Ö9			
	Nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi	Ö12	Ö14, Ö18	Ö10		8	40
	Konuyu anlamaya yardım etmesi	Ö19, Ö11, Ö12					
	Motive etmesi				Ö1, Ö3		
	Gelişmeye katkı sağlaması	Ö20			Ö3		
	Konuyu anlamaya yardım etmesi	Ö13, Ö20	Ö16, Ö17	Ö6, Ö7			
	Başarıyı artırması			Ö8	Ö5	23	115
	Kalıcılığı sağlaması		Ö15				
	Nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi	Ö13		Ö6, Ö7, Ö8	Ö2, Ö4, Ö5		
	Özgüveni artırması	Ö20	Ö17	Ö7			
Betimleyici Geribildirim Gelişmeyle İlgili D2:Gelişme Yolunu Oluşturma D2-a2. Gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma							

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 22 incelendiğinde gelişmeyle ilgili geribildirim türünde *ilerleme/gelişmeyi belirtme* geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 3, altıncı sınıf seviyesinde 2, yedinci sınıf seviyesinde 2 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. İlerleme/ gelişmeyi belirtme (yanlışı veya eksiği belirtmek ve gelişme için yol gösterme) geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadelerinden ‘*başarıyı artırması*’, ‘*nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi*’ ve ‘*konuyu anlamaya yardım etmesi*’ olmak üzere üç farklı kod belirlenmiştir.

İlerleme/ gelişmeyi belirtme (yanlışı veya eksiği belirtmek ve gelişme için yol gösterme) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö9’un ‘*başarıyı artırması*’ kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö9: “Hümeýra öğretmeni seçerim hatalı olduğum yeri hemen düzeltiyor ve kızmıyor, başarıım artar. Hülya ve Emine öğretmeni hiç sevmedim yanlış yapınca hemen kızmışlar matematikten nefret ederdim.”

İlerleme/ gelişmeyi belirtme (yanlış veya eksiği belirtmek ve gelişme için yol gösterme) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö12’nin, altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün ve Ö18’in ‘nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi’ kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö12: “Hümeýra öğretmeni seçerdim çünkü tatlı bir dille uyarıp öğrencisine yol gösterici oluyor. Yol gösterdiği için nasıl yapılacağını da öğrenmiş olurum. Diđerleri rencide ediyor. Zaten zor bir ders bide böyle azarlarlarsa hiç soru çözmek istemem.”

Ö14: “Hümeýra öğretmen çünkü nazik ve kibar. Ne demişler tatlı dil yalanı deliğinden çıkarır. Hülya öğretmen kaba davranıyor bide teneffüs hakkını öğrencinin elinden alıyor. Hem öğretmenden hem dersten nefret ederim. Sevmediğim bir deste de başarılı olamam. Emine öğretmen de aynı şekilde kaba davranıyor. Saygı göstermiyor. Dersi dinlememişsin demesi de hoş değil belki o gün hastayım belki dinledim ama anlamadım soru sormaya çekindim. Bu derste hiç mutlu olmam kısacası.”

Ö18: “Hümeýra öğretmen çünkü anlayışlı bir şekilde karşılıyor. Emine Öđretmen suçluyor. Belki dinledim ama soruyu yapamadım. Haksızlığa uğramış gibi hissederim. Öđretmene öfkelenirim. Kafaya takarım bunu, sürekli bunu düşünürüm. Diđer dersleri de dinleyemem. Hülya öğretmen teneffüs hakkımı elimden alıyor. Yani yanlış yaptım diye hakkımı elimden alması hiç doğru değil.”

İlerleme/ gelişmeyi belirtme (yanlış veya eksiği belirtmek ve gelişme için yol gösterme) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve Ö19’un ‘konuyu anlamaya yardım etmesi’ kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir;

Ö11: Hümeýra öğretmen iyi bir şey yapıyor bence. Yanlış yapmışsam bile azarlamadan güzelce söylüyor. Hatamı gösteriyor. Nasıl çözüleceğini de gösteriyor. Hem yanlışımı fark ederim hem de soruyu anlamış olurum. Tuđba öğretmen de güzel. Ama diğerleri hiç iyi değil. Ne dersi ne öğretmeni sevmez öğrenciler.

Ö19: “Hümeysra öğretmen çünkü öğrencinin yaptığı hatayı gösteriyor ve ona nasıl düzelteceğini söylüyor. Öğrenci hem hatasını hem de nasıl düzelteceğini öğrenmiş olur.”

Gelişmeyle ilgili geribildirim türünde gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 2, altıncı sınıf seviyesinde 3, yedinci sınıf seviyesinde 3, sekizinci sınıf seviyesinde 5 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘motive etmesi’, ‘gelişmeye katkı sağlaması’, ‘konuyu anlamaya yardım etmesi’, ‘başarıyı artırması’, ‘kalıcılığı sağlaması’, ‘nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi’ ve ‘özgüveni artırması’ olmak üzere yedi farklı kod belirlenmiştir.

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö1’in motive etmesi kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö1: “Tuğba öğretmeni seçerim çünkü bana motive veriyor, bana inandığını yapabileceğimi düşünüyor.”

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö20’nin gelişmeye katkı sağlaması kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö3: “Tuğba öğretmeni tercih ederim çünkü kendi hatalarımı bulmak beni geliştirir. Hangi konuyu çalışmadığımı fark eder ve onun üstüne giderim. Dersteki verimim artar. Emine ve Hülya öğretmenlerin yaptıkları öğrenciye hiç fayda sağlamaz. Dersten soğurlar. Arkadaşlarının arasında küçük duruma düşerler. Bu da başarıyı falan artırmaz.”

Ö20: “Tuğba öğretmen çünkü belki soruyu ikinci defa çözdüğümde doğru çözeceğim. Kendim uğraşarak bulursam konuyu daha iyi anlarım. Beni geliştirir. Kendime olan güvenim de artar ayrıca, kendimle gurur duyarım.

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7 ve altıncı sınıf

öğrencilerinden Ö16'nın *konuyu anlamaya yardım etmesi* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö7: *“Bence Tuğba öğretmenin yaptığı daha doğru. Çünkü yanlış yapan öğrenciyi sınıfta küçük düşürmemiş olur. Aynı zamanda konuyu iyi anlama ortamı sağlar. Ama Tuğba öğretmen ‘Önceki soruda da benzer durum vardı.’ İfadesi yerine nazik bir ifade kullanabilir. Böylece öğrencinin özgüveni artar.*

Ö16: *“Hülya öğretmenin davranışı beni hem öğretmenden hem de dersten uzaklaştırır. Aynı şekilde Emine öğretmenim davranışı da uzaklaştırır. Tuğba ve Hümeysra öğretmenden herhangi birini tercih ederdim çünkü her ikisi de çözüm için bana yol gösterir.. Tuğba öğretmen bana soruyu çözmem için tekrar fırsat verdiği için öğrenmemi pekiştirir.”*

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencisi Ö5 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in *başarıyı artırması* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö5: *“Tuğba öğretmeni isterdim. Hata öğrencinin yüzüne vurulmamalı. Öğrencinin hatayı kendisi bulması için ipucu ve zaman verilmeli. Hatamı kendim bulursam daha başarılı olacağımı düşünüyorum.”*

Ö8: *“Hülya öğretmen öğrencinin derse olan ilgisini düşürüyor, teneffüse çıkma yasağı gibi yasaklar ders yapma isteğini azaltır. Aynı şekilde Emine öğretmen de öğrencinin dersi sevmemesini ve başarısının artmasını engelliyor. Tuğba öğretmen öğrencinin yaptığı yanlışları sakın ve pozitif bir dille anlatıyor, yaptığı yanlışları bulup onların tekrar olmamasını sağlıyor bu öğrencinin başarısını artırır.”*

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencisi Ö15'in *kalıcılığı sağlaması* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö15: *“Tuğba öğretmen çünkü öğrencinin kendi hatasını kendi bulmasını sağlar ve öğrencinin aklında kalır. Eğer diğer öğretmenler gibi geribildirim olursa tahtaya çıkarken yanlış yapacağından korkup tahtaya çıkmak istemeyebilir. Hülya öğretmen gibi bir öğretmenim olsa tahtada kendimi çok kötü hissederim tahtaya çıkmak istemem. Zamanla dersten uzaklaşıyorum. Başarısızlığa doğru giderim. Emine Öğretmen*

de azarlıyor. Yani matematik dersinden iyice nefret ederim. Sınıfın ortasında azarlanmak çok kötü.”

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2, Ö4 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13’ün *nezaket içeren kelimelerin olumlu etkisi* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö2: *“Tuğba öğretmenini seçerdim çünkü beni rencide etmeden yanlışımın nerede olduğunu düzgün bir şekilde belirttiği için onu seçerdim. Emine Öğretmen ve Hülya Öğretmen olumsuz şeyler söylüyorlar. Biri ceza veriyor teneffüse çıkarmıyor. Arkadaşlarının içinde düştüğü durum çok kötü. Bu derse gelmek hiç istemem. Emine öğretmen aklın nerdeydi falan diyor. Yani belki dinledi ama soruyu çözemedi. Ben olsam çok üzülürdüm. Sevdiğim bir öğretmenimse hele daha çok üzülürdüm.”*

Ö4: *“Tuğba öğretmenin nezaketinden, yapıcılığından ve fırsat tanınmasından çok iyi bir öğretmen olduğunu düşünür onu seçerdim.”*

Ö13: *“Tuğba öğretmen çünkü bize soruyu yapmamız için fırsat tanıyor ve ufak ipuçlarıyla soruyu daha fazla kolaylaştırıyor, rencide olmuyoruz.”*

Gelişme yolunu oluşturma (gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17’nin *özgüveni artırması* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö17: *“Tuğba öğretmenini tercih ederim çünkü yanlışlarımı kendim çabalayarak öğrenmem daha iyi pekiştirmemi sağlar, özgüvenim artar.”*

Öğrencilerin değerlendirmeci geribildirim altında negatif geribildirim türlerinden olan *cezalandırma* ve *onaylamama/beğenmeme* geribildirimlerini tercih etmeme gerekçeleri ve bu geribildirimler hakkındaki görüşleri aşağıda Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23.

Cezalandırma ve Onaylamama/Beğenmeme Geribildirimlerini Tercih Etmeme Sebepleri

Geribildirim Türü	Gerekçe	Sınıf Seviyesi				f	%
		5.	6.	7.	8.		
Değerlendirmeci Geribildirim	Negatif Geribildirim						
	A2: Cezalandırma		Ö15		Ö2		
	A2-a) Ceza						
	A2-al. Sevdği bir şeyden mahrum bırakma						
Değerlendirmeci Geribildirim	Negatif Geribildirim						
	B2: Onaylamama/Beğenmeme						
	B2-a) Sözel olumsuz ifade						
	B2-ab. Öğrencinin şahsına dönük onaylamama ifadesi						
	B2-ab3. Suçlamak						
Değerlendirmeci Geribildirim	Negatif Geribildirim						
Toplam:						21	

Not: Bazı öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 23 incelendiğinde değerlendirmeci geribildirim altında negatif bir geribildirim türü olan cezalandırma (ceza/ sevdiği bir şeyden mahrum bırakma) geribildirimini tercih etmeyen öğrencilerin ifadelerinden ‘*tahtaya kalkmak istememe*’, ‘*dersten soğuma*’, ‘*küçük duruma düşme*’, ‘*başarının düşmesi*’ ve ‘*derse karşı istek ve ilginin azalması*’ olmak üzere beş kod oluşturulmuştur.

Değerlendirmeci geribildirim altında negatif bir geribildirim olan onaylamama/beğenmeme (sözel olumsuz ifade/öğrencinin şahsına dönük onaylamama ifadesi/suçlamak) geribildirimini tercih etmeyen öğrencilerin ifadelerinden ‘*üzülme*’, ‘*başarının düşmesi*’ ve ‘*dersten soğuma*’ olmak üzere üç farklı kod oluşturulmuştur.

Cezalandırma geribildirimini tercih etmeyen altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15’in *tahtaya kalkmak istememe* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö15: “Tuğba öğretmen çünkü öğrencinin kendi hatasını kendi bulmasını sağlar ve öğrencinin aklında kalır. Eğer diğer öğretmenler gibi geribildirim olursa tahtaya çıkarken yanlış yapacağından korkup tahtaya çıkmak istemeyebilir. Hülya öğretmen gibi bir öğretmenim olsa tahtada kendimi çok kötü hissederim tahtaya çıkmak istemem. Zamanla dersten uzaklaşıyorum. Başarısızlığa doğru giderim. Emine Öğretmen de azarlıyor. Yani matematik dersinden iyice nefret ederim. Sınıfın ortasında azarlanmak çok kötü bir şey .”

Cezalandırma geribildirimini tercih etmeyen altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14’ün *dersten soğuma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö14: “Hümeysra öğretmen çünkü nazik ve kibar. Ne demişler tatlı dil yalanı deliğinden çıkarır. Hülya öğretmen kaba davranıyor bide teneffüs hakkını öğrencinin elinden alıyor. Hem öğretmenden hem dersten nefret ederim. Sevmediğim bir deste de başarılı olamam. Emine öğretmen de aynı şekilde kaba davranıyor. Saygı göstermiyor. Dersi dinlememişsin demesi de hoş değil belki o gün hastayım belki dinledim ama anlamadım soru sormaya çekindim. Bu derste hiç mutlu olmam kısacası.”

Cezalandırma geribildirimini tercih etmeyen sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3’ün *küçük duruma düşme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö2: “Tuğba öğretmeni seçerdim çünkü beni rencide etmeden yanılsımın nerede olduğunu düzgün bir şekilde belirttiği için onu seçerdim. Emine Öğretmen ve Hülya Öğretmen olumsuz şeyler söylüyorlar. Biri ceza veriyor teneffüse çıkarmıyor. Arkadaşlarının içinde düştüğü durum çok kötü. Bu derse gelmek hiç istemem. Emine öğretmen aklın nerdeydi falan diyor. Yani belki dinledi ama soruyu çözemedi. Ben olsam çok üzülürdüm. Sevdiğim bir öğretmenimse hele daha çok üzülürdüm.”

Cezalandırma geribildirimini tercih etmeyen sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3’nin *başarının düşmesi* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Tuğba öğretmeni tercih ederim çünkü kendi hatalarımı bulmak beni geliştirir. Hangi konuyu çalışmadığımı fark eder ve onun üstüne giderim. Dersteki verimim artar. Emine ve Hülya öğretmenlerin yaptıkları öğrenciye hiç fayda sağlamaz.

Dersten soğurlar. Arkadaşlarının arasında küçük duruma düşerler. Bu da başarıyı falan artırmaz.”

Cezalandırma geribildirimini tercih etmeyen yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'nin derse karşı istek ve ilginin azalması kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö8: *“Hülya öğretmen öğrencinin derse olan ilgisini düşürüyor, teneffüse çıkma yasağı gibi yasaklar ders yapma isteğini azaltır. Aynı şekilde Emine öğretmen de öğrencinin dersi sevmemesini ve başarısının artmasını engelliyor. Tuğba öğretmen öğrencinin yaptığı yanlışı sakın ve pozitif bir dille anlatıyor, yaptığı yanlışları bulup onların tekrar olmamasını sağlıyor bu öğrencinin başarısını arttırır.”*

4.4.3. Öğrencilerin Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, Ödüllendirme ve Onaylama Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin değerlendirmeci geribildirim türlerine yönelik tercihlerini belirlemek için Ek 3'te verilen dördüncü alt probleme ait senaryo tipi üçüncü soru kullanılmıştır. Bu soruda Demet Öğretmen negatif geribildirim türünde cezalandırma/ceza (sınıfı veya bir grubu topluca cezalandırma) geribildirimini, Kevser Öğretmen negatif geribildirim türünde onaylamama/beğenmeme (sözel olumsuz ifade/öfke veya hayal kırıklığının ifadesi) geribildirimini vermektedir. Gülşen Öğretmen pozitif geribildirim türünde ödüllendirme/ödülleri verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini, Kamil Öğretmen ise onaylama/ sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini vermektedir. Öğrencilerin cezalandırma, onaylamama/beğenmeme, ödüllendirme ve onaylama geribildirimlerine yönelik ifadelerinden oluşan kodlar aşağıdaki Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24.

Pozitif ve Negatif Geribildirimlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Geribildirim Türü	Gerekçe	Sınıf seviyesi				f	%		
		5.	6.	7.	8.				
Değerlendirmeci Geribildirim	Negatif	A2: Cezalandırma A2-a)Ceza A2-a3. Sınıfı veya bir grubu topluca cezalandırma	Öğretmene karşı hissedilen sorumluluk	Ö13		Ö2	4	20	
		Konuyu anlamaya sağlayacağı yarar	Ö13		Ö8				
	Negatif	B2:Onaylamama/Beğenmeme B2-a)Sözel olumsuz ifade B2-aa1. Öfke veya hayal kırıklığının ifadesi	Öğretmeni üzmemek istememe	Ö11	Ö15		2	10	
Değerlendirmeci Geribildirim	Pozitif	A1:Ödüllendirme A1-a. Ödüller verme A1-a3. Öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi	Gurur verici	Ö12		Ö6	Ö2	13	65
			Mutluluk verici	Ö12		Ö9, Ö10	Ö2		
			Mantıklı				Ö4		
			Ödev yapmaya teşvik edici	Ö12, Ö20		Ö6, Ö10	Ö1		
	Pozitif	B1:Onaylama B1-b) Sözel olmayan B1-bb. Sembol/simges kullanma	Ödev yapmaya teşvik etme		Ö17	Ö8	Ö3	13	65
			Cezanın vereceği zarar	Ö19		Ö7	Ö5		
			Zaman tasarrufu		Ö14				
Mutlu olma				Ö17					
Mantıklı bulma				Ö16, Ö18					
	Olumlu davranışa odaklanma	Ö19	Ö18		Ö5				
Toplam:							32		

Not: Bazı Öğrencilerin ifadeleri birden fazla kod altında yerleştiği için yüzde değeri toplamı yüzde yüzü aşabilir

Tablo 24 incelendiğinde negatif geribildirim türünde *cezalandırma* geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin, yedinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin ve sekizinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Cezalandırma/Ceza (sınıfı veya bir grubu topluca cezalandırma) geribildirimini tercih

eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘öğretmene karşı hissedilen sorumluluk’ ve ‘konuyu anlamaya sağlayacağı yarar’ olmak üzere iki farklı kod belirlenmiştir.

Cezalandırma/Ceza (sınıfı veya bir grubu topluca cezalandırma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö2 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö13’ün öğretmene karşı hissedilen sorumluluk kodu ile ilgili düşünceleri şu şekildedir;

Ö2: “Eğer ödevimi yapmışsam Gülşen öğretmenin geribildirimini isterdim. Çünkü alkışlanmak gurur verici, mutlu olurum yani. Ödevimi yapmamışsam Demet öğretmenin geribildirimini isterdim çünkü sorumluluğumu yerine getirmemiş ve öğretmeni hayal kırıklığına uğratmışım onun için bir gün sonra ödevi ve 100 soruyu yapar öğretmene götürürdüm.”

Ö13: “Demet öğretmen çünkü bizim ödevimizi yapmamamız bir hataydı öğretmeni hayal kırıklığına uğrattığımız için bize 100 soruluk bir ödev verdiğinde hem biz yaptığımızın yanlış olduğunu anlarız hem de soru çözüp konuyu anlarız.”

Cezalandırma/Ceza (sınıfı veya bir grubu topluca cezalandırma) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8’in konuyu anlamaya sağlayacağı yarar kodu ile ilgili düşünceleri şu şekildedir;

Ö8: “Sınıfın büyük çoğunluğu ödevi yapmadığı için konuyu anlayamaz bu durumda Demet Öğretmenin test ödevi yararlı olabilir. Kevser öğretmen hayal kırıklığına uğradığı için ders anlatma oranı düşer ve öğrencileri kötü etkiler. Kamil öğretmen ödev yapanlara artı attığı için öğrencilerin isteği artar ve başarılarını olumlu yönde etkiler.”

Negatif geribildirim türünde onaylamama/beğenmeme geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 1 öğrencinin ve altıncı sınıf seviyesinde 1 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Öğrencilerin konuyla ilgili ifadeleri incelendiğinde ‘öğretmeni üzmemek istememe’ kodu belirlenmiştir. Onaylamama/beğenmeme (sözel olumsuz ifade/öfke veya hayal kırıklığının ifadesi) geribildirimini tercih eden beşinci sınıf öğrencilerinden Ö11 ve altıncı sınıf öğrencilerinden Ö15’in konu ile ilgili düşünceleri şu şekildedir:

Ö11: “Kevser öğretmen üzölmüş. Hayal kırıklığına uğramış. Bu durum beni rahatsız eder. Öğretmenimi üzmemek istemem. Sevdiğim bir öğretmense hiç üzölmesini istemem. Aramızın bozulmaması için de ödevlerimi zamanında yaparım.”

Ö15: “Kevser öğretmen çünkü bazı öğrenciler öğretmenlerinin hayal kırıklığını görünce öğretmeni üzölmesin diye ödevini yapabilir. ‘Senden hiç beklemezdim.’ Dediğı için öğrenci hırslanıp daha fazla çabalayabilir.”

Pozitif geribildirim türünde ödüllendirme geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 2, yedinci sınıf seviyesinde 2 ve sekizinci sınıf seviyesinde 3 öğrencinin tercih ettiğı görölmektedir. Ödüllendirme/ ödüller verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘gurur verici’, ‘mutluluk verici’, ‘mantıklı’ ve ‘ödev yapmaya teşvik edici’ olmak üzere dört farklı kod belirlenmiştir.

Ödüllendirme/ ödüller verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencisi Ö6 ve beşinci sınıf öğrencisi Ö12’nin gurur verici kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö6: “Gölşen öğretmen çünkü tüm sınıfta alkışlanmak gurur verici olabilir. Aynı zaman da diğör öğrenciler aynı durumu yaşamak için ödevlerini eksiksiz yapar.”

Ö12: “Gölşen öğretmeni seçerdim çünkü ödevi yapanlar gururlanıp motivasyonu artar, ödevi yapmayanlar ise kendisini alkışlatmak için hırslanıp ödevi yapar.”

Ödüllendirme/ ödüller verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencisi Ö9 ve Ö10’un mutluluk verici kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

Ö9: “Gölşen öğretmeni seçerdim çünkü ödevi yaptıysam alkışlandığımda iyi hissederim yapmadıysam da ödev yapmaya teşvik eder beni. Kamil öğretmen de aynı şekilde. Demet öğretmen abartmış bence öğrenciler öğretmeni sevmez.”

Ö10: “Gölşen öğretmeni seçerdim ödevi yaptıysam alkışlandığımda mutlu olurum, yapmadıysam da arkadaşlarımla yerinde olmak isteyip ödev yapmaya daha istekli olurum. Demet öğretmeni seçmezdim öğrenciye bir günde 100 soru fazla küçük bir ceza verebilirdi.”

Ödüllendirme/ ödüller verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencisi Ö4'ün *mantıklı* kodu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

Ö4: “Gülşen öğretmeni tercih ederdim. Çünkü evdeki koşulları farklı olan öğrencilerden aynı ödevi yapmalarını istemek saçma olur. Aile içi sıkıntılar yaşayan biri ödevlerini yapmadığında eksi almamalı. Bilerek yapmayanlarında bu kategoriye koyulmaması için Gülşen öğretmenin yaptığı çok mantıklı.”

Ödüllendirme/ ödüller verme (öğrencinin başarısının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencisi Ö1 ve beşinci sınıf öğrencisi Ö20'nin *ödev yapmaya teşvik edici* kodu ile ilgili ifadeleri sırasıyla şu şekildedir:

Ö1: “Gülşen öğretmeni seçerim çünkü yapmış olsam da olmasam da alkışlamak isterdim eğer ödevi yaptıysam alkışlanmak isterdim. Ödevi yapan arkadaşlarım bunu hak ediyor. Onları alkışlamaktan mutlu olurum. Bu durumu da yaşamak isterim ödevlerimi daha özenli yapmaya çalışırım.”

Ö20: “Gülşen öğretmen çünkü alkışlatıp onlar gibi ders çalışmamızı söylerse diğer öğrenciler de alkışlanmak isteyip ödevlerini yaparlar.”

Pozitif geribildirim türünde *onaylama* geribildirimini beşinci sınıf seviyesinde 1, altıncı sınıf seviyesinde 5, yedinci sınıf seviyesinde 2 ve sekizinci sınıf seviyesinde 2 öğrencinin tercih ettiği görülmektedir. Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde ‘ödev yapmaya teşvik etme’, *cezanın vereceği zarar*, ‘zaman tasarrufu’, ‘mutlu olma’, ‘mantıklı bulma’ ve ‘olumlu davranışa odaklanma’ olmak üzere altı farklı kod belirlenmiştir.

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö3 ve yedinci sınıf öğrencilerinden Ö8'in *ödev yapmaya teşvik etme* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö3: “Kamil öğretmeni tercih ederim çünkü öğrenciler daha fazla artı almak için hırslanır ve ödevleri daha düzenli yapmaya başlar. Yaptığı ödevler öğrenciyi bu konuda geliştirir. Yani öğrenci rencide olmadan ödevlerini yapması sağlanır.”

Ö8: “Kamil öğretmen ödev yapanlara artı attığı için öğrencilerin isteği artar ve başarılarını olumlu yönde etkiler.”

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden yedinci sınıf öğrencilerinden Ö7'nin *cezanın vereceği zarar* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö7: “Kamil öğretmen. Belki Gülşen öğretmenin yaptığı güzel bir davranış olabilir ama mesela öğrenci çok çalışkandır asla ödevlerini aksatmaz bir sefer yapmayı unutmuş olabilir. Gülşen öğretmen böyle yaparsa bu öğrenci özgüveni kaybeder ve sınıfta küçük düşmüş olur. Diğer öğrenciler kibirlenebilir. Kamil öğretmen iyi bir davranış yapar. Belki ödevi yapan öğrencilerinin yanına gidip ‘aferin’ diyebilir.”

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö14'ün *zaman tasarrufu* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö14: “Kamil öğretmen çünkü hiç uğraşmıyor derse hızlı bir şekilde devam ediyor böylece boşa zaman harcamıyor.”

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö17'nin *mutlu olma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö17: “Kamil öğretmeni tercih ederim çünkü yaptığı geribildirim benim hoşuma gider. Eğer ödevi yapmadıysam artı alan arkadaşlarıma özenirim, ödevimi yapıp bir an önce getirmek isterim.”

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden altıncı sınıf öğrencilerinden Ö16'nın *mantıklı bulma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö16: “Demet öğretmen benim yalnızca başka ödevleri aksatmamı sağlar. Kevser öğretmen bana göre ödevi yapanları da rencide ettiği için doğru bulmadım. Gülşen öğretmenin durumuna gerek yok ödev zaten yapmamız gereken bir davranıştır. Kamil öğretmeni tercih ederdim çünkü zaten olması gereken de bu. 100 soruya, azara gerek yok. Ödevi yapanlara artı yapmayanlara eksi atılması yeterlidir.”

Onaylama/sözel olmayan (sembol/simge kullanma) geribildirimini tercih eden sekizinci sınıf öğrencilerinden Ö5 ve beşinci sınıf öğrencilerinden Ö19'un *olumlu davranışa odaklanma* kodu ile ilgili açıklamaları şu şekildedir:

Ö5: “Kamil öğretmeni isterdim. Yapmayanlara ceza yerine yapanlara ödül verilmelidir. Gülşen öğretmenin yaptığında ise yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilerden üstün olduğu algısı oluşur ve bu da iletişimlerine zarar verir.”

Ö19: “Kamil öğretmen çünkü ödevi yapamayanlar olabileceği için sadece artı listesinden artı atıyor.”

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri ve geribildirime ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmanın bu bölümünde katılımcı öğrenciler ile görüşmelerden elde edilen bulgulara bağlı olarak ulaşılan sonuçlar alan yazın ışığında tartışılarak öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Stratejilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında geribildirim stratejilerine ilişkin bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar alan yazınla desteklenerek tartışılmıştır.

5.1.1.1. Geribildirim Veriliş Tarzı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Geribildirim veriliş tarzıyla ilgili olarak katılımcı öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi uygulamalı geribildirim, beşte biri yazılı geribildirim, çok azı ise sözel geribildirim tercih etmektedir.

Uygulamalı geribildirim tercih eden öğrenciler; uygulamalı geribildirimlerin anlamayı kolaylaştırdığı, motive ettiği, başarıyı artırdığı, kalıcılığı sağladığı, yanlışları fark ettirdiği ve matematiğin yapısına daha uygun olduğu yönünde düşüncelere

sahiptirler. Göçer ve Şentürk (2019) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin yazılı geribildirime karşılık sözlü geribildirimini daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Kırbaç, Bali ve Macit (2017) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin çoğunun geribildirimini yazılı olarak verilmesini tercih ederken bu şekilde verilen geribildirim kalıcılık ve verimlilik açısından daha etkili olacağını, bunun yanında bu geribildirimleri ileride ihtiyaç duyduklarında kullanabileceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı sözlü ve görsel materyaller veya sayısal verilerle geribildirim verilmesinin daha etkili olacağını ifade etmişlerdir. Ancak yapılan çalışmalarda sözlü ya da yazılı olarak sunulan geribildirim etkisinin sınırlı olduğunu grafiksel ya da sayısal verilerle verilen geribildirim daha etkili olduğu belirlenmiştir (Gilbertson vd, 2007; Mesa vd, 2005). Yapılan bu çalışmada öğrenciler uygulamalı geribildirim duyuşsal ve bilişsel etkisinin sözel geribildirime göre daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Alan yazında geribildirim ile ilgili öğretmen uygulamalarının incelendiği çalışmalarda öğretmenlerin sözel geribildirimleri daha çok tercih etmelerine karşılık yapılan bu çalışmada öğrenciler uygulamalı geribildirim öğrenmelerine katkısının daha çok olduğunu düşünmektedirler. Brookhard (2008), öğrenciler bir şeyin nasıl yapıldığını veya neye benzediğini görmek isterlerse uygulamalı, ileride ihtiyaç duyduğunda bakabileceği bilgiler için yazılı ve okuma becerisi zayıf öğrenciler için sözel geribildirimlerin tercih edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Brookhard'ın (2008) ifadeleri yapılan çalışmadaki söz konusu sonucu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

5.1.1.2. Geribildirim Veriliş Zamanı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Geribildirim veriliş zamanı ile ilgili olarak katılımcı öğrencilerin tamamının hemen/ hafif gecikmiş geribildirimini tercih ettikleri görülmektedir. Öğrenciler hata ve eksiklerini hemen görmek istediklerini böylece başka sorular çözerken daha dikkatli olacaklarını söylemektedirler. Katılımcılar kalıcı öğrenme ve konu tekrarı için geribildirim hemen verilmesi gerektiğini, planlı ve disiplinin başarı için önemli olduğunu belirtmektedirler. Ek olarak hemen/hafif gecikmiş geribildirim derse karşı olan ilgi ve isteği de artıracığı yönünde düşüncelere sahiptirler. Ayrıca öğrenciler yaptıkları ödevin kontrolünün hemen sağlanmasını istediklerini de belirtmektedirler.

Yapılan çalışmalar bu çalışmanın sonucu ile paralellik göstermektedir. Kayalı, Balat, Kurşun ve Karaman (2019) yaptıkları çalışmada geribildirim zamanında ve her görevden sonra alınması gerektiği bunun da bir sonraki görevler öncesi hataların düzeltilmesine imkân sağlayacağı sonucuna ulaşmışlardır. Yine Dempsey ve Wager (1988) hataların düzeltilmesi amacıyla geribildirimlerin her ödevden sonra belirli bir zaman gecikme ile verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Fidan (1996), geribildirim vermede çok uzun olmayan gecikmelerin öğrencilere kendi kendilerine doğruyu bulma fırsatı verebileceğini ancak geribildirim uzun süre gecikmesinin ise güdülenmenin derecesini düşüreceğini ve etkisini kaybettireceğini söylemiştir. McMillan (2015) etkili geribildirimden söz edilebilmesi için geribildirim öğrenciye çok geç verilmemesi gerektiğini söylemektedir. Manay'ın (2023) yaptığı çalışmada öğretmen ve öğrenciler, anında verilen geribildirim gecikmiş geribildirimden daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bütün bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar, yapılan bu çalışmadaki söz konusu sonucu destekler niteliktedir.

5.1.1.3. Geribildirim Miktarı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Geribildirim miktarı ile ilgili olarak katılımcı öğrencilerin onda dokuzu geniş kapsamlı verilen geribildirim tercih ederken, onda sekizi hedefe yönelik verilen geribildirim tercih etmektedirler.

Geniş kapsamlı verilen geribildirimleri tercih eden öğrenciler;

- Bir üst sınıfa hazırlıklı gitmenin gelişimleri için yararlı olacağı
- Ön öğrenmelerin motivasyonu artırdığı böylece dersin daha verimli geçtiği
- Hedefin kapsamı dışında yeni bilgi öğrenmeye açık oldukları
- Detaylı verilen geribildirim daha iyi anlamayı sağladığı

yönünde düşüncelere sahiptirler.

Hedefe yönelik verilen geribildirimleri tercih eden öğrenciler;

- Detaylı ve geniş kapsamlı verilen geribildirimlerin kafa karışıklığına sebep olacağı,
- Seviyeye uygun, hedefin dışına çıkmayan verilen geribildirim anlamayı kolaylaştırdığı ve böylece derse karşı tutumun olumlu olacağı,

- Hedefe yönelik verilen geribildirim zaman tasarrufu sağlarken geniş kapsamlı geribildirimlerin zaman kaybına neden olduğu

yönünde düşüncelerine sahiptirler.

Öğrenciler geribildirim miktarı konusunda kafa karışıklığı ve zaman kaybı yaratacak şekilde çok kapsamlı olmaması gerektiğini ancak bir sonraki aşamada hedeflere yönelik öğrenmeye yardımcı olan ve motivasyon sağlayan geribildirimlerin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Köğce (2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin geribildirim miktarının önemli olduğuna, geribildirim ne çok uzun ne de çok kısa olmaması gerektiğine inandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler öğrenme hedeflerinin dikkate alınması gerektiğini, çok kapsamlı ya da çok yüzeysel geribildirimlerin öğrencinin yararına olmayacağını ifade etmişlerdir. Nitekim Gözütok (2000) çalışmanın sonuçlarına paralel olarak geribildirimlerin çok fazla olması öğrenciyi bunaltabileceğini vurgulamıştır. Bu bağlamda bu çalışmadaki öğrenci görüşlerinin alan yazında elde edilen sonuç ve önerileri desteklediği söylenebilir.

5.1.1.4. Geribildirim Alıcısı Stratejisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Geribildirim alıcısı stratejisi ile ilgili olarak sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin dörtte üçü bireysel verilen geribildirimi, beşte ikisi gerekli durumlarda bireye ya da guruba verilen geribildirimi, çok azı da guruba verilen geribildirimi tercih ettikleri görülmektedir.

Bireysel verilen geribildirimi tercih eden öğrenciler birebir anlatımların;

- Konuyu anlamada daha yararlı olduğu
- Akılda kalıcılığı daha iyi sağladığı
- Başarıyı artırdığı
- Derse olan tutumu olumlu yönde etkilediği

yönünde düşüncelere sahiptirler.

Duruma göre guruba ya da bireye verilen geribildirimi tercih eden öğrenciler;

- Zaman tasarrufu için geribildirim bazı durumlarda guruba verilmesi gerektiği

- Sınıf içi etkileşim için geribildirim guruba verilmesi gerektiği
- Hızlı öğrenme için o anki şartlara bağlı olarak guruba ya da bireye geribildirim verilmesi gerektiği

yönünde düşüncelere sahiptirler.

Kayalı ve arkadaşları (2019) bireye özgü verilen, kişisel gelişim için ipuçları sunan yapıcı geribildirimlerin etkili geribildirimlerin özellikleri arasında olduğunu ifade etmiştir. Kırbaç ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışmada katılımcıların çoğunun geribildirim bireysel verilmesi gerektiğini böylece başarısız olan kişinin rencide olmayacağını belirtmiştir. Yapılan bu çalışmada da öğrenciler bireysel verilen geribildirimlerin kişisel gelişimleri için daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Ancak bazı çalışmalarda öğretmenlerin verdiği bireysel geribildirimlerin zaman aldığı, sınıf ortamında bunun pek mümkün olmadığı ve müfredattaki konuların yetişmesi için bireysel çalışmalara çok yer verilemediği görülmüştür. Köğce (2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin üçte ikisinin geribildirimi o anki duruma göre guruba ya da bireye verdiklerini, üçte birinin bireysel geribildirimlerin zaman alacağını düşündükleri için guruba verdiğini belirtmiştir. Topal (2020) kalabalık sınıflarda dönüt ve düzeltmenin guruba, küçük sınıflarda ise bireye verildiğini belirtmiştir.

5.1.2. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin İçeriğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında geribildirim içeriğine ilişkin bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar alan yazınla desteklenerek tartışılmıştır.

5.1.2.1. Geribildirim Odağı ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim odağı ile ilgili olarak öğrencilerin tamamına yakınının öz düzenlemeye odaklı geribildirimleri tercih ettikleri görülmektedir. Öğrenciler öz düzenlemeye odaklı geribildirimler ile derse karşı daha ilgili oldukları böylece konuyu daha iyi anladıkları yönünde düşüncelere sahiptirler. Öğrenciler bu geribildirimlerin öğrenciyi rencide etmediği, özgüveni ve motivasyonu artırdığı aynı zamanda çalışmaya da teşvik ettiği yönünde görüşlere sahiptirler.

Öğrenciler, kişiliğe odaklı verilen geribildirimlerin öğrenciyi küçük düşürdüğü bunun da öğretmenden uzaklaşmaya ve derse ilginin azalmasına sebep olacağı yönünde düşüncelere sahiptirler. Bu geribildirimlerin öğrenciyi rencide ettiğini, özgüveni düşürdüğünü de düşünmektedirler. Alan yazına bakıldığında yapılan araştırmalar çalışmanın bu sonucunu destekler niteliktedir. Hattie ve Gan (2011) öğrenme ortamında öz düzenleyici davranışları destekleyici, öğrencilerin çabasını koruyan ve geliştiren geribildirimlerin verilmesi gerektiğini söylemiştir. Kayalı ve arkadaşları (2019) geribildirimlerin öğrencinin mevcut davranışlarını koruyarak gelecekteki davranışları için planlama becerisini geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Hattie ve Timperley'den (2007) aktaran Çetinkaya (2019), görev, süreç, öz düzenleme ve kişinin benliği olmak üzere dört tane geribildirim odağının olduğunu söylemiştir. Geribildirim kaynağı ne olursa olsun öğrencinin kişiliğine (benliğine) yönelik olarak “çok tembelsin” ya da “çok çalışkansın” gibi verilen geribildirimlerin davranışla ilgili fazla bilgi içermediği için çok kullanılmaması gerektiğini söylemiştir. Akarsu (2021) öğretmenler ile yaptığı anket çalışmasında “*sen çok çalışkansın, tembelsin gibi ifadeler kullanarak geribildirim vermeyi tercih ederim.*” maddesine öğretmenlerin tamamına yakını hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bunun yerine öğretmenler öz düzenlemeye yönelik “*Öğrencilere sorduğum sorular ile yaptıkları yanıtları bulmalarını/fark etmelerini sağlarım.*” anket maddesini tercih etmişlerdir. Her ne kadar Akarsu'nun (2021) yaptığı çalışmanın katılımcıları öğretmenler olsa da bu çalışmadaki geribildirim odağı ile ilgili öğrenci tercihleri ile örtüştüğü söylenebilir.

5.1.2.2. Geribildirim Fonksiyonu ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim fonksiyonu ile ilgili olarak öğrencilerin tamamına yakınının betimleyici geribildirimi tercih ettikleri görülmektedir. Betimleyici geribildirimler ile öğrenciler konuyu daha iyi anladıklarını düşünmektedirler. Öğrenciler, betimleyici geribildirimde kullanılan üslubun öğrenciyi mutlu ettiği, öğrenme isteğini artırdığı, derse olan tutumu olumlu yönde etkilediği yönünde düşüncelere sahiptirler.

Öğrenciler, yargılayıcı geribildirimlerin öğrenciyi üzdüğü, dersten soğuttuğu, motivasyonu düşürdüğü ve ders başarısını düşürdüğü yönünde görüşlere sahiptirler.

Alan yazında geribildirim fonksiyonu ile ilgili çalışmalara bakıldığında elde edilen sonuçların ve önerilerin öğrencilerin tercihleri doğrultusunda olduğu görülmektedir. Davies (2003) betimleyici geribildirimlerin öğrencilere yol gösterici olması açısından öğrenmeyi desteklediğini ceza, ödül ya da övgü içeren değerlendirici geribildirimlerin ise, öğrencilere gelişimleri için ne yapmaları gerektiği konusunda mesaj vermediği için yararlı olmadığını belirtmiştir. Köğce (2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin değerlendirmeci geribildirimlerin öğrenci üzerinde olumsuz bir etki oluşturacağı ve öğrencinin performansının gelişmesi için bir fonksiyon görmeyeceğini belirttiklerini bu gerekçeyle öğretmenler öğrencinin kendi hatasını düzeltmesine fırsat tanıyan betimleyici geribildirimleri tercih ettiklerini ifade etmiştir. Bu çalışmada betimleyici ve yargılayıcı fonksiyonu olan geribildirimler ile ilgili öğrenci görüşlerinin alan yazındaki çalışmalarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

5.1.2.3. Geribildirim Değeri ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim değeri ile ilgili olarak öğrencilerin tamamının pozitif geribildirimi tercih ettiği görülmektedir. Öğrenciler, pozitif geribildirimlerin öğrenciyi mutlu ettiği, derse karşı ilgiyi artırdığı böylece derse karşı daha motive oldukları düşüncelerine sahiptirler. Öğrenciler pozitif geribildirimler ile daha iyi anladıklarını bunun da başarıyı ve özgüveni artırdığını düşünmektedirler. Geribildirim değeri ile ilgili alan yazındaki çalışmalar ve öneriler bu çalışmadaki öğrencilerin görüşlerini destekler niteliktedir. Topal (2020) öğrenciye öğrenmeleri için verilen geribildirimlerin pozitif değerlikli olmasının öğrencinin öğrenme isteğini artırarak öğrenmelerini kolaylaştırdığını söylemiştir. Hattie ve Timperley (2007) öğrencilere davranışlarıyla ilgili geribildirim verirken pozitif değerlikli geribildirimler vermenin öğrenciye daha yararlı olacağını, negatif değerlikli geribildirimlerin öğrencinin bir sonraki performansı için olumsuz etki oluşturacağını belirtmiştir. Köğce (2012) çalışmasında öğretmenlerin pozitif değerlikli geribildirimleri kullandıklarını, negatif değerlikli geribildirimlerin öğrenciyi rencide ettiğini bunun sonucu olarak öğretmen ve derse karşı olumsuz düşüncelerin geliştiğini belirtmiştir. Alan yazında geribildirim değeri ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları ve öneriler çalışmanın bu sonucunu destekler niteliktedir.

5.1.2.4. Geribildirim Özgünlüğü ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim özgünlüğü ile ilgili olarak öğrencilerin beşte dördü normal düzeyde verilen geribildirim tercih ederken dörtte biri aşırı titiz verilen geribildirim tercih etmiştir. Öğrenciler, öğrenci hatalarını gösteren ve benzer hataları öğrencinin bulmasını sağlayan geribildirimlerin konuyu iyi anlamada etkili olduğu ve kalıcılığı sağladığı düşüncesine sahiptirler. Öğrenciler bu geribildirimlerin zaman kaybını engellediğini, çalışmaya teşvik ettiğini ve başarıyı artırdığını düşünmektedirler.

Öğrenciler, aşırı titiz verilen yani öğrencinin bütün hatalarını gösteren geribildirimlerin öğrencinin konuyu daha iyi anlaması açısından etkili olacağı düşüncesine sahiptirler. Öğrenciler bu tarz geribildirimlerin hata yapmaktan korkan öğrenciler için iyi bir geribildirim olduğu düşünmektedirler. Böylece öğrenciler öğretmenlerinden çekinmeyerek mutlu olacaklarını belirtmektedirler.

Öğrenciler çok genel düzeyde verilen, hatanın varlığını söyleyip detaya inmeyen geribildirimleri tercih etmemişlerdir. Öğrenciler bu geribildirimlerin öğrenciye hiçbir katkısının olmayacağını, konunun daha iyi anlaşılması için hatanın öğretmen tarafından öğrenciye gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Köğce'nin (2012) çalışmasında öğretmenler çok genel, öğrenciye ne yapacağını açıklamayan geribildirimlerin verilmesinin doğru olmadığını belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerin, öğrencinin başarı durumu, o anki hedef ve öğrencinin geribildirimden faydalanabilme yeteneğine göre çok genel, normal ya da aşırı titiz geribildirim verdikleri ortaya çıkmıştır. Brookhard (2008) da her hatayı düzeltmenin ve çok genel veya belirsiz önerilerde bulunarak geribildirim vermenin özgünlük açısından doğru olmadığını ifade etmektedir. Öğrenciye yanlısını gösterip nasıl düzeltereği ile ilgili bilgi veren aynı zamanda hatalarını düzeltmesine fırsat sunan geribildirimlerin özgünlük açısından önemli olduğu söylenebilir.

5.1.2.5. Geribildirim Açıklık Anlaşılabilirliği ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim açıklık anlaşılabilirliği ile ilgili olarak öğrenciler geribildirim yanlışa odaklı ve uygulamalı olması gerektiğini düşünmektedirler. Öğrenciler geribildirim olumlu ifadeler içermesi ve öğrenciyi rencide etmemesi gerektiği düşüncesine sahiptirler. Öğrenciler anlaşılmayan yerlerin tekrar bireysel olarak

anlatılmasını istemektedirler. Terimsel ifadelerden uzak, seviyeye uygun geribildirimlerin anlaşılabilirlik açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Alan yazında öğrencilerin düşüncelerini destekler nitelikte çalışmalar vardır. Kayalı ve arkadaşlarının (2019) yaptıkları çalışmada katılımcıların doğru ve yanlışlar ile ilgili ayrıntılı bilgi veren, kişisel gelişim için ipuçları sunan, okunması kolay geribildirimler bekledikleri görülmüştür. Ancak matematik dersinin soyut olması, anlatılmak istenen konuların yeteri kadar somutlaştırılamaması öğretmenleri açık ve anlaşılır geribildirim verme konusunda zorlamaktadır (Beydoğan ve diğ., 2016). Matematiğin bu yapısından dolayı açıklık anlaşılabilirlik konusunda öğrencilerin uygulamalı, yanlışları açıklayan, anlaşılmayan yerleri tekrar anlatan, seviyeye uygun, basit anlatımlar içeren geribildirimleri tercih ettikleri düşünülebilir. Köğce (2012) çalışmasında öğretmenlerin anlaşılması güç genel ifadelerden uzak, basit cümleler içeren ve motive edici olumlu geribildirimleri kullandıklarını belirtmiştir. Brookhard (2008) öğrencinin ihtiyaç duyduğu bilgileri görmezden gelerek bildikleriyle ilgili geribildirim vermenin, karmaşık cümleler içeren geribildirim vermenin, verilen geribildirimlerin öğrenci tarafından anlaşıldığını var saymanın açıklık ve anlaşılabilirlik açısından uygun olmadığını ifade etmiştir. Geribildirim açıkliği ve anlaşılabilirliği ile ilgili alan yazındaki tüm bu çalışma ve öneriler öğrencilerin görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

5.1.2.6. Geribildirim Tonu ve Sözcük Seçimi ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Geribildirim tonu ve sözcük seçimi ile ilgili olarak öğrenciler rencide etmeyen, tatlı ve nazik bir üslup içeren, dikkat çeken ve merak uyandıran geribildirimleri tercih etmektedirler. Öğrenciler merak uyandıran geribildirimlerin derse ilgiyi artırdığını ve nezaket içeren geribildirimlerin kendilerini motive ettiğini belirtmişlerdir. Köğce (2012) çalışmasında öğretmenlerin öğrenciyi incitmeyen, cesaretlerini kırmayan, onlara yardımcı olmak istediğini hissettiren geribildirimlerin yanında onların iyiliği için her tonda geribildirimlerin kullanılabileceğine inandıklarını belirtmiştir. Biber ve arkadaşları (2011) negatif tonda verilen geribildirimlerin öğrenci motivasyonunu olumsuz yönde etkileyeceğini ifade etmiştir. Kuran (2005) ise öğretmenlerin olumlu bir sınıf atmosferi oluşturarak öğrencilerde ilgi ve merak yaratıp gerekli geribildirimler ile etkili bir öğrenme ortamı oluşturmanın öneminden bahsetmiştir. Geribildirim tonu ve sözcük seçimi ile ilgili alan yazındaki

Çalışma sonuçların ve önerilerin bu çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

5.1.3. Öğrencilerin Matematik ğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin ğrenmelerine Katkısı ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkılarına ilişkin bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar alan yazınla desteklenerek tartışılmıştır.

5.1.3.1. Öğrencilerin Matematik ğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Başarılarına Katkısı ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler, matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin kendilerini motive ettiğini ve derse ilgiyi artırdığını düşünmektedirler. Katılımcılar geribildirimlerin yol gösterdiğini, eksiklerini tamamladığını ve dersin verimini artırdığını böylece başarılarına olumlu yönde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler kendilerini mutlu eden, değerli hissettiren geribildirimlerin başarılarını artırdığı yönünde düşüncelere de sahiptirler. Alan yazında nitelikli geribildirimlerin ğrenci başarısına olumlu etkisi olduğuna yönelik çalışmalar vardır (imen,2017; Hattie ve Timperley, 2007; Tunstall ve Gipps, 1996). Peker (1992), sınıf ortamında öğrencilere verilen geribildirim, ödüllendirmenin yanı sıra onlara hatalarını göstermesi ve hataları düzeltme fırsatı vermesi bakımından önemli olduğunu, bu işlemin hangi yöntemle yapılırsa yapılsın hiç yapılmamasına göre ğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. imen (2017) ğretmen adayları ile gerçekleştirdiği çalışmada geribildirimlerin öğrenmeye olumlu katkı sağladığı bunun da başarıyı artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Manay (2023), yaptığı çalışmada geribildirimlerin kullanılmasının başarı ve motivasyonu artırdığını belirtmiştir. Bu çalışmadaki geribildirimlerin başarı üzerine etkisi ile ilgili sonuçlar alan yazındaki çalışmalarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

5.1.3.2. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Motivasyonları Üzerine Etkisi ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler matematik öğretmenlerinden aldıkları olumlu geribildirimlerin motivasyonlarını artırdığını, olumsuz geribildirimlerin motivasyonlarını azalttığını düşünmektedirler. Ayrıca motivasyonlarını artıran olumlu geribildirimler öğrencilerin ders çalışma isteklerini, derse karşı ilgilerini ve başarılarını arttırmaktadır.

Öğrenciler motivasyonlarını azaltan olumsuz geribildirimlerin dersten ve öğretmenden soğuttuğunu, çalışma isteğini azalttığını ve başarıyı düşürdüğünü düşünmektedirler. Ayrıca olumlu geribildirimlerin öğrenciyi mutlu ettiğini, olumsuz geribildirimlerin üzdüğünü de söylemektedirler. Bu sonuçlarla tutarlı olarak alan yazında geribildirimlerin öğrenciyi motive ettiği belirtilmiştir (Çelen, 2010; Kırbaç vd., 2017; Mag, 2019). Yıldız ve arkadaşları (2021) lisansüstü öğrenciler ile yaptığı çalışmada olumlu geribildirimlerin motivasyonu, özgüveni ve başarıyı artırdığı, öğrenciyi değerli hissettirdiği; eleştirel, olumsuz geribildirimlerin ise motivasyon düşüklüğüne, üzüntüye, endişeye, hayal kırıklığına ve özgüven düşüklüğüne neden olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler olumsuz, yapıcı, düzeltici ve objektif olmayan, beklentilerini karşılamayan geribildirimler aldıklarında motivasyonları düşmektedir. Çimen (2017) öğretmen adayları ve öğretim elemanları ile yaptığı çalışmada öğretmen adayları geribildirim doğru bir şekilde verilmediğinde yani kullanılmadığında motivasyonlarının düştüğünü; öğretim elemanları ise yapıcı geribildirimlerin motivasyonu artırdığını belirtmiştir. Geribildirim motivasyon üzerine etkisi ile ilgili alan yazındaki çalışmalarla birlikte mevcut çalışmadaki sonuçların bu açıdan benzerlik gösterdiği söylenebilir.

5.1.3.3. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimleri Dikkate Alıp Almadıkları ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Çünkü öğrenciler öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin onları motive ettiğini, yol gösterdiğini ve başarılarını artırdığını düşünmektedirler. Öğrenciler geribildirimlerin onları mutlu ettiğini, eksiklerini fark ettirdiğini ve ipucu verdiğini de belirterek bu sebeplerden dolayı dikkate aldıklarını, geribildirimler üzerinde düşündüklerini söylemişlerdir. Çabakçor, Akşan, Öztürk ve

Çimer (2011) yaptıkları çalışmada öğrencilerin en çok tercih ettikleri geribildirim türünün düzeltici geribildirim olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında motive edici, öğretici, yönlendirici, birebir ve not şeklindeki geribildirimleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Çimen (2017) yaptığı çalışmada öğretmen adayları geribildirimi en çok eksikleri giderdiği için önemli bulduklarını ve geribildirimlerin öğrenmeye katkı sağladığını düşündüklerini ifade etmiştir. Bu çalışmada da öğrenciler alan yazındaki çalışmalarla benzerlik gösterecek şekilde gelişimlerine katkı sağlayan geribildirimler ile ilgili görüşlerini belirtmişler ve bu nedenle matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir.

5.1.3.4. Öğrencilerin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Hataları Düzeltmede Yol Gösterici Rolü ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri hataları düzeltmede yol gösterici olduğunu düşünmektedirler. Öğrenciler hatalarını düzeltmede yol gösterici geribildirimlerin başarıyı artırdığını ve daha iyi anlamayı sağladığını düşünmektedirler. Bu geribildirimler sayesinde başka soruları kolayca çözebildiklerini, tekrar aynı hatayı yapmadıklarını böylece dersin daha verimli hale geldiğini belirtmektedirler. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde geribildirim, öğrenciye yol gösteren, öğrencinin yanlışını ve eksikliğini fark etmesini sağlayan, gerekli bir işlevsel süreç olduğu görülür (Ayar, 2009; Karaca, 2011). Bu konuyla ilgili olarak Shute (2008) öğrenme ortamlarında verilen yanlış cevaba karşılık yanlışın ne olduğunu gösteren ve düzeltilebilmesi için bilgiler içeren düzeltici geribildirim verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Köğce (2015) sınıf öğretmeni adayları ile yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlerinden ve akranlarından yanlışlarını fark ettiren geribildirimler almak istediklerini belirtmiştir. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin öğretmenlerinden aldıkları geribildirimleri hataları düzeltmede yol gösterici olarak görmeleri, alan yazındaki çalışma sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

5.1.3.5. Öğrencilerinin Matematik Öğretmenlerinden Aldıkları Geribildirimlerin Zaman Üzerindeki Etkisi ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin bilişsel ve duyuşsal gelişime katkı sağladığı ve öğrenmeyi kolaylaştırdığı için zaman kaybına

neden olmadığını düşünmektedirler. Katılımcılar kısa ve öz olan geribildirimlerin de zaman kaybına neden olmadığını belirtmişlerdir.

Öğrenciler uzun ve gereksiz, olumsuz geribildirimlerin zaman kaybına neden olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca öğrenci çaba göstermiyorsa verilen geribildirim de zaman kaybına neden olduğunu belirtmektedirler. Çabakçor, Akşan, Öztürk ve Çimer (2011) ilköğretim matematik öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmada Geribildirim Özellikleri Ölçeğinin *öğretmenler tarafından yapılan geribildirimler zaman kaybıdır* maddesi için, öğrencilerin %49'u katılmıyorum ve %42'si ise kesinlikle katılmıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin ölçekte yer alan bu maddeye yönelik görüşlerinin bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

5.1.4. Öğrencilerin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geribildirim Türleri ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında öğrencilerin tercih ettikleri geribildirim türlerine ilişkin bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar alan yazınla desteklenerek tartışılmıştır.

5.1.4.1. Öğrencilerin Ödüllendirme, Onaylama, Başarıyı Belirtme, Başarıyla İlgili Açıklama Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler ödüllendirme, onaylama, başarıyı belirtme ve başarıyla ilgili açıklama geribildirim türlerinden en çok değerlendirmeci geribildirim türünde pozitif bir geribildirim türü olan *ödüllendirme* geribildirimini tercih etmektedirler. Öğrenciler verilen ödüllerin kendilerini motive ettiğini ve çalışma isteklerini artırdığını düşünmektedirler. Aldıkları ödülün kendilerini mutlu ettiğini ifade eden öğrenciler, ödül alabilmek için derste daha aktif olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler ödüllendirme geribildiriminden sonra en çok betimleyici geribildirim türünde başarıyla ilgili bir geribildirim türü olan *başarıyla ilgili açıklama (öğrenciye başarısı üzerinde düşünme fırsatı sunma)* geribildirimini tercih etmektedirler. Öğrenciler başarıyla ilgili açıklama geribildiriminin iyi hissettirdiğini, soru çözmeye teşvik ettiğini, başarıyı artırdığını ve özgüveni artırdığını

düşünmektedirler. Çok az öğrenci *onaylama (genel övgü)* ve *başarıyı belirtme (başarının durumunu belirtme)* geribildirimlerini tercih etmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin ödüllendirme geribildirimi ile ilgili tercihlerinin alan yazındaki sonuç ve öneriler ile örtüştüğü söylenemez. Kohn (1993) öğrencilerin öğrenmek için ödüllendirilmeye ihtiyacının olmadığını çünkü çok sık verilen ödülün ‘öğrenmek için çalışma’ hissini azalttığını, ‘ödül için çalışma’ hissini ön plana çıkardığını söylemiştir. Davies (2003) ödüllendirme ve onaylama geribildirimlerinin öğrencinin öz güvenini ve motivasyonunu artırabileceğini ancak bu tür geribildirimlerin öğrenciye performanslarını nasıl geliştirecekleri hakkında bilgi sunmadığı için öğrenciye bir katkısının olmayacağını belirtmiştir. Ortaokul öğrencileri ile yapılan bu çalışmada öğrencilerin ödüllendirme geribildirimlerini tercih etmelerinde yaş ortalamasının etken olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalarda eğitimcilerin ödüllendirme geribildirimini kullandıklarına yönelik bulgular da mevcuttur. Saraç (2023) öğretmenlerin ödüllendirme geribildirimlerinden en çok ‘öğrencilerin başarısını takdir etme’ geribildirimini kullandıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada *onaylama (genel övgü)* geribildirimini çok az öğrenci tercih etmiştir. Alan yazında öğretmenlerin onaylama türündeki geribildirimleri çok sık kullandığına yönelik çalışmalar vardır (Koç,2020; Saraç,2023).

Öğrenciler *başarıyla ilgili açıklama (başarısı üzerinde düşünme fırsatı sunma)* geribildirimi için soru çözmeye teşvik ederek başarılarına katkı sağladığını bunun da özgüvenleri üzerinde olumlu etki oluşturduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşlerinin alan yazındaki bazı çalışmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Akarsu (2021) öğretmenlerin başarıyla ilgili açıklama geribildirimini genellikle kullandıklarını belirtmişlerdir. Köğce (2012) çalışmasında öğretmenlerin betimleyici geribildirim türleri arasında en çok başarıyla ilgili açıklama geribildirimini tercih etseler de değerlendirmeci ve betimleyici geribildirimler arasında kullanım oranı en düşük olanın başarıyı belirtme ve başarıyla ilgili açıklama geribildirimleri olduğunu söylemiştir. Özet olarak öğrenciler en çok değerlendirmeci geribildirim türünde ödüllendirme, betimleyici geribildirim türünde başarıyla ilgili açıklama geribildirimlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

5.1.4.2. Öğrencilerin Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, İlerleme/Gelişmeyi Belirtme ve Gelişme Yolunu Oluşturma Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler *cezalandırma*, *onaylamama/beğenmeme*, *ilerleme/gelişmeyi belirtme* ve *gelişme yolunu oluşturma* geribildirimlerinden *cezalandırma* ve *onaylamama/beğenmeme* geribildirimlerini tercih etmezken, en çok betimleyici geribildirim türünde gelişmeyle ilgili bir geribildirim türü olan *gelişme yolunu oluşturma* geribildirimini (*gelişimi sağlamak için olumlu eleştirilerde bulunma*) tercih etmektedirler. Öğrenciler gelişme yolunu oluşturma geribildirimini nezaket içeren cümleler içermesi, konuyu anlamaya yardım etmesi ve özgüveni artırması nedeniyle tercih etmektedirler. Köğce (2012) çalışmasında öğretmenlerin derslerinde kullandıkları tüm geribildirimlerin yaklaşık yarısının gelişmeyle ilgili betimleyici geribildirimler olduğunu, gelişmeyle ilgili geribildirimler arasından da gelişme yolunu oluşturma geribildirimini en çok tercih ettiklerini belirtmiştir. Hattie ve Timperley (2007) geribildirim etkili olabilmesi için öğrenci performansı ile ilgili oldu olmadı gibi yargı bildirmesinden ziyade gelecekteki performansı için bilgiler içermesi gerektiğini söylemiştir. Hattie (1999) öğrenciyi bir şeyi nasıl ve neden anladığı ya da anlamadığı ve gelişme yönünde ne yapması gerektiği konusunda bilgilendiren ve özellikle yaptıkları üzerine düşünmesine fırsat veren geribildirimlerin, en etkili geribildirimler olduğunu söylemiştir.

Öğrenciler değerlendirmeci geribildirim altında negatif geribildirim türünde *cezalandırma* ve *onaylamama/beğenmeme* geribildirimlerini tercih etmemektedirler. Öğrenciler cezalandırma (sevdiği bir şeyden mahrum bırakma) geribildiriminin dersten soğuttuğunu, kendilerini küçük düşürdüğünü ve başarıyı azalttığını düşünmektedirler. Öğrenciler onaylamama/beğenmeme (suçlamak) geribildiriminin öğrenciyi üzdüğünü ve dersten soğumaya sebep olduğunu belirtmişlerdir. Cezalandırma ve onaylamama/beğenmeme geribildirimleri ile ilgili ulaşılan sonuçlar alan yazındaki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Sönmez'e (2004) göre öğrenciye dönüt verilirken dikkat edilmesi gereken temel noktalar vardır: Öğrenciyi kırarak sözler söylenmemeli, azarlanmamalı, uyarıcılar ceza olarak verilmemeli, aksine yüreklendirici uyarıcılar işe koşulmalıdır. Davies (2003) betimleyici geribildirim türlerinin yol gösterici niteliğinde olması açısından öğrenmeyi desteklediğini ceza, ödül, ya da övgü içeren değerlendirmeci geribildirim türlerinin

öğrenciye ne yapması gerektiği ile ilgili bilgi vermediği için öğrenmeye yararının olmadığını belirtmiştir.

Sonuç olarak öğrenciler kendilerini rencide eden cezalandırma ve onaylamama/beğenmeme geribildirimlerini tercih etmezken yapıcı ifadeler içeren, yanlısını gösteren ve ne yapması gerektiği ile ilgili bilgi sunan betimleyici geribildirimleri daha yararlı bulmaktadırlar.

5.1.4.3. Öğrencilerin Cezalandırma, Onaylamama/Beğenmeme, Ödüllendirme, Onaylama Geribildirim Türlerine İlişkin Tercihlerinden Elde Edilen Sonuç ve Tartışma

Öğrenciler *cezalandırma*, *onaylamama/beğenmeme*, *ödüllendirme*, *onaylama* geribildirimlerinden en çok *onaylama* ve *ödüllendirme* geribildirimlerini tercih etmektedirler.

Öğrenciler değerlendirmeci geribildirim altında pozitif bir geribildirim türü olan *onaylama* (sözel olmayan sembol, simge kullanımı) geribildiriminin ödev yapmaya teşvik ettiğini ve zaman tasarrufu sağladığını düşünmektedirler. Ayrıca ödev yapmayan öğrencilere ceza vermek yerine yapanlara kontrol listesinde artı koymanın daha doğru olacağını belirtmektedirler. Öğrenciler olumlu davranışlara odaklanılması gerektiğini cezanın öğrenciye katkı sağlamayacağını düşünmektedirler. *Ödüllendirme* (başarının daha geniş kitleler tarafından takdir edilmesi) geribildirimini tercih eden öğrenciler bu tarz geribildirim aldıklarında gururlandıklarını, mutlu olduklarını ve mantıklı bulduklarını belirtmektedirler. Çok az öğrenci öğretmenlerine olan mahcubiyet duygularından dolayı öğretmenlerinin verdiği cezayı (görevlerini yerine getirmeyen öğrencilerden çok sayıda soru çözmelerini isteme) hoş görmektedirler. Bunun da kendilerine fayda sağlayacağını düşünmektedirler. Yine çok az öğrenci öğretmenlerini hayal kırıklığına uğratmanın verdiği üzüntü ile onaylamama /beğenmeme geribildirimini mantıklı bulmuşlardır. Koç (2021) yaptığı çalışmada öğretmenlerin onaylama türündeki geribildirimleri ödüllendirme türündeki geribildirimlere göre daha çok kullandıklarını belirtmiştir. Knight (2003) ile Çimer ve arkadaşları (2010) matematik derslerinde sınıf öğretmenlerinin onaylama geribildirimlerini diğer türdeki geribildirimlere oranla daha çok kullandıklarını belirtmişlerdir. Akarsu (2021) yaptığı çalışmada Türkçe öğretmenlerinin

değerlendirmeci geribildirim türlerinden onaylama ve ödüllendirme geribildirimini cezalandırma ve onaylamama geribildirim türlerine kıyasla her zaman tercih ettikleri; onaylama ve ödüllendirme geribildirim türleri arasında ise onaylama geribildirimini daha çok kullandıkları sonucuna ulaşmıştır.

5.2. Öneriler

Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türlerini ve geribildirime ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçlara ve araştırmacının çalışma boyunca deneyimlerine bağlı olarak bazı öneriler verilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Yapılan çalışmada ortaokul öğrencileri, geribildirim veriliş tarzı ile ilgili anlamayı kolaylaştırdığı için uygulamalı geribildirimleri tercih etmektedirler. Matematik eğitiminde matematiğin soyut yapısı ve öğrencilerin yaş gurubu dikkate alındığında eğitimcilerin uygulamalı geribildirimleri sık sık kullanmaları önerilmektedir.
- Yapılan çalışma sonucuna göre öğrenciler geribildirimi performanstan hemen sonra ya da hafif bir gecikme ile almak istediklerini belirtmişlerdir. Zamanında verilen geribildirimlerin öğrenilen konunun unutulmadan pekişmesini sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenme sürecinde eğitimciler zamanında geribildirimler vererek geribildirimlerin niteliğini artırabilirler.
- Yapılan bu çalışmada geribildirim miktarı ile ilgili öğrenciler, geniş kapsamlı ve hedefe yönelik geribildirimlerin her ikisini de almak istediklerini belirtmişlerdir. Geniş kapsamlı geribildirimlerin ileriki öğrenmeleri için ön bilgi oluşturacağını ve bunun da kendilerini motive edeceğini ifade etmişlerdir. Hedefe yönelik geribildirimleri istediklerini belirten öğrenciler geniş kapsamlı geribildirimlerin kafalarını karışabileceğini, o anki öğrenme konusu ile ilgili geribildirimlerin daha yararlı olacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu düşüncelerinden yola çıkılarak eğitimciler geribildirim miktarı konusunda öğrencilerin gelişim seviyeleri, konunun bilgi yoğunluğu, dersin süresi gibi etkenleri göz önünde bulundurarak geribildirim miktarını ayarlayabilirler.

- Yapılan çalışmada öğrenciler geribildirim guruba yönelik değil bireysel almak istediklerini, böylece hata yaptıklarında rencide olmayacaklarını ve konuları daha iyi anlayacaklarını belirtmişlerdir. Eğitimcilerin matematik derslerinde daha çok bireysel geribildirimleri tercih etmesi öğrencinin başarısını ve derse karşı ilgisini artıracakı düşünülmektedir.
- Yapılan çalışmada geribildirim odağı ile ilgili öğrenciler öz düzenlemeye odaklanan geribildirimleri almak istediklerini, kişiliğe odaklanan geribildirimlerin kendilerini küçük düşürerek dersten uzaklaştıracağından almak istemediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu düşüncelerinden yola çıkılarak eğitimcilerin, öğrenciye ne yapması gerektiği ile ilgili bilgi veren öz düzenlemeye yönelik geribildirimleri tercih etmeleri önerilmektedir.
- Yapılan çalışmada öğrenciler yargılayıcı geribildirimlerin kendilerini üzdüğünü, betimleyici geribildirimlerde kullanılan üslubun öğrenciyi motive ettiğini ve daha iyi anlamayı sağladığını belirtmişlerdir. Öğretim ortamlarında verimi artırmak için eğitimcilerin betimleyici geribildirimleri kullanmaları önem arz etmektedir.
- Yapılan çalışmada öğrenciler her yanlışlarının öğretmenleri tarafından düzeltilmesini istemediklerini kendilerine fırsat sunulması gerektiğini böylece konuyu daha iyi pekiştireceklerini söylemişlerdir. Geribildirim özgünlüğü kapsamında eğitimciler normal düzeyde geribildirim ile öğrenciye fırsat vermeleri önem arz etmektedir.
- Öğrenciler geribildirim alırken seçilen kelimelerden ve bu kelimeleri ifade ediliş tonundan etkilenmektedirler. Bu bağlamda öğretmenler geribildirim verirken merak uyandıran, tatlı, nazik bir üslup içeren cümleler kullanmalıdırlar.
- Bu çalışmada öğrencilerin pozitif değerlendirmeci geribildirim türlerinden ödüllendirme ve onaylama geribildirimlerini tercih ettikleri görölse de, öğrenme ortamlarında değerlendirmeci geribildirimlerin yanında betimleyici geribildirimlere de yer verilmelidir. Öğrenciler pozitif değerlendirmeci geribildirimlerin öğrenciyi motive ettiğı, çalışma isteğini artırdığı yönünde görüşlerini dile getirirler de betimleyici geribildirim türlerinden başarıyla ilgili açıklama ve gelişme yolunu oluşturma geribildirimlerini de gelişimleri için yararlı bulmaktadırlar. Bu nedenle değerlendirmeci ve betimleyici geribildirim türlerinin dengeli bir şekilde kullanılması önerilmektedir.

- Öğrenciler aldıkları geribildirimleri dikkate aldıklarını, başarılarına, motivasyonlarına olumlu ya da olumsuz yönde etki ettiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin onlara yol gösterici olduğunu, kendilerine zaman kaybettirmediğini belirtmişlerdir. Bu düşünceler değerlendirildiğinde geribildirimlerin sınıf ortamlarında etkili bir şekilde kullanılabilmesi için eğitimcilerle hizmet içi eğitimler verilebilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışmada öğrencilerin matematik derslerinde geribildirim ile ilgili görüşleri ve tercih ettikleri geribildirim türleri senaryolaştırılmış soru tipleri ile incelenmiştir. Yapılacak yeni araştırmalarda farklı geribildirim sınıflamalarının temel alındığı farklı öğrenme ortamları tasarlanarak ortaokul öğrencilerinin geribildirim ile ilgili tercihleri incelenebilir.
- Bu çalışmada Aksaray’da bulunan bir devlet okulunda 20 ortaokul öğrencisi ile yapılmıştır. Yapılacak yeni araştırmalarda farklı örnekleme tekniklerinin kullanıldığı daha geniş çalışma grubu oluşturularak, farklı veri toplama yöntemleri ile konunun farklı boyutları ele alınabilir.
- Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin geribildirim ile ilgili görüşleri ve tercihleri incelenmiştir. Yapılacak yeni çalışmalarda farklı sınıf seviyelerindeki öğrencilerin geribildirim ile ilgili tercihlerinde farklılaşma olup olmadığı araştırılabilir.
- Ortaokul öğrencileri ile yapılan bu çalışmanın benzeri farklı sınıf seviyeleri ile yapılabilir.
- Alan yazın incelendiğinde matematik eğitimde geribildirimle ilgili öğrenci görüş ve tercihlerinin incelendiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili yeni araştırmaların yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adrienne, R. (1997). *Feedback: Enhancing the performance of adult learners with learning disabilities*, Washington: National Adult Literacy and Learning Disabilities Center.
- Akpınar, B. (2010). Yapılandırmacı Yaklaşımda Öğretmenin, Öğrencinin ve Velinin Rolü. *Eğitime Bakış*, 6(16), 16-20.
- Altun, M. (2004). *İlköğretim İkinci Kademe (6, 7 ve 8. Sınıflarda) Matematik Öğretimi*. Bursa: Alfa.
- Arı, R. (2008). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Ayar, T. (2009). *Öğretme-öğrenme sürecinde geribildirim: Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görüşlerine göre sınıfta geribildirim kullanımının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Aydın, S. (2011). *İlköğretim 5. sınıf matematik dersinde dereceli puanlama anahtarı kullanılarak verilen geribildirim öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baki, A. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Matematik Eğitimi*. Ankara: Harf Eğitim Yayıncılık.
- Bayraktar, M. (1985). *The Effect of Feedback Treatment on Math-Anxiety Levels of SixthGrade*. Unpublished master's thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Black, P., Harrison, C., Lee, C., Marshall, B. and Wiliam, D. (2002). *Working inside the Black Box: Assessment for Learning in the Classroom*. London, UK: King's College, London School of Education.
- Başaran, İ. E.(1998).*Eğitim psikolojisi, eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bloom, Benjamin S. (2016), *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. (Çev. D. A. Özçelik).Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Brinko, K., T. (1993). The practice of giving feedback to improve teaching: What is ineffective? *The Journal of Higher Education*, 64(5), 574-593.
- Brookhard, S.M. (2008). *How to Give Effective Feedback to Yours Students*, Portland (USA): Association for supervision ad Curriculum Development.
- Burnett, P. C. (2001). Elementary Students' Preferences For Teacher Praise. *Journal of Classroom Interaction*, 36(1), 16-23.
- Burnett, P.C. and Mandel, V. (2010). Praise and Feedback in the Primary Classroom: Teachers' and Students' Perspectives. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 10, 145-154.
- Çabakçor, B. Ö., Akşan, E., Öztürk, T & Çimer, S.O. (2011). İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının matematik derslerinden aldığı ve tercih ettikleri geribildirim türleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 2(1), 46-68.
- Çalışkan, H. (1999). *Bilgisayar destekli kubaşık öğrenmede geribildirim türü ve öğrenme bağlamının akademik başarı ve tutumlar üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cengiz, E. (2015), *Fen Bilimleri Dersindeki Öğrenci Hataları ve Öğretmenlerin Bu Hatalara Verdikleri Geribildirimlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çetin, Mustafa F. (2014), *Etkili Dönütün Akademik Başarı, Derse Yönelik Tutum ve Üstbilişsel Farkındalığa Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çetinkaya, G. ve Köğce, D. (2014). Ortaokul Türkçe ve Matematik Öğretmenlerinin Öğrencilere Verdikleri Geribildirimlerin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 113-136.
- Çevikbaş, M. (2013), *Matematik öğretmenlerinin yanlışa verdikleri dönütlerin öğrenci özgüvenleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çevikbaş, M. (2018), Lise Matematik Öğretmenlerinin Dönüt Verme Süreçlerinin ve Dönüt Algılarının İncelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(1), 98-125.
- Çifçi, T. (2017), Coğrafya Öğretmenlerinin Geribildirime Yönelik Farkındalık Düzeyleri ve Kullanımı. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(29), 1011-1031.
- Çimen, O. (2017). *Öğretmen Adaylarına Uygulanan Geribildirim Modelinin Motivasyon ve Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çimer, S. O., Bütüner, S. Ö., & Yiğit, N. (2010). Öğretmenlerin öğrencilerine verdikleri dönütlerin tiplerinin ve niteliklerinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 505-516.
- Carless, D. (2006). Differing perceptions in the feedback process. *Studies in Higher Education*, 31(2), 219–233.
- Çubuk, Y. (2013). *Ortaöğretim Matematik Öğretmenlerinin Öğrenci Yanlılarına Verdiği Dönütlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, F. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin kullandıkları dönüt türleri : Bayburt ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2015). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (24.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dempsey, J. V., & Wager, S. U. (1988). A taxonomy for the timing of feedback in computer-based instruction. *Educational Technology*, 28(10), 20-25.
- Dökmen, Ü. (1982). Farklı tür geribildirimlerin öğrenmeye etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 71-80.
- Eraz, G. (2014). *Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Ders Dışı Matematik Etkinliklerine İlişkin Uyguladıkları Geribildirimlerin Akademik Başarı ve*

Tutuma Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Kitapçılık.

Güneş, E. (2007). *Web Ortamında Problem Temelli Öğrenmede Farklı Geribildirim Stratejilerinden ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumun Öğrenme Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Harris, O.J. (2012). *Geribildirim*. (Çev. Ahmet Kardam). İstanbul: Optimist Yayınlar.

Hattie, J. and Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.

Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.

Hounsell, D. (2003). Student feedback, Learning and Development. In M. Slowey, & D. Watson (Eds.), *Higher Education and the Lifecourse* (pp. 67-78). SRHE & Open University Press.

Gömlüksiz, M. (2014). Sözlükçe Eğitimde ölçme ve değerlendirme M. Gömlüksiz & S. Erkan (Editörler). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, ss. 307-320.

Gilbertson, D., Witt, J. C., Singletary, L. L., & VanDerHeyden, A. (2007) Supporting teacher use of interventions: effects of response dependent performance feedback on teacher implementation of a math intervention. *Journal of Behavioral Education*, 16(4), 311-326.

Göçer, A., & Şentürk, R. (2019). Türkçe eğitiminde yazma becerilerini geliştirmeye yönelik kullanılabilecek geribildirim türleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43, 123-149.

Gözütok, F. D. (2000). *Öğretmenliği geliştirim*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Kayalı, B., Balat, Ş., Kurşun, E. & Karaman, S. (2019). Lisansüstü eğitimde etkili ve nitelikli geribildirim. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 8(1), 10-20.

- Kırbaç, M., Balı, O. and Macit, E . (2017). Eğitim sisteminde geribildirim ile ilgili öğretmen görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 57-74.
- Knight, N. (2003). *Teacher Feedback to Students in Numeracy Lessons: Are Students Getting Good Value? SET: Research Information for Teachers*. 3, 40–45.
- Knudson, D., & Morrison, C. (2002). *Qualitative analysis of human movement*. Champaign (USA): Human Kinetics.
- Koç, E. (2020). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin ders süreçlerinde kullandıkları geribildirimlerin sınıf düzeyine göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Köğçe, D., Çalık, M., Aydın, M. ve Baki, A., 2008. A Reflective Report from Senior Mathematics Student Teachers Views of ‘Feedback’ Concept. *World Applied Sciences Journal*. 5(1): 111-118.
- Köğçe, D. (2012), *İlköğretim matematik öğretmenlerinin geribildirim verme biçimlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Köğçe, D., Yıldız, C., Aydın, M. (2012). İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Geribildirim Davranışları: Öğretmen Adayları Açısından. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 3(1), 13-20.
- Köğçe, D. (2014), Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin Geribildirim Kavramı, Geribildirim Veriliş Tarzı ve Zamanlaması ile İlgili İnançları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(3), 767-792.
- Köğçe, D. (2015). Conceptions and Concept Images of Prospective Mathematics Teachers in a Teacher Training Program Regarding Basic Mathematical Concepts. *International Journal of Social Sciences and Education*, 5(4), 678-706.
- Manay, E. (2023). *İlköğretim matematik öğretmenlerinin ev ödevlerine verdikleri dönütlerin öğretmen ve öğrenci gözünden incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

- Mesa, J., Lewis-Palmer, T., & Reinke, W. M. (2005). Providing teachers with performance feedback on praise to reduce student problem behavior. *Beyond Behavior, Fall*, 45-55.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Matematik Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5,6,7 ve 8.sınıflar).<http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/ortaokul/ana.html>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Matematik Dersi Öğretim Programı <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201813017165445->
- McDonald-Mann, D. ve Buron, R. J., (2000). *Astlarınıza Geribildirim Sağlamak*. İstanbul: Uğur Kariyer Merkezi.
- McMillan, J. H. (2015). Biçimlendirici durum belirleme 2: geribildirim ve öğretimsel düzeltmeler *Sınıf içi değerlendirme* (6. Basımdan çeviri. Çev. Ed. A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Miles, M.B. and Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis. International educational and professional publisher. Thousand Oaks London New Delhi: SAGE.
- Nicol, D. ve Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative Assessment and Self Regulated Learning: A Model and Seven Principles of Good Feedback Practice. *Studies in Higher Education*. 31(2), 199-218.
- Nitko, A. J. ve Brookhart, S. M. (2016). *Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirmesi*. (Çev. Ed. Bıçak, B., Bahar, M., Özel, S.) Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özkale, U. (2018). *Fen bilgisi öğretmenlerinin sınıf ortamında kullandıkları geribildirim stratejilerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Peker, R. (1992). Geribildirimün üniversite öğrencilerinin ölçme ve değerlendirme dersindeki başarısına etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 31-39.
- Peterson, E.R. and Irving, S.E. (2008). Secondary School Students' Conceptions of Assessment and Feedback. *Learning and Instruction*. 18(3), 238-250.

- Ramaprasad, A. (1983). On the Definition of Feedback. *Behavioural Science*. 28, 4-13.
- Sadler, D.R. (1989). Formative Assessment and the Design of Instructional Systems. *Instructional Science*, 18, 119-144.
- Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Souter, D. H. (2009). The nature of feedback provided to elementary students in classrooms where grading and reporting are standards-based. *Nature*, 9, 30.
- Sönmez, V. (2019). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (2015). Öğrenme ve öğretme sürecinde uygulanan dönüt etkinliği ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (USBES Özel Sayısı I), 247-264.
- Topal, T. (2020). Öğretmen adaylarının bakış açısından sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde gösterdikleri dönüt ve düzeltme davranışları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6150-6166.
- Tunstall, P. and C. Gipps, (1996). Teacher Feedback to Young Children in Formative Assessment: a Typology. *British Educational Research Journal*, 22(4), 389-404.
- Türkdoğan, A (2011). *Yanlışın Anatomisi: İlköğretim matematik sınıflarında öğrencilerin yaptıkları yanlışları ve öğretmenlerin dönütlerinin analitik incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Öztürk, A. (2006). *Bilgisayar destekli öğretimde geribildirim türü ve zamanlamasının öğrenci başarısı ve öğrenmede kalıcılık üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özkale, U. (2018). *Fen bilgisi öğretmenlerinin sınıf ortamında kullandıkları geribildirim stratejilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Umay, A. (1996). Matematik Eğitimi ve Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 145-149.
- Vanlı, G. (2013). *Öğrenci ve öğretmenlerin öğrencilerin yazılarına verilen geribildirimle ilgili görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaşar, C. (2018). *Geribildirim Verilme Zamanının Matematik Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (11. Baskı). (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Walberg, H. J. (1984). Improving the productivity of America's schools. *Educational Leadership*, 41(8), 19-27.

EKLER

EK-1. Araştırma İzni

T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-76490249-605.01-70081754
Konu : Veri Toplama ve Anket İzni

08/02/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarih ve 2020/2 nolu genelgesi.
b) Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01/02/2023 tarihli ve E-69972237-302.08.01-315175 sayılı yazı ve ekleri.

İlgi (b) yazı ile; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Matematik Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 203552002 numaralı öğrencisi Serap KARACA' nın Doç. Dr. Davut KÖĞCE danışmanlığında "**Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geri Bildirim Türleri ve Geri Bildirime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz 15 Temmuz Ortaokulu öğrencilerine ölçek uygulamak istemektedir.

Konu ile ilgili belgelerin ve anket sorularının incelenmesi neticesinde; Başvurunun Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzni konulu ilgi (a) da kayıtlı Genelgede belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapıldığı anlaşılmış olup;

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Matematik Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 203552002 numaralı öğrencisi Serap KARACA' nın Doç. Dr. Davut KÖĞCE danışmanlığında "**Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geri Bildirim Türleri ve Geri Bildirime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu veri toplama ve anket çalışmasını İlimiz 15 Temmuz Ortaokulu öğrencileri üzerinde yapma isteği; çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı gözönünde bulundurularak: ilgi (a) Genelge esasları dahilinde; eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmamak, sorumluluk okul/kurum idarecilerinde olmak, çalışmalarda mühürlü ve imzalı materyalleri kullanmak, rapor sonuçlarını çalışmanın bitiminden sonra 30 gün içinde İl Millî Eğitim Müdürlüğü'müze vermek ve uygulamanın 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde tamamlanması koşuluyla, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hacı Ömer KARTAL
İl Millî Eğitim Müdürü

EK : İlgi Dilekçe ve Ekleri (31 Sayfa)

OLUR
08/02/2023

Şeyma POLAT BALAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2. Etik Kurul Belgesi

ETİK KURUL İZİN BELGESİ	
T.C.	
NIĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARLARI	
Toplantı Tarihi	:26/01/2022
Toplantı Sayısı	:02
<u>KARAR-2023/02-23:</u> Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Serap KARACA'nın Doç. Dr. Davut KÖĞCE danışmanlığında yürütücülüğünü yaptığı "Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geri Bildirim Türleri ve Geri Bildirime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" isimli Yüksek Lisans tezine ilişkin araştırma etik yönden incelenmiş olup, etik açıdan uygunluğuna oy birliği ile karar verilmiştir.	
Prof. Dr. Zeliha YILDIRIM Başkan	
Prof. Dr. Ayhan CEYHAN (Üye)	Prof. Dr. Ayten ÖZTÜRK (Üye)
Prof. Dr. Mustafa SARIDEMİR (Üye)	Prof. Dr. Esen GÜRBÜZ (Üye) (Yıllık İzin)
Doç. Dr. Hande BALTACIOĞLU (Üye)	Doç. Dr. Nalan GÖRDELES BEŞER (Üye)
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem SAMANCI TEKİN (Üye)	Abdulgani ÖZKAN Genel Sekreter V. (Üye)

EK-3. Veri Toplama Araçları

1.Alt Problem:Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin stratejilerine ilişkin görüşleri;

Öğrencilerle yapılacak görüşmede kullanılacak senaryolar

Senaryo 1.1

Üç farklı matematik öğretmeni öğrencilerine bir ödev veriyor. Aşağıda bu öğretmenlerin ödevleri değerlendirdikten sonra öğrencilere verdikleri geribildirimler verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?(*Veriliş tarzı*)

Ayşe Öğretmen: Ödevleri kontrol ediyor ve tüm sınıfa nerelerde hata yaptıklarını, nerelerde eksiklerinin olduğunu sözel olarak ifade ediyor. (*Sözel geribildirim*)

Ahmet Öğretmen: Yapılan ödevlere yazılı geribildirimler veriyor. Öğrencilere ödevlerindeki doğru, eksik ya da hatalarını yazılı olarak bildiriyor. Küçük notlar ile ödev hakkında bilgilendirme yapıyor.(*Yazılı geribildirim*)

Merve Öğretmen: Ödevde eksik ya da hata yapılan, anlaşılamayan kısımları öğrencilere uygulamalı olarak gösteriyor.(*Uygulamalı geribildirim*)

Senaryo 1.2

Aşağıda üç farklı matematik öğretmenin geribildirim veriliş zamanı ile ilgili yaptıkları uygulamalara yer verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden? (*Veriliş zamanı*)

Ayşe Öğretmen: Öğrencilerine bir ev ödev veriyor. Ertesi gün ödevleri hemen kontrol ederek hata ve eksiklerinin nerelerde olduğunu sözel ya da yazılı olarak belirtiyor.(*Hemen/hafif gecikmiş geribildirim*)

Ahmet Öğretmen: Ünitenin işleniş sırasında verdiği ödevlerin sadece yapılıp yapılmadığını kontrol ediyor. Ünite bitiminde ise ünite boyunca verdiği ödevleri inceleyerek eksik ve hataları öğrencilerine bildiriyor.(*Gecikmiş geribildirim*)

Merve Öğretmen: Verdiği ödevleri bazen kontrol ederek öğrencilerine eksik hata ve doğrularıyla ilgili bilgi verirken bazen de ödevleri kontrol etmiyor.(*Düzensiz geribildirim*)

Senaryo 1.3

Aşağıda iki farklı matematik öğretmenin geribildirim miktarı ile ilgili uyguladıkları yöntemler verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim

vermesini isterdiniz? Neden? (*Miktarı*)

Ayşe Öğretmen:6.sınıf öğrencilerine bir ödev veriyor. Yapılan ödevleri inceledikten sonra öğrencilerin yaptığı tüm hataları düzeltiyor ve öğrenciye konuyla ilgili 7.sınıfa ait bilgileri de aktarıyor. (*Geniş kapsamlı geribildirim*)

Ahmet Öğretmen: 6.sınıf öğrencilerine bir ödev veriyor. Ödevleri inceledikten sonra sadece ödevin konusu ile ilgili hataları düzeltip gerekli açıklamalar yapıyor. Ayrıca öğrencilerin ödevdeki doğru cevapları için de onlara kısa açıklamalarda bulunuyor.(*Hedefe yönelik geribildirim*)

Senaryo 1.4

Aşağıda iki farklı matematik öğretmenin geribildirim alıcısı ile ilgili uyguladıkları yöntem verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?(*Alıcısı*)

Ayşe Öğretmen: Öğrencilerine bir ödev veriyor. Öğrenciler ödevi tamamladıktan sonra öğrencilerin yaptıklarını kontrol ediyor. Ardından tüm sınıfa nerelerde hata yaptıklarını, nerelerde eksikleri olduklarını toplu bir şekilde açıklayarak zamandan tasarruf edip dersine devam ediyor.(*Gruba verilen geribildirim*)

Ahmet Öğretmen:Öğrencilerine bir ödev veriyor. Ödevin tamamlanmasından sonra öğrencilerin ödevlerini tek tek inceleyerek her öğrencinin kendi hata ve eksiklerini kendisine açıklayıp gerekli gördüğü yerlerde açıklamalarda bulunuyor.(*Bireysel performansa verilen geribildirim*)

Merve Öğretmen: Öğrencilerine bir ödev veriyor. Ödevin kontrollerini sağladıktan sonra öğrencilerin çoğunun yaptığı hata ve eksiklik için sınıfın tamamına açıklamalarda bulunurken bazı öğrencilerin yaptığı eksik ve hatalar için sadece o öğrencilere geribildirimler veriyor.(*İhtiyaca göre bireysel ya da gruba verilen geribildirim*)

2. Alt Problem: Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Öğrencilerle yapılacak görüşmede kullanılacak senaryolar

Senaryo 2.1

Aşağıda sınıf ortamında iki farklı matematik öğretmenin tahtada soruyu hatalı çözen öğrenciye karşı sergiledikleri tutum ve davranışa yer verilmiştir. Bu öğretmenlerden hangisinin senin öğretmenin olmasını isterdin? Nedenini kısaca açıklayınız. (*Odağı*)

Ayşe Öğretmen: Öğrencisine ‘*hadi gel bakalım yaptıklarını en baştan beraber kontrol edelim*’ diyerek öğrencisi ile birlikte kontrol ederek öğrencinin nerede hata yaptığını fark ettirdikten sonra öğrencisine hangi yoldan doğruya ulaşacağını söylüyor. (*Öz düzenlemeye odaklanan geribildirim*)

Ahmet Öğretmen: ‘*Üzgünüm cevabın yanlış. Yerine otur ve nerede hata yaptığını bir düşün, bakalım bulabilecek misin!*’ der. (*Öğrencinin kendisine/kişiliğine odaklanan geribildirim*)

Senaryo 2.2

Matematik dersinde öğretmen tahtaya bir soru yazıyor ve öğrencilerden soruyu çözmelerini istiyor. Ardından bir öğrenciden tahtada çözümü yapmasını istiyor. Öğrenci soruyu yanlış çözüyor. Aşağıda iki farklı öğretmenin bu öğrenci ile olan diyaloguna yer verilmiştir. Bu öğretmenlerden hangisinin senin öğretmenin olmasını isterdin? Nedenini kısaca açıklayınız. (*Fonksiyonu*)

Ayşe Öğretmen: Soruyu hatalı çözen öğrencisine ‘*çözümün yanlış. Bu konuyu ben anlatırken iyi dinlememişsin anlaşılan. Evde bu konuya çalışıp 20 tane soru çözmeni istiyorum.*’ der. (*Yargılayıcı geribildirim*)

Fatma Öğretmen. Öğrencisine ‘*Çözümün hatalı. Hatayı nerde yaptığna bir bakalım birlikte.*’ diyerek yapılan hata üzerine konuşurlar ve öğrencinin nerede hata yaptığını fark etmesini ve düzeltmesini sağlamıştır. (*Betimleyici geribildirim*)

Senaryo 2.3

Aşağıda iki farklı matematik öğretmenin bir öğrencinin ev ödevini değerlendirdikten sonra öğrenciye verdikleri geribildirimler verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?

Ayşe Öğretmen: Öğrencisine ‘*Ödevi hazırlarken göstermiş olduğun çaba için seni kutluyorum güzel bir ödev hazırlamışsın ancak hatalarını düzeltmen gerekiyor. Bunun için defterimize yazdığımız örnekleri tekrar bir gözden geçirmeni istiyorum. Sıra arkadaşından destek alabilirsin.*’ der. (*Pozitif*)

geribildirim)

Fatma Öğretmen: Öğrencisine 'ödevinde çok hata var yarına kadar düzeltip geri getirmeni istiyorum.' der. **(Negatif geribildirim)**

Senaryo 2.4

Üç farklı matematik öğretmeni öğrencilerine bir ev ödevi veriyor. Aşağıda ödevleri inceleyen matematik öğretmenlerinin yaptıklarına yer verilmiştir. Siz hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?

(Geribildirim özgünlüğü)

Arzu öğretmen: Ödevleri incelerken öğrencilerin yaptığı her hatayı (hata tipi aynı olsa bile) düzeltiyor. **(Aşırı titiz)**

Tuğba Öğretmen: Ödevleri incelerken hata olduğunu gördüğü anda 'çok çalışmalısın, böyle olmaz.' diye geribildirimde bulunuyor ve ödev kontrolünü bitiriyor. **(Çok genel)**

Mehmet Öğretmen: Öğrenciye yaptığı hataları gösteriyor. Ardından diğer benzer türdeki hatalı kısımları öğrencinin düzeltmesine fırsat tanıyor. **(Normal)**

Soru 2.1

Size göre matematik öğretmenin vereceği geribildirim açık ve anlaşılır olması için nasıl olmalı? Kısaca düşüncelerinizi açıklayınız. **(Açıklık/anlaşılrlık)**

Soru 2.2

Size göre matematik öğretmeni bir geribildirimde bulunurken nasıl sözcükler (nezaket bildiren kelimeler / sizde merak uyandıracak kelimeler vb.) kullanmalı? Düşüncelerinizi kısaca açıklayınız. **(Ton/sözcük seçimi)**

3.Alt Problem:Öğrencilerin matematik öğretmenlerinden aldıkları geribildirimlerin öğrenmelerine katkısı ile ilgili görüşleri nelerdir?

Öğrencilerle yapılacak görüşmede kullanılacak senaryolar

Soru 3.1

Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimlerin başarıınızı artırmada etkisi var mı? Varsa nasıl bir etkisi var? Öğrenmelerinizi kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz? Örneklendirerek açıklayınız.

Soru 3.2

Matematik dersinde aldığınız olumlu ya da olumsuz geribildirimler motivasyonunuzu nasıl etkiliyor? Aldığınız geribildirimlerin öğrenme

isteğinizi artırdığını düşünüyor musunuz? Örneklendirerek açıkla mısın?

Soru 3.3

Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimler üzerinde düşünür müsünüz (dikkate alır mısınız)? Eğer düşünüyorsanız size nasıl bir katkı sağladığını açıkla mısınız? Örneklendirerek açıkla mısın?

Soru 3.4

Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimler, hatalarınızı düzeltmede sana yol gösterici oluyor mu? Örneklendirerek açıkla mısın?

Soru 3.5

Matematik öğretmeninizden aldığınız geribildirimlerin zaman kaybına neden olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? Örneklendirerek açıkla mısın?

4.Alt Problem:Öğrencilerin matematik dersinde tercih ettikleri geribildirim türleri nelerdir?

Öğrencilerle yapılacak görüşmede kullanılacak senaryolar

Senaryo 4.1

Matematik öğretmeni derste bir sorunun çözümü için sizi tahtaya kaldırdı. Çözüm adımlarını doğru bir şekilde yapıp sonucu buldunuz. Bu durumda öğretmeninizden nasıl bir geribildirim beklersiniz?

Böyle bir durumda, hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?

Ayşe Öğretmen: Öğrencisine ‘*Aferin doğru.*’ der.

Fatma Öğretmen: Öğrencisine çözümünün doğru olduğunu söyleyerek, ödül (not, çikolata, küçük hediyeler vb.) verir.

Mehmet Öğretmen: Öğrencisi soruyu çözerken ‘*çözümün doğru, çözüm adımlarında eksik hata yok, güzel gidiyorsun, devam et*’ gibi cümleler söyler.

Mustafa Öğretmen:Öğrencisi soruyu çözerken ‘*Çözümün doğru. Şu kısmı nasıl yaptın? Dersi iyi dinlemen ve evde tekrar yapman seni çok geliştirdi*’ gibi cümleler söyler.

Senaryo 4.2

Matematik dersinde öğretmeniniz sizi tahtaya kaldırarak bir sordu. Siz de

soruyu yanlış çözdünüz. Böyle bir durum yaşadığınızda nasıl bir yaklaşım beklersiniz? Açıklar mısınız?

Böyle bir durumda;hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?

Hülya Öğretmen:Öğrencisine ‘Yanlış! Otur yerine, doğru çözene kadar teneffüse çıkmayacaksın.’der.

Emine Öğretmen:Öğrencisine ‘Bu nasıl çözüm. Ben ders anlatırken aklın neredeydi? Beni hiç dinlememişsin.’der.

Hümeysra Öğretmen:Öğrencisinin yaptığı hatayı göstererek ‘Çözümün hatalı, bak şu kısımda hata var. Bunu da şu şekilde düzeltebilirsin’diyerek yol gösterir.

Tuğba Öğretmen: Öğrencisine ‘Bazı hatalar var. Tekrar bir kontrol et. Senin hatanı bulup düzeltebileceğine inanıyorum. Şu kısmı bir gözden geçir bakalım. Önceki soruda da benzer bir durum vardı’ diyerek çözümü tekrar yapması için fırsat verir.

Senaryo 4.3

Matematik öğretmeniniz evde yapmanız için bir ödev veriyor. Ertesi gün ödevi kontrol ederken sınıfın büyük bir çoğunluğu ödevi yapmadan geldiğini görüyor. Öğretmeninizin böyle bir durumda nasıl bir geribildirim vermesini beklersiniz? Düşüncelerinizi açıklar mısınız?

Böyle bir durumda aşağıdaki hangi öğretmenin size geribildirim vermesini isterdiniz? Neden?

Demet Öğretmen:Tüm sınıfa ‘Verdiğim ödev yapılmamış. O halde yarına kadar herkes bu konuyla ilgili 100 soru çözüp gelecek.’der.

Kevser Öğretmen:Büyük bir hayal kırıklığı ile ‘Nasıl ödevi yapmazsınız. Bu beni ve dersi önemsemediğinizi gösteriyor. Sizden hiç beklemezdim.’ der.

Gülşen Öğretmen: Ödevi yapanları tahtaya kaldırıp, tüm sınıftan ödevi yapanları alkışlamalarını ister.

Kamil Öğretmen:Ödevi yapan öğrencilere ödev kontrol listesinde artı atar.

EK-4. Veli Onam Formu

Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geri Bildirim Türleri ve Geri Bildirime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adıyla, 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılı ikinci dönemi içerisinde yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersinde Tercih Ettikleri Geri Bildirim Türlerinin ve Geri Bildirime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesidir.

Araştırma Uygulaması: Görüşme şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Serap KARACA (İlköğretim Matematik Öğretmeni)

İletişim bilgileri : [Redacted]

*Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

.../.../.....

İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Serap KARACA

